

**STERKERE
SAMMEN**

Fellesforbundets 8. ordinære
landsmøte 11.-16. okt. 2019

Hefte 8:

Nærings-, energi-, samferdsel- og opplæring-/utdanningspolitikk

Innholdsfortegnelse

8. BÆREKRAFTIG NÆRINGSPOLITIKK.....	3
8.1 GENERELLE RAMMEVILKÅR.....	3
8.1.1 DEN GENERELLE ØKONOMISKE POLITIKKEN.....	3
8.1.2 INDUSTRIISATSING/AKTIV NÆRINGSPOLITIKK	7
8.1.3 OMSTILLING/UTFLAGGING	16
8.2 STATLIG EIERSKAP OG STATLIGE INVESTERINGSFOND	19
8.2.1 STATLIG EIERSKAP	19
8.2.2 STATLIGE INVESTERINGSFOND	23
8.3 ANDRE FORSLAG OM NÆRINGSPOLITIKKEN	26
8.3.1 REGIONALPOLITIKK OG HANDEL.....	26
8.3.2 INDUSTRIAKSJONEN	30
8.4 ENERGI- OG KLIMAPOLITIKK	31
8.4.1 EIERSKAP OG OFFENTLIG KONTROLL MED ENERGIFORSYNING	31
8.4.2 TILGANG PÅ KRAFT	36
8.4.3 KRAFTUTVIKLING OG ACER.....	42
8.4.4 NÆRINGSPOLITISKE VIRKNINGER AV OLJE- OG GASSVIRKSOMHET.....	51
8.4.5 ANNET OM MILJØ.....	58
8.5 BRANSJESPESIFIKKE NÆRINGSPOLITISKE SPØRSMÅL.....	60
8.5.1 HOTELL OG RESTAURANT	60
8.5.2 HAVBRUK	62
8.5.3 FORSVARSINDUSTRI	66
8.5.4 TREINDUSTRI	73
8.6 SAMFERDSEL OG BOMPENGER	79
8.7 SKOLE, OPPLÆRING OG UTDANNING	89
8.7.1 SKOLETILBUDET	89
8.7.2 GENERELLE FORSLAG OM SKOLE OG UTDANNING	92
8.7.3 FAGOPPLÆRING GENERELT	102
8.7.4 REKRUTTERING TIL YRKESFAGENE	109
8.7.5 LÆRLINGORDNINGEN	116
8.7.6 KVALITET I OPPLÆRINGEN.....	119
8.7.7 ETTER- OG VIDEREUTDANNING OG VOKSNES MULIGHETER	126

8. Bærekraftig næringspolitikk

8.1 Generelle rammevilkår

8.1.1 Den generelle økonomiske politikken

F-4001 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Arbeid til alle

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Tromsmener det organiserte arbeidslivet, et godt partssamarbeid og en sterk velferdsstat, har gitt oss et samfunn med små forskjeller. I tillegg har det gitt oss god konkuransekraft og fornyelse i næringslivet. Gjennom den norske modellen hvor arbeidstakere, arbeidsgivere og myndigheter samarbeider, legges det vekt på høy sysselsetting, et godt velferdstilbud. Trygg økonomisk styring og fordelingspolitikk står helt sentralt i den norske modellen Arbeid til alle er grunnlaget for vekst og verdiskaping og forutsetningen for vår velferdsmodell. Den største forskjellen i velstand og velferd går mellom dem som står i arbeid og dem som står utenfor arbeid. Arbeid er det viktigste for å redusere de sosiale og økonomiske forskjeller mellom folk. Det må derfor sikres at vi får gode omstillingsprosesser og kompetanseheving hos ansatte ifm. Digitalisering og omstilling. Antall varig tiltattelagte arbeidsplasser VTA må økes kraftig. Det må flyttes flere statlige arbeidsplasser til Nordland og Troms, og skattefradraget på fagforeningskontingenten må tilpasses faktisk innbetalt kontingent.

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms krever at offentlige budsjetter må brukes aktivt for å holde folk i arbeid. I situasjoner med fallende sysselsetting må aktiviteten stimuleres blant annet gjennom offentlige bygge og rehabiliteringsarbeider, offentlige innkjøp og investeringer.

F-4002 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Kommunalpolitikk

Vi lever i en tid med store og raske endringer, både når det gjelder teknologi, klima og miljø, alders sammensetning og internasjonalt samarbeid og immigrasjon. Norge må endre seg i takt med den verden vi er en del av. Skal vi bevare de kvalitetene ved vårt samfunn som en stor og trygg offentlig tjenesteproduksjon, gode forhold for arbeidstakere, stor omstillingsevne, formalisert samarbeid mellom partene i arbeidslivet, høy levestandard og små forskjeller mellom folk må vi klare å møte fremtidens utfordringer med ny sosialdemokratisk politikk. En politikk som kan møte morgendagens utfordringer.

Ingen er mer ambisiøse på vegne av felleskapet enn oss. Gjennom gode offentlige tjenester bidrar vi til at alle kan leve gode liv i trygge fellesskap. Fordi vi er ambisiøse og vil mye på vegne av fellesskapet, må vi også gå foran i omformingen av offentlige sektor. Vi må samarbeide om å følge opp seriositetskravene som stilles til offentlige byggeprosjekter og anskaffelser eksempelvis gjennom Telemark og Oslo modellen.

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms ser at framtiden betyr mer digitalisering. Derfor må med å fremme innovasjon i offentlige innkjøpsprosesser slik at offentlig sektor kan bli mer effektiv og samtidig fungere som en katalysator for næringsutvikling og skape flere arbeidsplasser.

F-4003 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Finanspolitikken

Finanspolitikken er av avgjørende betydning for norsk industri. Kronekurs og rentepolitikk påvirker direkte rammevilkårene for bedriftene der våre medlemmer har sine arbeidsplasser. Fellesforbundet må arbeide målrettet for en skatte- og avgiftspolitik som ikke gir inflasjon, høyere rente og kronekurs.

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms forventer at regjeringen fører en aktiv og ikke- næringsnøytral politikk, som legger til rette for vekst. I arbeidet med bedre rammebetingelser vil vi legge til grunn statlige og lokale skatter og avgifter. Vi imøteser også bedre skatte- og avskrivingsregler for landbasert industri.

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms er meget bekymret over en rekke justeringer i skatt, avgifter og budsjettoverføringer. Dagens regjering har endret arbeidsgiveravgiften for kraft, finans og transportnæringen. Dette øker transport- og kraftkostnader og indirekte produktpriser i distriktene. Endringer i permitteringsreglene som dobler kostnadene for bedriftene og fører til oppsigelser i stedet for permitteringer må reverseres. Tiltaket er distriktsfiendtlig og rammer næringen i Nord-Norge hardt. Forbundet må arbeide for at vedtaket omgjøres eller at myndighetene kommer med avbøtende tiltak som i det minste utligner de økte kostnadene endringene medfører.

I tillegg til endringer i arbeidsgiveravgiften har regjeringen gjort budsjettmessige endringer som ytterligere forverrer næringslivets vilkår i distriktene og byene. Avgiftøkning på diesel og redusert nettleiutjevning for distriktene er eksempler på det. Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms mener vi må forsvare CO2-kompensasjonen som skal utligne dobbelt klimabeskatning på kraft for den kraftforedlede industrien. Uten CO2 kompensasjonen ville mange tusen arbeidsplasser gått tapt.

F-4004 Avd. 57 - Nord-Rogaland

Oljefondet

Oljefondet bør også brukes mer aktivt i Norge til å støtte norsk industri og gründervirksomhet.

F-4005 Avd. 143 - Helgeland

Finanspolitikken

Finanspolitikken er av avgjørende betydning for norsk industri. Kronekurs og rentepolitikk påvirker direkte rammevilkårene for bedriftene der våre medlemmer har sine arbeidsplasser. Fellesforbundet må arbeide målrettet for en skatte- og avgiftspolitik som ikke gir inflasjon, høyere rente og kronekurs.

Fellesforbundet Helgeland forventer at regjeringen fører en aktiv og ikke-næringsnøytral politikk, som legger til rette for vekst. I arbeidet med bedre rammebetingelser vil vi legge til grunn statlige og lokale skatter og avgifter. Vi imøteser også bedre skatte- og avskrivingsregler for landbasert industri.

Fellesforbundet Helgeland er meget bekymret over en rekke justeringer i skatt, avgifter og budsjettoverføringer. Dagens regjering har endret arbeidsgiveravgiften for kraft, finans og transportnæringen. Dette øker transport- og kraftkostnader og indirekte produktpriser i distriktene. Endringer i permitteringsreglene som dobler kostnadene for bedriftene og fører til oppsigelser i stedet for permitteringer må reverseres. Tiltaket er distriktsfiendtlig og rammer næringen i Nord-Norge hardt. Forbundet må arbeide for at vedtaket omgjøres eller at myndighetene kommer med avbøtende tiltak som i det minste utligner de økte kostnadene endringene medfører.

I tillegg til endringer i arbeidsgiveravgiften har regjeringen gjort budsjettmessige endringer som ytterligere forverrer næringslivets vilkår i distriktene og byene. Avgiftsøkning på diesel og redusert nettleieutjevning for distriktene er eksempler på det. Fellesforbundet Helgeland mener vi må forsvare CO2-kompensasjonen som skal utligne dobbelt klimabeskatning på kraft for den kraftforedledende industrien. Uten CO2 kompensasjonen ville mange tusen arbeidsplasser gått tapt.

F-4006 Avd. 461 - Nordenfjelske Papirarbeiderforening

Skattepolitikk

Begrunnelse

Den norske samfunnsmodellen er unik. Den skiller oss fra de fleste andre land. I Norge er vi med i et solidarisk spleiselag som sikrer alle velferd, omsorg, helse og utdanning. Folketrygden gir oss en lønn å leve av ved sykdom, arbeidsledighet og som pensjonister. Tryggheten i fellesskapet er selve kjernen i den norske modellen. En sterk offentlig sektor gir alle velferd og like muligheter. Trygge mennesker våger mer, yter mer og skaper mer. Vårt samfunn er et spleiselag. Vårt næringsliv er av de fremste i verden på mange områder. Vi har et velorganisert arbeids- og næringsliv med sterke arbeidslivsorganisasjoner og med staten som aktiv tredjepart.

Arbeidslivet er preget av samarbeid og gjensidig respekt. Gjennom et betydelig offentlig eierskap sikres våre langsiktige økonomiske interesser og kontroll over våre naturressurser.

Denne modellen gjør at vi er i toppsjiktet internasjonalt når det gjelder å kombinere jevn inntektsfordeling, velferd for alle, konkurranseevne og nyskaping.

Det som kjennetegner den norske modellen er at vi har en omfattende velferdsstat der alle bidrar etter evne gjennom skattesystemet. Skattene finansierer en stor offentlig sektor som gir tjenester og fellesgoder til befolkningen; slik som gratis skole, helsetjenester og økonomisk støtte til de som blir syke eller ikke får arbeid. Den norske samfunnsmodellen bygger på trepartssamarbeidet. Samarbeidet mellom arbeidsgiversiden og arbeidstakersiden skjer både sentralt og lokalt. Dette gjenspeiles i en høy organisasjonsgrad, høy tariffdekning og bred representasjon fra arbeidstakere i bedrifter.

Modellen baseres i stor grad på de tre partene viser samarbeidsvillighet og utøver gjensidig respekt overfor hverandre. Samlet har trepartssamarbeidet bidratt til økonomisk stabilitet, mindre konflikt og felles samfunnsansvar.

Forsvar for og utvikling av den norske modellen skal være spydspissen for fellesforbundet. Vi må sørge for godt politisk samarbeid og en økonomisk politikk som sikrer arbeid til alle.

Forslag til vedtak

1. Videreutvikle 3-partssamarbeidet for utvikling av industrien. Fellesforbundet skal fortsette den gode jobben med å videreutvikle et systematisert, målrettet 3-partssamarbeid for industrien. Samarbeid mellom eiere, tillitsvalgte, arbeidslivets organisasjoner og myndighetene er avgjørende for å lykkes. Det må fortsatt brukes ressurser til dette arbeidet for å videreutvikle det organisatorisk, systematisk og langsiktig.
2. Påvirke politisk til å øke formuesskatten for folk med høye reelle verdier og senke skatten for mange med små formuer. De med størst inntekter og formuer skal betale mest i skatt.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 53 (3), 57, 143 og 461.

Det reises forslag om å styrke ulike sider av den norske modellen, et mer en omfordeling og rettferdig skattesystem med økt beskatning av høye inntekter og formuer. Utflytting av statlige arbeidsplasser og bruk av oljefondet i en aktiv industripolitikk.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet slutter seg til intensjonen i forslagene om at det organiserte arbeidslivet, et godt partssamarbeid og en sterk velferdsstat, har gitt oss et samfunn med små forskjeller. I tillegg har det gitt oss god konkurransekraft og fornyelse i næringslivet. Gjennom den norske modellen hvor arbeidstakere, arbeidsgivere og myndigheter samarbeider, legges det vekt på høy sysselsetting, et godt velferdstilbud. Trygg økonomisk styring og fordelingspolitikk står helt sentralt i den norske modellen. Arbeid til alle er grunnlaget for vekst og verdiskaping og forutsetningen for vår velferdsmodell.

Fellesforbundet har som mål at lønnstakerne skal ha en rettferdig del av verdiskapingen. Utfordringene framover blir å finne en god balanse mellom utvikling i kjøpekraft og velferdsordninger. En viktig forutsetning for at et lønssystem skal oppfattes som rettferdig, er at det er bygd på prinsipper som er allment akseptert blant arbeidstakerne og at avtalene er utformet på en måte som tar hensyn til bransjens egenart. Som samfunn er vi helt avhengig av å ha et konkurransedyktig næringsliv og dette næringslivet må være attraktivt for de ulike arbeidstakergrupper.

I sine vurderinger viser representantskapet i utgangspunktet til forbundets prinsippprogram avsnitt 103 hvor det heter:

"Skatter og avgifter skal ha som formål å finansiere de offentlige utgiftene, samtidig som de skal jevne ut inntekter og formuer. Hvordan skatter og

avgifter skal fordeles mellom personer og virksomheter, må kontinuerlig vurderes ut fra hva som er rettferdig og hva arbeidslivet kan dekke."

Representantskapet deler intensjonen i forslaget fra avd. 57 Nord-Rogaland om at mer av oljeinntektene skal brukes for å styrke industrien og virksomhetenes stilling i det norske samfunnet. Det kan skje ved at dette formålet prioriteres sterkere i de årlige statsbudsjettene. I dag tilsvare bruker av oljepenger i form av overføringer fra Statens pensjonsfond Utland ("Oljefondet") om lag 1/5 av statsbudsjettets utgifter. Representantskapet mener at en større andel av denne pengebruken bør prioriteres industri- og næringsformål. Formålet kan også oppnås ved at en del av Statens pensjonsfond Utland overføres til Statens pensjonsfond Norge (Folketrygdfondet) for å styrke dette fondet. Statens pensjonsfond Norge forvalter i dag over 250 milliarder kroner og er en viktig investor i norsk næringsliv. Fondet kan investere i norske, og i noe begrenset grad i nordiske selskaper. Fondet skal investere motsyklisk. Det vil si at når aksjemarkedet er fallende, skal fondet øke sine investeringer, og det omvendte når markedet er sterkt. På denne måten virker også fondet stabiliserende, noe som er bra for utvikling i sysselsetting og arbeidsplasser i Norge. Representantskapet viser ellers til vurderinger og innstilling under 8.2.2. Statlige investeringsfond.

CO₂-kompensasjonen for kraftintensiv industri er avgjørende for å motvirke utflytting av industrien og må videreføres. Representantskapet legger til grunn at forbundet tar stilling til enkeltheter og detaljer i utformingen av skattesystem i sine årlige innspill til statsbudsjettet.

Flere av forslagene som reises i dette kapitlet er også behandlet i andre innstillinger og Representantskapet viser for disse til: Forslag om flytting av statlige arbeidsplasser behandles i pkt. 8.3.1, Seriositet og offentlig innkjøp i pkt.7.2.4, Permitteringsregelverket i pkt. 9.13.1.

I-4007 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslaget fra avd. 57 tiltres.

Intensjonen i forslaget i fra avd. 53 og 143 om å forsvare CO₂-kompensasjonen tiltres.

Intensjonen i forslaget fra avd. 461 om å videreutvikle 3-partssamarbeidet tiltres og anses dekket i prinsippprogrammet avsnitt 81.

Intensjonen i de øvrige forslagene tiltres og anses dekket i prinsippprogrammet avsnitt 103.

8.1.2 Industrisatsing/aktiv næringspolitikk

F-4008 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Rammeavtaler

Forutsigbarheten for industrien må ivaretas på en bedre måte enn i dag, og det uavhengig av hvem som sitter i regjering til enhver tid.

Begrunnelse:

Industrien må få lov til å konkurrere på så like vilkår som mulig, og næringspolitiske aspekter ved f.eks. forsvarsanskaffelser.

F-4009 Avd. 6 - Fellesforbundet

Rammeavtaler

Forutsigbarheten for industrien må ivaretas på en bedre måte enn i dag, og det uavhengig av hvem som sitter i regjering til enhver tid.

Begrunnelse:

De må få lov til å konkurrere på så like vilkår som mulig, og næringspolitiske aspekter ved f.eks. forsvarsanskaffelser.

F-4010 Avd. 7 - Vestfold

Teknologiske endringer og grønn industri

Fellesforbundet må bruke sin politiske innflytelse til å jobbe for sterkere støtte til industrielle miljøer som kan utvikle produktområder som kan gi sysselsetting inn i framtida.

Begrunnelse:

Olje- og gassindustrien kan ikke spille en like sterk rolle for sysselsettingen i Norge i framtida som i dag. Når verdens behov for fossile energikilder reduseres om noen få år, vil konkurransen skjerpes, og vi risikerer at norsk oljebransje ikke er konkurransedyktig. Skal vi lykkes med å omstille norsk industri må arbeidet forsterkes, og teknologi- og forskningsmiljøer må få økt offentlig støtte for å kunne utvikle bærekraftige produktområder. Dette innebærer at en større del av oljerikdommen må gjøres tilgjengelig for forskning og utvikling. Norsk industri bør også i framtida være basert på vår tradisjon og kompetanse, og naturressurser som energi, fiske, havbruk og skogbruk, men vendes mot bærekraftige produkter.

F-4011 Avd. 23 - Raufoss Jern og Metall

Næringspolitikk

Industrireising i Norge.

For Norge er oljealderen langt fra over, selv om betydningen av oljesektoren vil synke de neste tiårene, og overgangen fra fossile til fornybare energier etter hvert vil tvinge seg fram. I petroleumslovens § 1-2 om Ressursforvaltningen heter det at «Petroleumsressursene skal forvaltes i et langsiktig perspektiv slik at de kommer hele det norske samfunn til gode. Herunder skal ressursforvaltningen gi landet inntekter og bidra til å sikre velferd, sysselsetting og et bedre miljø og å styrke norsk næringsliv og industriell utvikling samtidig som det tas nødvendige hensyn til distriktpolitiske interesser og annen virksomhet.» En moderne norsk industripolitikk vil sikre fortsatt verdiskaping, sysselsetting og velferd. Dette vil også være god miljøpolitikk.

Vi må fortsette utviklingen av industriklynger, delingskultur, og brobygging mellom forskning, innovasjon og produksjon, ved bl.a. videre etablering av

katapultsentere. Forskningsaktiviteten må regionaliseres, og den vareproduserende industrien må videreutvikles.

Vi må ha et skattesystem som stimulerer til økte investeringer i fastlandsindustrien. Og vi må lære av hvordan vi med aktiv statlig styring tok de nødvendige samfunnsmessige grep om oljeproduksjonen i Norge, i hele verdikjeden.

Vi må ha et skatteregime som stimulerer til industriutvikling, i stedet for eiendomsspekulasjon. Og det trengs en annen innretning på virkemiddelapparatet, som bedre stimulerer til knoppskyting av eksisterende industri, og som sikrer risikokapital til pilotering og nyetablering av større industrianlegg. For å sikre tilgangen til kapital bør Norge vurdere å vende blikket til land som Singapore, som kombinerer statlige investeringer i utlandet med investeringer innenlands.

Vi trenger også en utvikling av infrastrukturen, basert på industrielle behov, og fornybar energi inn i transportsektoren. Det trengs fortsatt tilgang til ren, fornybar og rimelig kraft, ett av våre største konkurransefortrinn, i tillegg til de øvrige naturgitte fortrinn vi har, eksempelvis i bioøkonomien. OECD hevder at nettopp bioøkonomi vil bli et bærende element for Europas økonomi innen 40 år, og dette er et område der Norge virkelig kan posisjonere seg.

Prinsipper og retningslinjer som Fellesforbundet legger til grunn:

- Norge bør gjenopprette et eget industridepartement.
- Staten må ha som mål å øke fastlandsindustriens andel av BNP til over 10 % igjen, og på sikt 15 %.
- Mer av infrastrukturen knyttet til transport og samferdsel må være basert på næringsinteresser.
- Norge må ha en egen strategi for både vareproduserende industri (Manufacturing) og bioøkonomi.
- Norge må ha et virkemiddelapparat som utvikler oss som industrinasjon på strategiske punkter.
- Norge må ha en politikk som i større grad stimulerer til investering i realøkonomien, framfor eiendom.
- Krafta skal videreføres i Norge, og ikke selges til utlandet som en annen råvare.

F-4012 Avd. 91 - Jæren

Industripolitikk

Fellesforbundet må fortsatt jobbe aktivt for å stanse utflagging og nedlegging av norske industriarbeidsplasser.

Det må satses mer på forskning og utvikling

Rammevilkårene for konkurranseutsatt industri må bedres, slik at en kan oppveie en del av ulempene med det høye kostnadsnivået i Norge.

Ved utlysning av store kontrakter både innenfor oljesektoren og offentlig sektor må det legges vekt på det som kan favorisere norske leverandører.

Staten må utøve et mer aktivt statlig eierskap.

Det må stilles større krav til samfunnsansvar ovenfor næringslivet.

Lov om etisk handel må på plass

F-4013 Avd. 103 - Ringsaker

Industriereising i Norge

For Norge er oljealderen langt fra over, selv om betydningen av oljesektoren vil synke de neste tiårene, og overgangen fra fossile til fornybare energier etter hvert vil tvinge seg fram. I petroleumslovens § 1-2 om Ressursforvaltningen heter det at «Petroleumsressursene skal forvaltes i et langsiktig perspektiv slik at de kommer hele det norske samfunn til gode. Herunder skal ressursforvaltningen gi landet inntekter og bidra til å sikre velferd, sysselsetting og et bedre miljø og å styrke norsk næringsliv og industriell utvikling samtidig som det tas nødvendige hensyn til distriktspolitiske interesser og annen virksomhet.» En moderne norsk industripolitikk vil sikre fortsatt verdiskaping, sysselsetting og velferd. Dette vil også være god miljøpolitikk.

Vi må fortsette utviklingen av industriklynger, delingskultur, og brobygging mellom forskning, innovasjon og produksjon, ved bl.a. videre etablering av katapultsentere. Forskningsaktiviteten må regionaliseres, og den vareproduserende industrien må videreutvikles.

Vi må ha et skattesystem som stimulerer til økte investeringer i fastlandsindustrien. Og vi må lære av hvordan vi med aktiv statlig styring tok de nødvendige samfunnsmessige grep om oljeproduksjonen i Norge, i hele verdikjeden.

Vi må ha et skatteregime som stimulerer til industriutvikling, i stedet for eiendomsspekulasjon. Og det trengs en annen innretning på virkemiddelapparatet, som bedre stimulerer til knoppskyting av eksisterende industri, og som sikrer risikokapital til pilotering og nyetablering av større industrianlegg. For å sikre tilgangen til kapital bør Norge vurdere å vende blikket til land som Singapore, som kombinerer statlige investeringer i utlandet med investeringer innenlands.

Vi trenger også en utvikling av infrastrukturen, basert på industrielle behov, og fornybar energi inn i transportsektoren. Det trengs fortsatt tilgang til ren, fornybar og rimelig kraft, ett av våre største konkurransefortrinn, i tillegg til de øvrige naturgitte fortrinn vi har, eksempelvis i bioøkonomien. OECD hevder at nettopp bioøkonomi vil bli et bærende element for Europas økonomi innen 40 år, og dette er et område der Norge virkelig kan posisjonere seg.

Prinsipper og retningslinjer som Fellesforbundet legger til grunn:

- Norge bør gjenopprette et eget industridepartement.
- Staten må ha som mål å øke fastlandsindustriens andel av BNP til over 10 % igjen, og på sikt 15 %.
- Mer av infrastrukturen knyttet til transport og samferdsel må være basert på næringsinteresser.

- Norge må ha en egen strategi for både vareproduserende industri (Manufacturing) og bioøkonomi.
- Norge må ha et virkemiddelapparat som utvikler oss som industrinasjon på strategiske punkter.
- Norge må ha en politikk som i større grad stimulerer til investering i realøkonomien, framfor eiendom.

F-4014 Avd. 670 - Fellesforbundet

Forslag til prinsippprogrammet.

Industriereising i Norge.

For Norge er oljealderen langt fra over, selv om betydningen av oljesektoren vil synke de neste tiårene, og overgangen fra fossile til fornybare energier etter hvert vil tvinge seg fram. I petroleumslovens § 1-2 om Ressursforvaltningen heter det at «Petroleumsressursene skal forvaltes i et langsiktig perspektiv slik at de kommer hele det norske samfunn til gode. Herunder skal ressursforvaltningen gi landet inntekter og bidra til å sikre velferd, sysselsetting og et bedre miljø og å styrke norsk næringsliv og industriell utvikling samtidig som det tas nødvendige hensyn til distriktpolitiske interesser og annen virksomhet.» En moderne norsk industripolitikk vil sikre fortsatt verdiskaping, sysselsetting og velferd. Dette vil også være god miljøpolitikk.

Vi må fortsette utviklingen av industriklynger, delingskultur, og brobygging mellom forskning, innovasjon og produksjon, ved bl.a. videre etablering av katapultsentere. Forskningsaktiviteten må regionaliseres, og den vareproduserende industrien må videreutvikles.

Vi må ha et skattesystem som stimulerer til økte investeringer i fastlandsindustrien. Og vi må lære av hvordan vi med aktiv statlig styring tok de nødvendige samfunnsmessige grep om oljeproduksjonen i Norge, i hele verdikjeden.

Vi må ha et skatteregime som stimulerer til industriutvikling, i stedet for eiendomsspekulasjon. Og det trengs en annen innretning på virkemiddelapparatet, som bedre stimulerer til knoppskyting av eksisterende industri, og som sikrer risikokapital til pilotering og nyetablering av større industrianlegg. For å sikre tilgangen til kapital bør Norge vurdere å vende blikket til land som Singapore, som kombinerer statlige investeringer i utlandet med investeringer innenlands.

Vi trenger også en utvikling av infrastrukturen, basert på industrielle behov, og fornybar energi inn i transportsektoren. Det trengs fortsatt tilgang til ren, fornybar og rimelig kraft, ett av våre største konkurransefortrinn, i tillegg til de øvrige naturgitte fortrinn vi har, eksempelvis i bioøkonomien. OECD hevder at nettopp bioøkonomi vil bli et bærende element for Europas økonomi innen 40 år, og dette er et område der Norge virkelig kan posisjonere seg.

Prinsipper og retningslinjer som Fellesforbundet legger til grunn:

- Norge bør gjenopprette et eget industridepartement.

- Staten må ha som mål å øke fastlandsindustriens andel av BNP til over 10 % igjen, og på sikt 15 %.
- Mer av infrastrukturen knyttet til transport og samferdsel må være basert på næringsinteresser.
- Norge må ha en egen strategi for både vareproduserende industri (Manufacturing) og bioøkonomi.
- Norge må ha et virkemiddelapparat som utvikler oss som industrinasjon på strategiske punkter.
- Norge må ha en politikk som i større grad stimulerer til investering i realøkonomien, framfor eiendom.

Oppsummering:

Det er forslag fra avdelingene 2, 6, 7, 23, 91, 103 og 670.

Forslagene tar til orde for en bred offensiv industrisatsing. Konkret foreslås et eget industridepartement, mål om å øke fastlandsindustriens andel av BNP til over 10 % og på sikt 15 %, mer av infrastrukturen knyttet til transport og samferdsel må være basert på næringsinteresser, egen strategi for vareproduserende industri og bioøkonomi, et strategisk virkemiddelapparat, stimulere til investering i realøkonomi framfor eiendom, samt videreforedling av kraft i Norge.

Forslag om økt forutsigbarhet for industrien uavhengig av regjering, sterkere støtte til industrielle miljøer som kan utvikle produktområder som kan gi sysselsetting inn i framtida.

Forslaget som tar opp i seg en rekke næringspolitiske virkemidler med mål om forbedrede rammevilkår. Dette gjelder utflagging, forskning og utvikling, forbedre rammevilkår, favorisere norske leverandører, aktivt statlig eierskap, krav til samfunnsansvar i næringslivet, samt lov om etisk handel.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet viser til behovet for en satsing på fastlandsindustrien. Det betydelige handelsunderskuddet for fastlands-Norge bør adresseres med en mer offensiv politikk for bygging av industri.

Representantskapet mener at forutsigbarhet for konkurransedyktige rammebetingelser er en grunnleggende faktor for industri- og næringslivssatsing i Norge. Dette er forankret i forbundets prinsippprogram avsnitt 77:

"Norsk næringsliv skal totalt sett ha like gode rammebetingelser som sine konkurrenter. (...) Forutsigbarhet og stabile rammevilkår gir økt mulighet for investeringer og lokalisering av virksomheter, og er sentralt for næringslivets villighet til å satse i Norge."

Avd. 7 etterlyser sterkere støtte til industrielle miljøer som kan utvikle produktområder som kan gi sysselsetting inn i framtiden. I forbundets prinsippprogram avsnitt 84 står det:

"Strengte miljøkrav har ført til at bedriftene har utviklet og tatt i bruk ny teknologi. Dette har gitt norsk næringsliv et konkurransefortrinn i forhold til forbrukere og marked som stiller stadig strengere krav og i forhold til

endringer i lovverket. Norsk næringsliv skal fortsatt ligge i forkant av utviklingen mot et bærekraftig samfunn, og være en pådriver for nye og bedre miljøløsninger."

Representantskapet mener løsning på klimakrisen avhenger av industrien. Det er industrielle løsninger som kan bidra til å løse den og derfor er det nødvendig med en industriell satsing på framtidig industri som tar opp i seg intensjonene i Fellesforbundets politikk. Industrien har gjennom år tilpasset seg stadig strengere miljøkrav som har gjort oss konkurransedyktige. Denne utviklingen må videreføres ved å satse på teknologisk utvikling som vil gi en enda mer effektiv og bærekraftig industri.

Klimaproblemene er den største utfordringen menneskeheten står overfor. Ressursbruk og utslipp må reduseres, samtidig som en voksende befolknings behov for mer energi og velferd må imøtekommes. Skal vi løse klimautfordringene må det etter representantskapets syn satses på forskning og teknologiutvikling. Utvikling av miljøteknologiske tjenester og produkter bidrar ikke bare til å møte klimautfordringer, men også til å bygge nye og framtidsrettede markeder og arbeidsplasser. For at våre ambisiøse målsettinger skal være realistiske må innovasjon og klimaomstilling i næringslivet stimuleres nå.

Forbundet har et langt engasjement for viktigheten av å satse på miljøteknologi, gjennom å argumentere politisk for bærekraftige teknologisatsinger innen våre næringer. Forbundet er medlem i Forum for miljøteknologi, sammen med mange store norske industribedrifter som har nye miljøteknologiske produkter og prosesser under utvikling. Forumet har bidratt til styrking og samordning av det statlige virkemiddelapparatet for miljøteknologi, det vil si ordninger i Forskningsrådet, Innovasjon Norge (miljøteknologiordningen) og Enova. Selv om det etterhvert er betydelige ressurser tilgjengelige, er behovet enda større. Flere bedrifter må på banen.

Representantskapet viser til forbundets prinsippprogram avsnitt 85:

"Det må legges til rette for videreutvikling av kompetanse innenfor energi og miljø. Samfunnets krav til vern av miljøet må utnyttes til å utvikle ny teknologi og skape nye arbeidsplasser. Dette innebærer en målrettet satsing på forskning, og forskning på felt hvor den teknologiske utviklingen ennå ikke har nådd et kommersielt nivå og hvor Norge i utgangspunktet har en konkurransefordel. Dette inkluderer forskningskompetanse og tilgang på industrielle partnere som kan kommersialisere forskningsresultatene i Norge."

Avd. 91 tar til orde for at rammebetingelsene for industrien må være forutsigbare og minst like gode som våre konkurrenter i andre land. Representantskapet viser igjen til avsnitt 77 i forbundets prinsippprogram, som er referert over.

Representantskapet mener forutsigbarhet for konkurransedyktige rammebetingelser er en grunnleggende faktor for industri- og næringslivssatsing i Norge. Vi må sørge for å ha næringer i Norge som kan bære sysselsetting med det lønnsnivået et høykostland og velferdssamfunn forutsetter. Representantskapet mener derfor at det er et grunnleggende mål for forskningspolitikken å stimulere til innovasjon som fremmer verdiskaping og bidrar til å skape gode framtidsretta

arbeidsplasser i Norge. Næringsrettet forskning må prioriteres, og innsatsen må rettes mot næringer der vi har ledende posisjoner, som marin og maritim sektor, offshore-petroleumsnæringen, fornybar energi, klimaeffektive bygg og skogbaserte næringer. Gjennom forskningsprogrammer og støtteordningene til bedriftsintern forskning og utvikling må koblingen mellom den erfaringsbaserte kompetansen og forskning ute i bedriftene styrkes ytterligere.

Faste ansatte og høykompetente fagarbeidere er et konkurransefortrinn i Norge. Når det gjelder Avd. 91sitt forslag om favorisering av norske leverandører legger Representantskapet til grunn at ved utlysning av anbudskonkurranser for oppdrag enten det er på sokkelen eller på fastlandet må norsk industris styrker vektlegges i utformingen. Kontraktene må utformes slik at de norske leverandørenes evne til leveringspresisjon og byggetid får en reell og riktig verdi. Representantskapet mener vi må forholde oss realistisk til andre lands strategiske handelspolitikk og i større grad bidra til at bedriftsøkonomiske insentiver leder til samfunnsøkonomisk gode løsninger for norsk verdiskaping. Myndighetene må stille vilkår som gir konkurransenøytralitet. Kriterier for ordnede arbeidsvilkår og HMS må vektes høyere i anbudskonkurranser.

Avd. 91 vil også ha på plass lov om etisk handel. Fellesforbundet er medlem av initiativ for etisk handel der vi, sammen med LO, arbeider for å ivareta arbeidstakeres rettigheter som et viktig perspektiv i den etiske handelen.

Avd. 23, 103 og 670 etterlyser en bred offensiv industrisatsing. Til de konkrete prinsippene og retningslinjene det ønskes at Fellesforbundet skal legge til grunn for industripolitikken mener representantskapet at disse bør følges opp som viktige virkemidler for industrien. De hører imidlertid ikke naturlig hjemme i forbundets prinsippprogram.

Når det gjelder forslaget om et strategisk virkemiddelapparat viser representantskapet til LO handlingsprogram 2017-2021 der det står:

"At politikken og virkemiddelapparatet innrettes for å støtte opp under industriell produksjon i Norge."

Når det gjelder forslaget om at infrastrukturen knyttet til transport og samferdsel må være basert på næringsinteresser viser representantskapet vil innstillingen under pkt. 8.6 om Samferdsel, I-4140. Dagens regjering har på løpende bånd produsert og bestilt meldinger, strategier, handlingsplaner og satt ned ekspertutvalg på en rekke områder. Konklusjonen fra dette arbeidet er i all hovedsak fraværet av politiske tiltak som den har vært villig til å gjennomføre.

For å realisere potensialet innen den vareproduserende industrien og bioøkonomi bør disse løftes opp til en strategisk satsing. Men selv om det å lage strategier kan være nyttig er det virkelig springende punkt for Fellesforbundets medlemmer en ny regjering som er villig til å gjennomføre politikk som vil bidra til den industrisatsingen som Norge har behov for i årene framover. Det bør også ses på hvordan man ytterligere kan redusere boligspekulantenes utbytte av å investere i eiendom framover verdiskapende næringsliv. Representantskapet er enig i at det bør legges til rette for at investeringer rettes inn mot økt verdiskaping i næringslivet.

Forslagene i under dette punktet retter seg i hovedsak mot generelle næringspolitiske tiltak. I sin vurdering viser representantskapet i utgangspunktet til avsnittene 77, 82 og 88 i forbundets prinsippprogram, hvor det i avsnitt 77 bl.a. heter at;

"Norsk næringsliv skal totalt sett ha like gode rammebetingelser som sine konkurrenter. (...)"

I avsnitt 82, pkt. 2, 4 og 5;

(2)"At norske råvarer i størst mulig grad skal videreføres av virksomheter i Norge."

(4)"At staten bidrar til å sikre langsiktig og aktivt norsk eierskap i strategisk viktige bedrifter."

(5)"At det legges til rette for satsing på forskning og utvikling for å fremme vekst i norsk industri og næringsliv."

Og i avsnitt 88, pkt. 5, hvor det heter;

"At natur- og energiresursene blir utnyttet som et fortrinn for norsk næringsliv."

Avd. 2 og 6 sine forslag følges opp gjennom forbundsledelsens daglige arbeid. Fellesforbundet jobber aktiv politisk opp imot den til enhver tid sittende regjering. Forbundet er imidlertid prisgitt regjeringspartienes politiske prioriteringer. For selv om flere partier har politikk som gir industrien skorter det tidvis på evnen til å gjennomføre og prioritere industripolitikken i det daglige arbeidet.

Når det gjelder forslag fra avdeling 23, 103 og 670 om kraft vises det til I-4067 (under kap. om energipolitikk).

For den delen av forslaget fra avd. 91 som omhandler utflagging vises det til I-4023 (under kap. om omstilling og utflagging). For den delen av forslaget som omhandler norske leverandører vises det til I-4085 (under kap. om næringspolitisk virkninger av olje- og gassvirksomhet). For den delen av forslaget som omhandler aktivt eierskap vises det til I-4033 (under kap. om statlig eierskap).

I-4015 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslag fra avd. 2, 6 og forslag fra avd. 91 om etisk handel følges opp gjennom forbundsledelsens daglige arbeid.

Intensjonen i forslag fra avd. 7, forslag fra avd. 23, 103 og 670 om et virkemiddelapparat som evner å utvikle gode strategier for vareproduksjon og bioøkonomi slik at investeringene i, og industriens andel av BNP øker, eget industridepartement, samt forslag fra avd. 91 om favorisering av norske leverandører, aktivt statlig eierskap og samfunnsansvar, tiltres.

8.1.3 Omstilling/utflagging

F-4016 Avd. 1 - Oslo - Akershus

Stopp utflytting og nedleggingen av industriarbeidsplassene i Norge!
Fellesforbundet må kreve en energi og industripolitikk som gjør at det både nå og i framtiden kan satses på norsk kraftforedlende industri i Norge, samt videreutvikle og beholde teknologien her i landet.

Næringspolitisk satsning må være ”miljømerket”, slik at vi kan konkurrere internasjonalt også i fremtiden. Fremdeles flagger bedrifter ut for å få øket sitt overskudd. Dette gjelder også bedrifter med mer enn god nok fortjeneste. Forbundet må jobbe for å få til et lovverk som gjør det vanskeligere å legge ned lønnsomme bedrifter, samtidig som det må bli gitt en økonomisk kompensasjon til de ansatte som rammes av denne type nedleggelser fra bedriftene som flagger ut, som da gjør at nedlegging-utflagging ikke blir lønnsomt.

Den vedvarende arealkampen mellom boligbygging og næringsutvikling har i mange år ført til stor nedleggelse av industriarbeidsplasser, spesielt i de store byene. - Dette kan reduseres ved å innføre buffersoner mellom eksisterende industriområder slik at boligbyggingen ikke utgjør en trussel for næringsutviklingen. Det må bli vanskeligere å omregulere disse områdene.

F-4017 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Stønad ved opplæring/omstilling
Fellesforbundet må jobbe for et enklere system hvor man kan søke om omstillingsmidler.

Begrunnelse:
Bedriften kan i dag søke om omstillingsmidler i situasjoner hvor eventuelt permitteringer er alternativet. Denne prosessen er imidlertid veldig byråkratisk og langdryg, og må bli enklere og mer effektiv.

F-4018 Avd. 6 - Fellesforbundet

Stønad ved opplæring/omstilling
Fellesforbundet må jobbe for et enklere system hvor man kan søke om omstillingsmidler.

Begrunnelse:
Bedriften kan i dag søke om omstillingsmidler i situasjoner hvor evt. permisjoner er alternativet. Denne prosessen er imidlertid veldig byråkratisk og langdryg, og må bli enklere og mer effektiv.

F-4019 Avd. 54 - Gjøvik Jern og Metall

Politisk
Fellesforbundet skal jobbe for at bedrifter i Norge som går med overskudd ikke skal kunne flytte produksjon over til lavkostland, både politisk og gjennom tariffavtaler

Begrunnelse:

Alt for mange bedrifter som går med store eller middels overskudd flytter produksjon til utlandet og lavkostland for og tjene enda mer. Dette fører til tapte skatteinntekter, tapte arbeidsplasser og tap av kompetanse.

F-4020 Avd. 103 - Ringsaker

Behold Omstillingsloven

Dagens regjering ønsker å fjerne omstillingsloven.

Vi mener dette er feil. Loven burde heller styrkes og utvikles som et virkemiddel for dialog og samspill mellom kommuner, fylkeskommuner og næringslivet. Noe vi mener det er et klart behov for i forbindelser med omstillinger, vurdering av nedleggelser eller utflagging av virksomheter. Påstand fra regjeringen om at loven i liten grad brukes og kun skaper byråkrati ved nedleggelser/utflagging er ingen god begrunnelse for å avvike loven. Tvert imot et argument for å utvikle loven til et nyttig regionalt verktøy for samspill og næringsutvikling.

Forslag:

Fellesforbundet går imot regjeringens forslag om avvikling av omstillingsloven, og krever tvert i at loven gjennomgås og forbedres.

F-4021 Avd. 103 - Ringsaker

Stramme inn lovbestemmelse ved utflagging og nedleggelse av lønnsomme virksomheter

Vi mener det må gjøres betydelig vanskeligere å legge ned lønnsomme virksomheter. Det er i dag mer eller mindre prisgitt en eier å legge ned eller flagge ut sin virksomhet etter forgodtbefinnende. I § 9-5 i Hovedavtalen står det følgende; «Vurderer ledelsen å nedlegge virksomheten, skal mulig videre drift, herunder om de ansatte vil overta virksomheten, drøftes med de tillitsvalgte». Vår erfaring er at dette dessverre framstår illusorisk, og at ledelsen gjør akkurat som de vil, enten bedriften har lønnsomhet eller ei.

Derfor mener vi Fellesforbundet må arbeide for å endre lovverket på en slik måte at de ansatte har en form for utfordringsrett overfor bedriften hvis bedriften innstiller på at den ikke vil drive virksomheten videre. Denne utfordringsretten må naturlig nok inneholde spesifikke bestemmelser om alle relevante forhold knyttet til virksomheten (Selskapsgjennomgang eller såkalt «Due Diligence») før eventuell videreføring i regi av de ansatte, med utgangspunkt i §§ 9-7 (Innsyn i regnskapsmessige forhold) og 9-8 (Eksterne rådgivere), men også med henvisning til Kapittel IX i Hovedavtalen i sin helhet.

F-4022 Avd. 185 - Flyarbeidernes Forening

Stopp utflytting og nedleggingen av industriarbeidsplassene i Norge

Forbundet må jobbe for å få til et lovverk som gjør det vanskeligere å legge ned lønnsomme bedrifter, samtidig som det må bli gitt en økonomisk kompensasjon til

de ansatte som rammes av denne type nedleggelser fra bedriftene som flagger ut, som da gjør at nedlegging-utflagging ikke blir lønnsomt.

Begrunnelse:

Fremdeles flagger bedrifter ut for å få øket sitt overskudd. Dette gjelder også bedrifter med mer enn god nok fortjeneste.

Oppsummering:

Det er forslag fra avdelingene 1, 2, 6, 54, 103 (2) og 185.

Forslag som går imot avvikling av omstillingsloven og mener loven må gjennomgås og forbedres. Forslag om at Fellesforbundet må jobbe for et enklere system hvor man kan søke om omstillingsmidler. Det må gjøres vanskeligere å flagge ut lønnsomme bedrifter. Det tas også til orde for å gi de ansatte kompensasjon ved en eventuell utflagging med mål om at det skal bli ulønnsomt å flagge ut bedriften, og at det er behov for buffersone for eksisterende industriområder mot utbyggingsområder for boliger.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet viser til avsnitt 80 i forbundets prinsippprogram hvor det står:

"Det er nødvendig at samfunnet har kontroll med større eieroverdragelser i næringslivet. Slike overdragelser må meldes myndighetene, og myndighetene må i spesielle tilfeller kunne sette vilkår for å godkjenne overdragelsene. Nye eiere må kunne redegjøre overfor myndighetene om hva som er planene for overtakelse. Tillitsvalgte og lokalsamfunn må på et så tidlig tidspunkt som mulig trekkes med når større eieroverdragelser skjer. Tiltak som kan forebygge nedlegging av lønnsomme bedrifter og redusere negative virkninger av omstillinger og nedlegginger er nødvendig."

Representantskapet viser til regjeringens høring om fjerning av omstillingsloven. I Fellesforbundet høringssvar konkluderes det med at:

"... loven spiller en viktig rolle for å sikre en god omstilling av næringslivet. Forslag om å fjerne loven må ikke bygge på antagelser, men på forsvarlige utredninger, og Fellesforbundet vil oppfordre departementet til å trekke tilbake forslaget og å utrede spørsmålet ordentlig."

Bedriftsnedleggelser, omstilling og utvikling av næringslivet er naturlige hendelser. Samtidig kan de være dramatiske hendelser både for de som omfattes direkte og for lokalsamfunnet. Arbeidsplassen er en viktig del av livet og omveltninger og endringer skaper usikkerhet og uforutsigbarhet om framtiden. Det er derfor viktig at omstilling og eventuelle nedleggelser forløper på en best mulig måte som inkluderer en grundig utredning av alternativer. Formålet med utredningen er sjelden å stoppe en beslutning om nedleggelse, men å sørge for at den gjennomføres på en måte som også ivaretar de ansatte. Det er også eksempler på at slik runder har bidratt til å finne nye eiere, ny finansiering eller alternativ drift.

Representantskapet viser til forbundets prinsippprogram avsnitt 77 der det blant annet står:

"Norsk næringsliv skal totalt sett ha like gode rammebetingelser som sine konkurrenter. Det gir flere utviklingsmuligheter både for den enkelte og for virksomhetene. Forutsigbarhet og stabile rammevilkår gir økt mulighet for investeringer og lokalisering av virksomheter, og er sentralt for næringslivets villighet til satsing i Norge(...)"

Representantskapet viser videre til LOs handlingsprogram 2017-2021 hvor utgangspunktet for næringspolitikken stadfestes:

"I en verden hvor stadig flere varer og tjenester er utsatt for global konkurranse må vi satse på næringer der Norge har særlige fortrinn, hvor vi har opparbeidet oss ledende posisjoner internasjonalt, og hvor vi har sterke klynger med kunnskap og kompetanse i alle ledd i verdikjeden. LO vil arbeide for å sikre at viktig kompetanse blir i Norge og at norsk næringsliv, privat eller statlig eid, har rammevilkår som gjør det attraktivt å utvikle seg videre her."

I-4023 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslaget fra avd. 103 anses ivaretatt gjennom forbundets prinsippprogram avsnitt 80.

Intensjonen i forslagene fra avd. 1, 54, 103 og 185 anses ivaretatt i forbundets prinsippprogram avsnitt 77. Den delen av forslaget som omhandler økonomisk kompensasjon til ansatte i bedrifter som flagger ut, tiltres ikke.

Intensjonen i forslagene fra avd. 2 og 6 tiltres og det foreslås følgende tillegg i forbundets prinsippprogram avsnitt 80 til slutt i avsnittet:

"Herunder behovet for omstillingsmidler."

8.2 Statlig eierskap og statlige investeringsfond

8.2.1 Statlig eierskap

F-4024 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Statlig Eierskap

Fellesforbundet skal jobbe for at staten har minst 50% statlig eierskap i viktige strategiske selskaper som er av nasjonal interesse.

Begrunnelse:

Vi mener det er viktig å bevare nasjonal kontroll på viktige selskaper for Norge og fellesskapet.

F-4025 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Statlig Eierskap

Staten må ha eierskap og full styring med all infrastruktur.

Begrunnelse:

Vi mener det er viktig at staten har kontroll og eierskap på viktige samfunnsfunksjoner, ikke private profittjegere.

F-4026 Avd. 6 - Fellesforbundet

Statlig Eierskap

Vi vil ha 50% statlig eierskap i viktige strategiske selskaper som er av Nasjonal interesse.

Begrunnelse:

Vi mener det er viktig å bevare nasjonal kontroll på viktige selskaper for Norge og fellesskapet.

F-4027 Avd. 6 - Fellesforbundet

Statlig eierskap

Staten må ha eierskap og full styring med all infrastruktur.

Begrunnelse:

Vi mener det er viktig at staten har kontroll og eierskap på viktige samfunnsfunksjoner, ikke private profittjegere.

F-4028 Avd. 6 - Fellesforbundet

Statlig eierskap

Vi vil ha minst 50% statlig eierskap i viktige strategiske selskaper som er av høy nasjonal interesse.

Begrunnelse:

Det er viktig at disse selskapene eies av staten og ikke av utenlandske investeringsselskaper med kort eierhorisont.

F-4029 Avd. 7 - Vestfold

Stop privatiseringen av stateligbedrifter med strategisk eierskap.

Begrunnelse:

Vi mener at store industrilokomotiver bør være av nasjonal interesse og ha statlig eierskap for å ha nødvendig makt og kontroll over norsk teknologi. Vi mener nedsalg ikke er bra for norsk industri og utvikling av teknologi. Her må man verne norske interesser, arbeidsplasser og teknologien. Det gjør man ved å ha eierskapet statlig med over 50 % eierskap i selskapet. Har vi først solgt ut statlig eierskap, så er det nesten umulig å reversere det ved et regjerings skifte.

F-4030 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Statlig eierskap

Fellesforbundet har i dag medlemmer i flere bedrifter med statlig eierandel. Disse er alle selskaper som representerer strategiske eierinteresser for staten, og de er

svært verdifulle for Norge både økonomisk og kunnskapsmessig. Equanor har en særskilt viktig rolle som statens selskap i landets viktige næring.

Fellesforbundet må arbeide for å videreutvikle og styrke statens eierskap i norske bedrifter og for at selskapene skal styres av verdier som setter mennesker og miljø foran kvartalsresultat. Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms mener at et sterkt statlig eierskap gir Norge et konkuransefortrinn og økt fleksibilitet. Det er avgjørende at hovedkontorene og forskningssentrene for disse viktige selskapene er lokalisert i Norge. Gjennom dette styrkes vår mulighet for påvirkning, og sikrer bedre at gevinsten fra forskning og utvikling først og fremst kommer Norge og felleskapet til goede.

Det er et økende behov for et statlig finansielt eierskapsinstrument som kan bidra til et langsiktig og forutsigbart eierskap, samtidig som en sikrer at strategiske bedrifter beholder en sterk forankring i Norge. Et slikt instrument bør være rettet mot strategiske eierposter innenfor de bransjene og næringene hvor vi i Norge har komplette verdikjeder med teknologiske, kompetansemessige og/eller markedsmessige fortrinn.

De norske selskapene, herunder Statnett og Statkraft, må forbli 100 prosent statlig eid og har i tillegg et særskilt samfunnsansvar for å legge til rette for den kraftforedlede industrien, samtidig som de skal framme den norske modellen nasjonalt og internasjonalt. Fellesforbundet må gjennom LO følge opp de ovennevnte punkter i det pågående arbeidet mot myndighetene.

F-4031 Avd. 670 - Fellesforbundet

Offentlig eierskap av infrastruktur

Det offentlige må ha eierskap og full styring med all viktig infrastruktur.

Begrunnelse:

Vi mener det er viktig at det offentlige har kontroll og eierskap på viktige samfunnsfunksjoner, ikke private profittjegere.

F-4032 Avd. 670 - Fellesforbundet

Statlig Eierskap

Vi vil ha minimum 50% statlig eierskap i viktige strategiske selskaper som er av nasjonalinteresse.

Begrunnelse:

Vi mener det er viktig å bevare nasjonal kontroll på viktige selskaper for Norge og fellesskapet.

Oppsummering:

Det er forslag fra avdelingene 2 (2), 6 (3), 7, 53 og 670 (2).

Forslag om at det offentlige må ha eierskap med all viktig infrastruktur. Forslag om minimum 50 prosent statlig eierskap i viktige strategiske selskaper som er av

nasjonal interesse. Forslag om omhandler videreutvikling av det statlige eierskapet og konkret opprettholdelse av statlig eierskapet Statnett og Statkraft i eksisterende selskaper og etablere et eierskapsinstrument for å sikre utvikling av nasjonalt eierskap til strategiske bedrifter.

Representantskapets vurdering:

Forslagene fra avd. 2, 6 og 670 omhandler at staten må ha eierskap og full styring med all infrastruktur.

Representantskapet viser til prinsippprogrammets avsnitt 78, hvor det bl.a. heter at:
"(...) Staten må bidra til å sikre nødvendige investeringer og langsiktig norsk eierskap i strategisk viktige bedrifter. Fellesforbundet ønsker et sterkt offentlig eierskap over naturressurser og infrastruktur."

Og avsnitt 79, hvor det bl.a. heter at;

"(...) Staten må framstå som en profesjonell eier, og staten må kunne variere graden av sitt eierskap med utgangspunkt i langsiktig tenking.(...)"

I tillegg vil representantskapet understreke at det er vesentlig at strategisk viktige bedrifter beholder en sterk forankring i Norge. Betydningen av dette vil tilta i styrke i en stadig mer globalisert verden.

Representantskapet mener at selv om utenlandske eiere selvsagt kan være gode eiere, er det når det kommer til de langsiktige strategiske valgene ikke likegyldig om eieren og hovedkontoret befinner seg et sted i Asia eller i Norge. Det er godt dokumentert at vi har få store private industrielle eiermiljøer eller kapitaleiere i Norge som har vilje og evne til å sikre et nasjonalt eierskap i store og strategisk viktige bedrifter. Representantskapet mener at dersom vi skal evne å sikre et nasjonalt forankret eierskap innenfor våre strategiske næringer er det ikke noe realistisk alternativ til en statlig medvirkning.

Representantskapet er av den oppfatning at den statlige eierandelen bør opprettholdes i store strategisk viktige selskaper hvor staten i dag eier over 50 prosent. Den neste eiergrensen går på 33,3 prosent som gir negativt flertall og kontroll med hovedkontorfunksjon. Med hovedkontoret følger gjerne viktige stabsfunksjoner, forskning og utvikling etc., noe som gir viktige ringvirkninger. Det er hovedkontoret som tar beslutninger om produksjon eller innkjøp fra underleverandører. Representantskapet mener det er svært bekymringsfullt når daværende Høyre/Frp-regjering uten noen plan ber om fullmakt til nedslag av statlige eierandeler i strategiske bedrifter i sin eierskapsmelding fra 2014. Stortinget begrenset da regjeringens forslag på nedslag. Arbeidet med en ny eierskapsmelding er i gang og forbundsledelsen vil følge opp denne aktivt.

Representantskapet mener det statlige eierskapet må videreutvikles ved å etablere et eierskapsinstrument for å sikre utvikling av nasjonalt eierskap til strategiske bedrifter. Dette eierskapsinstrumentet kan staten bruke til å sikre innflytelse i strategisk viktige selskaper av nasjonal interesse. Dette kan også gjelde for selskaper hvor det mest hensiktsmessige vil være å sikre nasjonalt eierskap sammen med norske private eiere for å opprettholde hovedkontorfunksjoner gjennom et negativt flertall, dvs. 33%.

Representantskapet viser dessuten til LOs handlingsprogram om statlig eierskap hvor Fellesforbundet fikk støtte for forslag om etablering av et statlig eierskapsinstrument.

"Statlig eierskap sikrer langsiktig og demokratisk forankret styring av sektorer som er sentrale for samfunnet. Det er særlig viktig at selskaper som forvalter naturressurser, sentral infrastruktur eller sentrale tjenester eies og styres av fellesskapet. Strategisk viktige bedrifter må ha en sterk forankring i Norge. Et sterkt statlig eierskap er viktig for å beholde hovedkontor i Norge. Det bidrar til norskbasert virksomhet og et nasjonalt eierskapsmiljø. Statlig eierskap gir Norge et konkurransefortrinn og økt fleksibilitet.

LO vil:

- Jobbe for at hovedkontorene i strategisk viktige bedrifter forblir i Norge og at statlige selskaper som forvalter eierskapet til viktige naturressurser og infrastruktur forblir 100 % statlig eid.*
- At staten ikke bare er en sterk eier, men også utøver et aktivt eierskap i de selskapene den har eierandeler i.*
- Styrke dagens statlige eierskapsforvaltning gjennom å etablere et strategisk eierskapsinstrument med formål å sikre nasjonal forankring av eierskapet i selskaper av nasjonal betydning."*

I-4033 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Den delen av forslagene fra avd. 2, 7, 6 og 670 som omhandler minst 50 prosent statlig eierskap tiltres ikke.

Intensjonen i de øvrige forslagene fra avd. 2, 6, 53 og 670 tiltres og anses dekket i prinsippprogrammet kapittel 3.7 avsnitt 78 og 79, samt i LOs handlingsprogram.

8.2.2 Statlige investeringsfond

F-4034 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Statlig Risiko Lån

Fellesforbundet skal jobbe for en opprettelse av et stort statlig fond som kan gi kapitallån til bedrifter som trenger risikokapital for fremtidige investeringer.

Begrunnelse:

Det kan være slik at større bedrifter som går godt kan trenge risikolån, for å kunne utvikle/forske på ny teknologi. Det kreves ofte mye kapital i slike sammenhenger, og her trenger alle å få en mulighet til støtte, gjennom et statlig fond, store som små.

F-4035 Avd. 6 - Fellesforbundet

Statlig Risiko Lån

Det er behov for et stort statlig fond som kan gi kapitallån til bedrifter som trenger risikokapital for fremtidige investeringer.

Begrunnelse:

Det kan være slik at større bedrifter som går godt kan trenge risikolån for å kunne utvikle/forske på ny teknologi. Det kreves ofte mye penger i slike sammenhenger, og her trenger alle å få en mulighet til støtte, store som små.

F-4036 Avd. 650 - Fellesforbundet

Forslag: Det skal opprettes et større industrifond som formidler lånekapital og risikokapital for større industriprosjekter i Norge.

Begrunnelse:

Det er behov for større investeringer i industrien i Norge. Med bedrifter med ideer og ikke minst kompetente arbeidsfolk har vi ubrukte muligheter for forsterking av industrien og ny industribygging. Næringspolitikken må styrkes, og det er behov for bedre tilgang til risikokapital for større industrielle prosjekter. I dag mangler det gode nok ordninger for å bidra til å utløse større industriprosjekter med høyere risiko. Velferdsstatens framtid kan styrkes ved virkemidler som utløser større investeringer og øker verdiskapingen i næringer basert på de rike naturressursene i Norge. Industrien gir store ringvirkninger for hele økonomien.

F-4037 Avd. 650 - Fellesforbundet

Forslag: Opprettelse av risikofond.

Begrunnelse:

Det skal opprettes en ordning for å avlaste risiko for ny industribygging, videreutvikling og forsterking av bioøkonomi og industri. Bioøkonomi handler om å skape verdier og inntekter av alt som gror og som kan gjenskapes. Flere av FNs bærekraftsmål faller sammen med Norges naturgitte forutsetninger for økt verdiskaping og industrialisering. Vi er i fremste verdensklasse på kunnskap, forskning og anvendelse. Med god politisk drahjelp kan vi åpne døra til alle mulighetene. Satsing på bioøkonomi og ny industrialisering vil være til gagn for oss alle. Politiske virkemidler må på plass for å realisere mulighetene for økt verdiskaping fra både hav og land, og det vil bidra til å sikre vår felles velferd gjennom flere arbeidsplasser og inntekter til fellesskapet.

F-4038 Avd. 670 - Fellesforbundet

Statlig Risikolån

Det er behov for et stort statlig fond som kan gi kapitallån til bedrifter som trenger risikokapital for fremtidige investeringer.

Begrunnelse:

Det kan være slik at større bedrifter som går godt kan trenge risikolån for å kunne utvikle/forske på ny teknologi. Det kreves ofte mye penger i slike sammenhenger, og her trenger alle å få en mulighet til støtte, store som små.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2, 6, 650 (2) og 670.

Forslagene omhandler opprettelse av en fondsløsning for risikokapital som et ledd i styrking av næringspolitikken.

Representantskapets vurdering:

Forslagene omhandler opprettelse av et fond for strategisk industriutvikling og verdiskaping i Norge. Representantskapet viser til at mange norske bedrifter opererer i markeder med store muligheter og hvor kravet til endringstakt og innovasjon er stor. Andre bedrifter opplever fallende markeder, hvor omstilling og nytenkning er nødvendig. Felles for mange av disse bedriftene er at de har godt kvalifisert arbeidskraft, men mangler kapital til videre satsing. For ofte ser vi at slike bedrifter kjøpes opp av utenlandske eiere, flagges ut eller legges ned.

Felleskapets ressurser må brukes enda bedre for å skape arbeidsplasser. Her er også virkemiddelapparatet viktig. Det er behov for å understøtte store industriutviklingsprosjekter med til dels lange tidsløp, og som derfor må ha forutsigbar tilgang på tålmodig kapital. Gjærne i et samarbeid mellom statlig og privat kapital, som evner å kombinere miljøteknologi og internasjonal konkurransekraft.

Norges tilgang på råvarer og fornybare ressurser må nyttes for å skape verdier og sysselsetting over hele landet. Konkurransedyktige rammebetingelser for industrielt rettet kapital er avgjørende for å sikre framtidig vekst og sysselsetting.

Det finnes flere ulike ordninger eller virkemidler for eierskap og kapitaltilgang i Norge i dag, f.eks. Folketrygdfondet, Argentum, Investinor og Nysnø. I tillegg har Innovasjon Norge en ordning for risikokapital og støtte til miljøteknologi, og Enova har også bidratt med risikoavlastning til klimatiltak i bedrifter i kvotepliktig sektor. Enovas mandat har blitt endret med konsekvens at denne muligheten er redusert.

Representantskapet mener at det er viktig med gode ordninger som bedriftene kan søke å benytte seg av, men vil likevel understreke at det er et hull i det eksisterende virkemiddelapparatet for utvikling eller omstilling av større og modne strategiske bedrifter.

Regjeringen satte ned Kapitaltilgangsutvalget etter et vedtak i Stortinget. Denne la fram sin innstilling i 2018. Fellesforbundet bidro inn til LOs høringsuttalelse om utvalgets rapport. Et fungerende kapitalmarked må innebære at flere ideer blir virkelighet og at næringslivet får realisert sitt vekstpotensial. Om vi skal lykkes med å skape vekst, verdier og flere arbeidsplasser må det investeres i næringsutvikling og industri. Kapitaltilgangsutvalget løfter viktige debatter for rammevilkårene framover. Utvalgets arbeid viser også behovet for en strategisk satsing på økt industrialisering.

Representantskapet mener forslagsstillerne adresserer et viktig tema om kapital til investeringer i industri. Det er avgjørende viktig for framtidig industri å ha et kapitalmarked, inkludert statlig kapital, som treffer næringslivets behov og bidrar

til å løfte særlig de vekstmodne selskapene som har potensialet for å utvikle seg og vokse til å bidra med økt verdiskaping og flere arbeidsplasser.

Representantskapet mener det vil være mest hensiktsmessig og lettere å nå frem politisk gjennom å justere mandat og kapital i eksisterende virkemidler heller enn å få gjennomslag for å etablere nye fond. Samtidig vil også nye fondsløsninger være relevant å vurdere om det kan bidra bedre til målet om økt verdiskaping og økt sysselsetting i industrien. Kapital til industrisatsing må også ses i sammenheng med et nytt statlig eierskapsinstrument som Fellesforbundet har tatt initiativet til og jobber med å få gjennomslag for, ref. kap. 8.2.1 om statlig eierskap.

Representantskapet viser til prinsippprogrammet avsnitt 78 og 79, hvor det bl.a. står;

(...) Staten må bidra til å sikre nødvendige investeringer og langsiktig norsk eierskap i strategisk viktige bedrifter. (...)

Regjeringen har også satt i gang en gjennomgang av hele virkemiddelapparatet som skal slutføres i løpet av 2019. Representantskapet legger til grunn av Fellesforbundet bidrar aktivt ved å løfte fram industriens behov og potensialet ved et enda bedre virkemiddelapparat og kapitaltilgang til industrien.

I-4039 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING: **Intensjonen i forslagene om behov for økt tilgang på risikokapital i virkemiddelapparatet, tiltres.**

8.3 Andre forslag om næringspolitikken

8.3.1 Regionalpolitikk og handel

F-4040 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Statlige arbeidsplasser må etableres i hele landet

Statlige arbeidsplasser må fordeles over hele landet – og hele landet må tas i bruk. Gjennom flere tiår er de fleste statlige arbeidsplasser lagt til Oslo-regionen.

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms mener det er viktig å legge flere statlige arbeidsplasser også utenfor Oslo. Det er veldig god distriktspolitikk å ta hele landet i bruk.

Offentlige kompetansearbeidsplasser er effektive virkemidler til regional utvikling og styrker byer og tettsteder utenfor storbyene. En slik politikk demper også boligprisutvikling, trafikk og miljøutfordringer i storbyene og Oslo spesielt.

Det er betenkelig at antallet statlige arbeidsplasser i hovedstaden fortsetter å vokse sterkt, på tross av politiske utsagn fra dagens Høyre-FRP-regjering om at så ikke skulle skje. Dette tyder på svak politisk styring, og bærer bud om at statlige etater og foretak gjør som de selv og ledelsen vil.

Vi har i Landsdelen sterke statlige forvaltningsinstitusjoner og selskaper som det kan bygges videre på hvis disse skal ansette flere. I landsdelen finner du UDI, IMDI, NVE, Statkraft, Nasjonalbiblioteket, Forsvarets virksomheter, statens

Vegvesen, Bane Nor, Kystverket, Brønnøysundregistrene, Statens innkrevingssentral, Luftfartstilsynet m.fl. Disse miljøene er viktige for Landsdelen og en utmerket mulighet til å bygge videre på for å fordele arbeidsplasser ut i landet.

Etter vår mening bør vi sammen utmeisle en strategi for hvile offentlige kompetansemiljø vi har som kan styrkes og bidra til å bygge et mer mangfoldig arbeidsliv i landsdelen, og gi mulighet for at ungdommen vår kan etablere seg i fylket vårt.

F-4041 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Regjeringen truer verdiskapingen i nord

Det framtidige arbeidslivet må basere seg på vekst i nord. Den demografiske utviklingen stiller nye krav til oss, og tilgjengelig arbeidskraft og kapital er ikke en selvfølge. For landsdelen er utnyttelse av naturressursene det viktigste grunnlaget for vekst og utvikling, både i næringslivet og i offentlig sektor. Et bærekraftig arbeidsliv betinger derfor både befolkningsgrunnlag for rekruttering til arbeidslivet, og at ny næringsutvikling ivaretar både vekst og miljøhensyn.

Naturressursene tilhører fellesskapet, og Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms mener det skal gi grunnlag for bærekraftige lokalsamfunn. Tilstedeværelse er en forutsetning for å få til bærekraftig utnyttelse av ressursene. For å imøtekomme målet om bærekraftige lokalsamfunn må det sikres lokale ringvirkninger når naturressursene tas i bruk. Dette gjelder energiproduksjon, petroleum, fiskeri, landbruk, skogbruk, reiseliv, mineral- og bergverk og andre næringer som kan være grunnlaget for vekst i framtiden.

I tillegg de øvrige politiske virkemidlene er næringspolitikken avgjørende. Solbergregjeringen har kuttet i de regionale utviklingsmidlene, og dermed redusert kommunenes, fylkeskommunenes og Innovasjon Norges muligheter til å drive aktiv lokal og regional næringsutvikling. Når virkemiddelapparatets økonomiske handlingsrom reduseres på denne måten blir også næringspolitikken treffsikkerhet redusert.

Den demografiske utviklingen har vist oss at befolkningens personlige valg med hensyn til flytting og utdanning er avgjørende for våre muligheter til å prioritere og utvikle arbeidslivet. Det politiske bidraget til vekst er derfor å legge til rette med forskning, utdanningstilbud på videregående og høyere nivå, læreplaner, næringsutvikling, interessante arbeidsplasser og rett dimensjonert infrastruktur. I tillegg til en balansert utvikling av ressursbaserte næringer må infrastruktur som vei, havner, jernbane og telekommunikasjon dimensjoneres til å møte den forventede volumøkningen innenfor de ulike næringene og den demografiske utviklingen. Dette betinger at vi utvikler forståelse for den gjensidige avhengigheten mellom kommuner/regioner og by og land.

I næringssvake regioner og kommuner vil næringslivets muligheter til innovasjon og entreprenørskap bli redusert på grunn av Solbergregjeringens politikk. Dette vil bidra til større forskjeller mellom kommuner og regioner, og det vil på sikt medføre at balansen i arbeidslivet forrykkes ytterligere.

F-4042 Avd. 143 - Helgeland

Statlige arbeidsplasser må etableres i hele landet

Statlige arbeidsplasser må fordeles over hele landet – og hele landet må tas i bruk. Gjennom flere tiår er de fleste statlige arbeidsplasser lagt til Oslo-regionen.

Fellesforbundet Helgeland mener det er viktig å legge flere statlige arbeidsplasser også utenfor Oslo. Det er veldig god distriktspolitikk å ta hele landet i bruk. Offentlige kompetansesarbeidsplasser er effektive virkemidler til regional utvikling og styrker byer og tettsteder utenfor storbyene. En slik politikk demper også boligprisutvikling, trafikk- og miljøutfordringer i storbyene og Oslo spesielt.

Det er betenkelig at antallet statlige arbeidsplasser i hovedstaden fortsetter å vokse sterkt, på tross av politiske utsagn fra dagens Høyre-FRP-regjering om at så ikke skulle skje. Dette tyder på svak politisk styring, og bærer bud om at statlige etater og foretak gjør som de selv og ledelsen vil.

Vi har i Landsdelen sterke statlige forvaltningsinstitusjoner og selskaper som det kan bygges videre på hvis disse skal ansette flere. I landsdelen finner du UDI, IMDI, NVE, Statkraft, Nasjonalbiblioteket, Forsvarets virksomheter, Statens Vegvesen, Bane Nor, Kystverket, Brønnøysundregistrene, Statens innkrevingssentral, Luftfartstilsynet m.fl. Disse miljøene er viktige for Landsdelen og en utmerket mulighet til å bygge videre på for å fordele arbeidsplasser ut i landet.

Etter vår mening bør vi sammen utmeisle en strategi for hvile offentlige kompetansemiljø vi har som kan styrkes og bidra til å bygge et mer mangfoldig arbeidsliv i landsdelen, og gi mulighet for at ungdommen vår kan etablere seg i fylket vårt.

F-4043 Avd. 650 - Fellesforbundet

Lov om god handelsskikk i Norge.

Begrunnelse:

Konsentrasjonen av innkjøpsmakt, kontroll med distribusjon og etter hvert også helt eller delvis kontroll over produksjonen, påvirker verdikjeden for mat og dagligvarer. Det blir mer krevende for industrien og en rekke leverandører å få mulighet til å tilby sine produkter til oss som forbrukere når «kjedemakten» i så stor grad er samlet på kun tre dagligvarekjeder.

Oppsummering:

Det er forslag fra Avd. 53 (2), 143 og 650.

Det er forslag om en lov om god handelsskikk i Norge. Forslag om etablering av statlige arbeidsplasser over hele landet og i Nord-Norge spesielt. Det henvises til at offentlige kompetansesarbeidsplasser er positivt for den regionale utviklingen. Forslagsstillerne mener det bør lages en strategi for hvordan de offentlige

kompetansemiljøene kan styrkes og bygge et mer mangfoldig arbeidsliv i landsdelen. Samt forslag som tar opp en rekke områder som må styrkes når det kommer til satsingen på Nord-Norge.

Representantskapets vurdering:

Det pågår et lovarbeid med formål om å lage en lov om god handelsskikk i dagligvarekjeden. Lovforslaget bygger på anbefalingene i NOU 2013:6 God handelsskikk i dagligvarekjeden av 30. april 2013.

Representantskapet viser til LOs næringspolitisk uttalelse fra kongressen 2017 hvor det står følgende om matkjedemakt:

"I Norge er det tre dagligvarekjeder som styrer hele markedet. Behovet for å innføre en "Lov om God Handelsskikk" som var på høring i 2013, er blitt ytterligere forsterket. LO krever at lov om god handelsskikk vedtas straks, og omfatter logistikk og distribusjon samt et eget handelstilsyn som har sanksjonsmuligheter."

Representantskapet legger til grunn av Fellesforbundet gjennom LO, som er høringsinstans til lovforslaget, følge opp dette standpunktet overfor regjering og Storting.

Representantskapet mener det bør legges til rette for et mangfoldig arbeidsliv regionalt, herunder statlige arbeidsplasser. For næringsutviklingen lokalt og regionalt er det viktig å ha et mangfoldig arbeidsliv for å kunne være levedyktig og å tiltrekke seg mennesker med ulike kompetanse. En kombinasjon av private og offentlige arbeidsplasser gjør det enklere for familier å kunne etablere seg i områder utenfor de største byene. Når vi vet hvor stor andel av industrien som ligger i distriktene og hvor stort potensialet det er for økt verdiskaping og flere arbeidsplasser der, så er statlige arbeidsplasser et verdifullt bidrag til den regionale næringsutviklingen. Derfor mener representantskapet at de regionale statlige arbeidsplassene bør opprettholdes.

Representantskapet slutter seg til intensjonen om at etablering av statlige arbeidsplasser må bidra til å styrke arbeidsmarkedet i hele landet.

Representantskapet mener i imidlertid at hvor slike arbeidsplasser skal etableres og eventuelt flyttes må underlegges en løpende og konkret vurdering.

Avd. 53 er opptatt av å legge til rette for næringsutvikling i nordområdene og at ringvirkningene av å ta i bruk de ulike naturressursene skal føre til en bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet. Representantskapet deler denne intensjonen og understreker behovet for at det legges til rette for næringsutvikling over hele landet.

Representantskapet mener det offentlige virkemiddelapparatet må understøtte en slik utvikling og at det legges til rette mht. nødvendig infrastruktur, utdannings-tilbud mv. for å realisere mulighetene som finnes. Det er de senere årene utarbeidet en rekke rapporter og analyser som synliggjør de ulike mulighetene for fremtidig næringsutvikling i nord. Representantskapet mener tiden er moden for å omsette disse rapportene til praksis. Representantskapet deler intensjonen i forslaget fra avd. 53 når det gjelder betydningen av konkurransedyktige

rammevilkår og industriutvikling i hele landet. Herunder både potensialet og behovet for vekst i nord.

I-4044 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslagene fra avd. 53 og 143 tiltres.

Intensjonen i forslag fra avd. 650 om lov om god handelsskikk ivaretas gjennom arbeidet med lovforslaget om etablering av lov om god handelsskikk basert på NOU 2013:6.

8.3.2 Industriaksjonen

F-4045 Avd. 25 - Fellesforbundet

Fellesforbundet bevilger kr 100.000,- til Industriaksjonen.

Begrunnelse:

Industripolitikken berører ikke bare industriens ansatte, den angår hele Norge. Industriaksjonen er opprettet for å drive folkelig opplysning og bygge allianser som kan gi gjennomslag for en politikk som både legger til rette for offensiv industriutvikling og styrer utviklingen slik at den blir til beste for de mange, ikke bare de få.

De vil forene krefter på tvers av bransjer og forbund. De vil mobilisere sammen fagbevegelsen utenfor industrien, i privat og offentlig sektor. De vil være i konstruktiv dialog med miljøbevegelsene.

De vil også påvirke de politiske partiene og vise velgerne hvem som står for en progressiv industripolitikk i tråd med Industriaksjonens mål.

F-4046 Avd. 118 - Hardanger Sunnhordland

Industriaksjonen

Fellesforbundet nasjonalt må stø opp om arbeidet som Industriaksjonen driv. Dette gjennom samarbeid på områder der ein har felles synspunkt og med økonomiske bidrag.

Grunngjeving:

Industriaksjonen er eit breidt initiativ som har som mål å få større fokus på industriutvikling og rammevilkåra for industrien. Ei rad fagforeiningar, konsernutval og bedriftsklubbar har slutta seg til aksjonen, både i Fellesforbundet og andre forbund.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 25 og 118.

Forslagene omfatter støtte fra Fellesforbundet nasjonalt til arbeidet Industriaksjonen driver og samarbeid med aksjonen på områder med felles synspunkter, samt forespørsel om økonomisk støtte på kr 100 000,- til aksjonen.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet mener at uten høy sysselsetting i et høyproduktivt arbeidsliv i eksportindustrien ville vi ikke hatt det økonomiske grunnlaget for en solid velferdsstat i Norge. Representantskapet anerkjenner derfor det initiativet Industriaksjonen har tatt for å sette betydningen av industripolitikk høyere på den politiske dagsorden og i folks bevissthet. Det er det behov for. I dag er det slik at industriens andel av verdiskapingen i Norge er 8%., mens den hos våre europeiske handelspartnere ligger på omlag 17%. EU har i tillegg en klar målsetting om å komme opp i 20 %-andel. Representantskapet mener Norge også bør ha en målsetning om å øke industriens andel av verdiskapingen dersom vi skal kunne bevare og utvikle vår velferdsstat videre. Representantskapet vil gi honnør til alle gode krefter, Industriaksjonen og andre, som bidrar til å synliggjøre dette.

Representantskapet ønsker at forbundet skal ha dialog og utveksling av synspunkter om viktige industrielle saker med politiske partier og interesseorganisasjoner. Dette gjelder for så vidt også Industriaksjonen og andre aktuelle initiativ, aksjoner el. lign. som måtte dukke opp med jevne mellomrom. Representantskapet mener imidlertid på prinsipielt grunnlag at forbundet ikke kan forplikte seg i noe formalisert samarbeid med enkeltaksjoner. Fellesforbundet er en demokratisk medlemsorganisasjon som utformer sin egen politikk og fremmer den på vegne av sine medlemmer slik den er vedtatt av landsmøtet.

I-4047 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING: **Forslagene oversendes det nye forbundsstyret.**

8.4 Energi- og klimapolitikk

8.4.1 Eierskap og offentlig kontroll med energiforsyning

F-4048 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Norges vannkraftressurser og energiforsyning skal være i norsk eie
Fellesforbundet må jobbe for at den norske vannkraften/strømmen tilhører den norske staten og ikke blir solgt ut til private aktører til egen profitt. I tillegg sier vi nei til suverenitetsavståelse eller privatisering av kraftforsyningene.

Begrunnelse:

Det er bestemt at vi skal eksportere den norske energien til utlandet gjennom utenlandske undervannskabler. Disse undervannskablene har regjeringen bestemt at private aktører kan drifte, bygge og selge. Det vil da åpne opp for at store private aktører eier strømmen og selger den dyrere tilbake til Norges befolkning. Samtidig vil den Norske staten eie mindre og mindre og miste kontrollen over den norske energien. I tillegg er vannkrafta som Norge utvinner i dag nok til å forsyne Norges befolkning.

Det er spådd at innen 2030 vil strømprisen doubles og det er norske borgere som blir sittende med regninga. Dette er en usosial ordning hvor det er de norske borgerne som må ta regninga for profitten i lommene til de private aktørene og det

vil ramme hardest for de med mindre midler som igjen vil være med på å skape et større forskjells-Norge.

Det er viktig å beholde statlig kontroll over noe så viktig og verdifullt som våre kraftressurser.

F-4049 Avd. 6 - Fellesforbundet

Vannkraftressurser på norsk hender

Vi må jobbe for at den norske vannkraften/strømmen tilhører den norske staten og ikke blir solgt ut til private aktører til egen profitt.

Begrunnelse:

Det er bestemt at vi skal eksportere den norske energien til utlandet gjennom utenlandske undervannskabler. Disse undervannskablene har regjeringen bestemt at private aktører kan drifte, bygge og selge. Det vil da åpne opp for at store private aktører eier strømmen og selger den dyrere tilbake til Norges befolkning. Samtidig vil den norske staten eie mindre og mindre og miste kontrollen over den norske energien. I tillegg er vannkrafta som Norge utvinner i dag nok til å forsyne Norges befolkning. Det er spådd at innen 2030 vil strømprisen dobles og det er norske borgere som blir sittende med regninga. Dette er en usosial ordning hvor det er de norske borgerne som må ta regninga for profitten i lommene til de private aktørene og det vil ramme hardest for de med mindre midler som igjen vil være med på å skape et større forskjells-Norge.

F-4050 Avd. 6 - Fellesforbundet

Energiforsyning

Vi sier nei til suverenitetsavståelse eller privatisering av kraftforsyningene.

Begrunnelse:

Det er viktig å beholde statlig kontroll over noe så viktig og verdifullt som våre kraftressurser.

F-4051 Avd. 6 - Fellesforbundet

Vannkraftressurser på norske hender

Vi må jobbe for at den norske vannkraften/strømmen tilhører den norske staten og ikke blir solgt ut til private aktører til egen profitt.

Begrunnelse:

Det er bestemt at vi skal eksportere den norske energien til utlandet gjennom utenlandske undervannskabler. Disse undervannskablene har regjeringen bestemt at private aktører kan drifte, bygge og selge. Det vil da åpne opp for at store private aktører eier strømmen og selger den dyrere tilbake til Norges befolkning. Samtidig vil den Norske staten eie mindre og mindre og miste kontrollen over den Norske energien. I tillegg er vannkrafta som Norge utvinner i dag nok til å forsyne Norges befolkning.

F-4052 Avd. 7 - Vestfold

Forslag: se på

Vi må jobbe for at den norske vannkraften/strømmen tilhører den norske staten og ikke blir solgt ut til private aktører til egen profitt.

Begrunnelse:

Det er bestemt at vi skal eksportere den norske energien til utlandet gjennom utenlandske undervannskabler. Disse undervannskablene har regjeringen bestemt at private aktører kan drifte, bygge og selge. Det vil da åpne opp for at store private aktører eier strømmen og selger den dyrere tilbake til Norges befolkning. Samtidig vil den Norske staten eie mindre og mindre og miste kontrollen over den Norske energien. I tillegg er vannkrafta som Norge utvinner i dag nok til å forsyne Norges befolkning. Det er spådd at innen 2030 vil strømprisen dobles og det er Norske borgere som blir sittende med regninga. Dette er en usosial ordning hvor det er de Norske borgerne som må ta regninga for profitten i lommene til de private aktørene og det vil ramme hardest for de med mindre midler som igjen vil være med på å skape et større forskjells-Norge.

F-4053 Avd. 8 - Telemark

Vi må jobbe for at den norske vannkraften/strømmen tilhører den norske staten og ikke blir solgt ut til private aktører til egen profitt.

Begrunnelse:

Det er bestemt at vi skal eksportere den norske energien til utlandet gjennom utenlandske undervannskabler. Disse undervannskablene har regjeringen bestemt at private aktører kan drifte, bygge og selge. Det vil da åpne opp for at store private aktører eier strømmen og selger den dyrere tilbake til Norges befolkning. Samtidig vil den Norske staten eie mindre og mindre og miste kontrollen over den Norske energien. I tillegg er vannkrafta som Norge utvinner i dag nok til å forsyne Norges befolkning. Det er spådd at innen 2030 vil strømprisen dobles og det er Norske borgere som blir sittende med regninga. Dette er en usosial ordning hvor det er de Norske borgerne som må ta regninga for profitten i lommene til de private aktørene og det vil ramme hardest for de med mindre midler som igjen vil være med på å skape et større forskjells-Norge.

F-4054 Avd. 50 - Vestfold Nord

Vi må jobbe for at den norske vannkraften/strømmen tilhører den norske staten og ikke blir solgt ut til private aktører til egen profitt.

Begrunnelse:

Det er bestemt at vi skal eksportere den norske energien til utlandet gjennom utenlandske undervannskabler. Disse undervannskablene har regjeringen bestemt at private aktører kan drifte, bygge og selge. Det vil da åpne opp for at store private aktører eier strømmen og selger den dyrere tilbake til Norges befolkning.

Samtidig vil den Norske staten eie mindre og mindre og miste kontrollen over den Norske energien. I tillegg er vannkrafta som Norge utvinner i dag nok til å forsyne Norges befolkning. Det er spådd at innen 2030 vil strømprisen dobles og det er

Norske borgere som blir sittende med regninga. Dette er en usosial ordning hvor det er de Norske borgerne som må ta regninga for profitten i lommene til de private aktørene og det vil ramme hardest for de med mindre midler som igjen vil være med på å skape et større forskjells-Norge.

F-4055 Avd. 670 - Fellesforbundet

Vannkraftressurser På Norske Hender

Vi må jobbe for at den norske vannkraften/strømmen tilhører den norske staten og ikke blir solgt ut til private aktører til egen profitt.

Begrunnelse:

Det er bestemt at vi skal eksportere den norske energien til utlandet gjennom utenlandske undervannskabler. Disse undervannskablene har regjeringen bestemt at private aktører kan drifte, bygge og selge. Det vil da åpne opp for at store private aktører eier strømmen og selger den dyrere tilbake til Norges befolkning. Samtidig vil den Norske staten eie mindre og mindre og miste kontrollen over den Norske energien. I tillegg er vannkrafta som Norge utvinner i dag nok til å forsyne Norges befolkning.

F-4056 Avd. 670 - Fellesforbundet

Begrens privat eierskap i norsk vindkraft.

Privat eierskap i norsk vindkraft bør begrenses til 1/3, næringen bør betale grunnrenteskatt og det bør innføres hjemfall for vindkraftanlegg.

Begrunnelse:

Statnett og Statkraft skal fortsatt være heleide, statlige selskaper og viktige verktøy også i framtidas energiforsyning. Vind er en naturressurs på linje med vann, og erfaringene fra vannkraft viser at offentlig eierskap og demokratisk kontroll fungerer godt. I dag er ikke produksjon av vindkraft lengre avhengig av subsidier, og bør derfor behandles på linje med vannkraft.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2, 6 (3), 7, 8, 50 og 670 (2)

Det er forslag om at forbundet må jobbe for at den norske vannkraften fortsatt skal tilhøre fellesskapet og ikke bli solgt til private. Forslag om å begrense privat eierskap i norsk vindkraft til 1/3, næringen bør betale grunnrenteskatt og det bør innføres hjemfall for vindkraftanlegg. Samt forslag om en strengere regulering av strømmarkedet og stans i bygging av overføringskabler til kontinentet.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet mener hjemfallsretten skal opprettholdes, og at vannkraftressursene skal styres og forvaltes av det offentlige. I Fellesforbundets prinsippprogram slås det fast at forbundet ønsker et sterkt offentlig eierskap over naturressurser og infrastruktur. Det er viktig med en sterk samfunnsmessig kontroll over energiressursene. Dette er viktig for å sikre en mer forutsigbar og jevn strømpris for husholdningene og bedriftene. Dette forutsetter også en viss andel av kraftutveksling med Norden og Europa.

I dag eier det offentlige om lag 90 prosent av vannkraftressursene. Det må være et mål å opprettholde en sterk offentlig eierandel. Representantskapet er derfor enig i at vannkraftproduksjon/fallretter og linjenett bør være i offentlig eie.

Hjemfallsretten gir staten den hele og fulle styringsretten over vannfallene, og sikrer at den samfunnsmessige avkastingen (grunnrenten) tilfaller det offentlige. Denne retten må bestå. Reglene er et virkemiddel for å bevare offentlig kontroll og eierskap over vannkraftressursene.

Høyre/FRP-regjeringen har åpnet opp for at private kan bygge, eie og drive utenlandskabler. Det gir mindre nasjonal- og politisk styring. Norge vil tape på det som industrinasjon og det vil ramme forbrukerne. Konsesjonssøknaden fra NorthConnect må stanses. Effekten av eksisterende kabler må evalueres før det eventuelt vurderes å bygge nye. I tillegg må Statnett ha eneretten til å bygge, eie og drifte utenlandskablene, da de er en del av sentralnettet.

Norsk vannkraftproduksjon skal være offentlig eid. Statkraft skal forbli i statlig eie og gjennom staten som aktiv eier være pådriver og kompetanseledende for økt produksjon av fornybar energi. Representantskapet er positive til utbygging av vindkraft. Det vises her til prinsippprogrammet avsnitt 88:

"At norsk energiproduksjon og energibruk skal baseres på utnyttelse av energikilder i tråd med en bærekraftig utvikling i et globalt perspektiv."

Når det gjelder eierskapet til vindkraften, er denne i stor grad eid av offentlige kraftselskaper. Vindkraften skiller seg fra vannkraften ved at den ikke er stedbundet i samme grad og at produksjonen er knyttet opp mot installasjoner med begrenset levetid, og kan fjernes. Det er derfor ikke naturlig å innføre det samme regimet for vindkraften som eksisterer for vannkraften.

I 2008 ble det gjort endringer i industri-konsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven for å styrke og sikre det offentlige eierskapet til landets vannkraftressurser.

Representantskapet viser til følgende i Fellesforbundets prinsippprogram avsnitt 78:

"...Fellesforbundet ønsker et sterkt offentlig eierskap over naturressurser og infrastruktur."

Samt følgende i avsnitt 79:

"Staten må også bidra til å sikre at viktige naturressurser forblir på norske hender..."

Representantskapet viser også til følgende prinsipper i forbundets prinsippprogram avsnitt 88:

"At natur- og energiresursene blir utnyttet som et fortrinn for norsk næringsliv."

At langsiktig tilgang på kraft til konkurransedyktige priser er nødvendig for å sikre næringslivets utvikling."

Dessuten vi Representantskapet også vise til næringspolitisk uttalelse fra LO-kongressen i 2017:

"Norsk vannkraftproduksjon skal være offentlig eid. Statkraft skal forbli i statlig eie og gjennom staten som aktiv eier være pådriver og kompetanseledende for økt produksjon av fornybar energi."

Samt følgende tekst i LOs handlingsprogram 2017-2021:

"Statlig eierskap sikrer langsiktig og demokratisk forankret styring av sektorer som er sentrale for samfunnet. Det er særlig viktig at selskaper som forvalter naturressurser, sentral infrastruktur eller sentrale tjenester eies og styres av fellesskapet."

I-4057 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslagene fra avd. 2, 6 (3), 7, 8, 50 og 670 anses ivaretatt i forbundets prinsippprogram avsnitt 78 og 79 og 88, samt LOs handlingsprogram.

Forslaget fra avd. 670 om vindkraft tiltres ikke.

8.4.2 Tilgang på kraft

F-4058 Avd. 1 - Oslo - Akershus

Sosialdemokratisk energipolitikk.

Fellesforbundet må kreve at den norske regjeringen driver en energipolitikk som også ivaretar privathusholdningers interesser og behov for elektrisk kraft. Fellesforbundet må kreve kraftpriser som gjør at folk slipper å måtte "gå på sosialkontoret" med strømrégninga si. Tiltak for at dette kan bli mulig er også industrien tjent med. Fellesforbundet må jobbe for en bedre utnytting av Norges vannkraftressurser. Det må sikres ved langt raskere og mer omfattende rehabilitering, fornying og i noen tilfeller utvidelse av eldre kraftverk for å få opp ytelsen. Energiproduksjonen kan på den måten økes med 5- 10 Twh, noe som tilsvarer 20 Alta-kraftverk eller 1500 – 2000 vindmøller, 10 ganger dagens vindmøller i Norge. Vannkraft må sikres samme vilkår som annen fornybar energi, og inngå i ordningen med grønne sertifikater. Særlig er det viktig at vi utnytter potensialet fra fornybare energikilder bedre. Dette vil være riktig enten man velger en nasjonal løsning med begrenset kraftutveksling med utlandet eller en regional løsning med mer omfattende kraft og effektutveksling med Norden og Europa ellers.

Norge er ledende i verden innen avansert vannkraftteknologi og mange norske bedrifter er basert på denne kunnskapen og leveranser til denne sektoren både i Norge og verden over. Vi vil særskilt peke på Norges store potensiale som magasin for regionen. Det er bare vannkraft som kan lagres i batterier i form av vannmagasiner som i løpet av svært kort tid kan settes i drift og produsere strøm for å ta toppen eller overta når det blåser lite.

Ved å installere pumpeturbiner i eksisterende kraftverk kan man utnytte prisforskjellene i varmekraftsystemene utenlands til å kjøpe billig kraft feks. om natta og fylle opp magasinene for så å tappe ut og selge kraft når prisene går opp

på andre tider av døgnet. En satsing på pumpekraftverk vil gi mange arbeidsplasser til norsk industri og samtidig Norge og norske kraftverk store inntekter.

Begrunnelse:

Det er bestemt at vi skal eksportere den norske energien til utlandet gjennom utenlandske undervannskabler. Disse undervannskablene har regjeringen bestemt at private aktører kan drifte, bygge og selge. Det vil da åpne opp for at store private aktører eier strømmen og selger den dyrere tilbake til Norges befolkning. Samtidig vil den Norske staten eie mindre og mindre og miste kontrollen over den Norske energien. I tillegg er vannkrafta som Norge utvinner i dag nok til å forsyne Norges befolkning. Det er spådd at innen 2030 vil strømprisen dobles og det er Norske borgere som blir sittende med regninga. Dette er en usosial ordning hvor det er de Norske borgerne som må ta regninga for profitten i lommene til de private aktørene og det vil ramme hardest for de med mindre midler som igjen vil være med på å skape et større forskjells-Norge.

Det er viktig å beholde statlig kontroll over noe så viktig og verdifullt som våre kraftressurser.

F-4059 Avd. 7 - Vestfold

Utbygging av gasskraftverk.

Fellesforbundet fortsetter å jobbe aktivt for å påvirke myndighetene til å gjøre grep for ytterligere utbygging av gasskraft i Norge. Det forutsettes at dette kan skje mest mulig miljøvennlig.

Begrunnelse:

Avdelingen mener det er viktig at forholdene legges til rette for at Norsk Industri kan ligge i førersetet for å utvikle denne type industri. For at denne type utviklingsmuligheter og skape arbeidsplasser er det av avgjørende betydning at det satses på teknologi og utvikling som gjør denne type produksjon og videreforedling av den olje/gass som blir tatt opp på den norske sokkel blir så miljøvennlig som mulig.

F-4060 Avd. 44 - Sandnes & Omegn

Strøm, et særnorsk konkurransefortrinn.

Strøm skal ikke være en eksport vare, men en innsats faktor i norsk industri, strøm skal brukes i infrastruktur og i offentlig eie og regulering.

F-4061 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Utbygging av gasskraftverk

Fellesforbundet må jobbe aktivtfor at det skal satses på å bygge flere gasskraftverk i Norge.Vi har rik tilgang på gass og det er bedre at vi bruker denne til å produsere energi selv enn vi skal kjøpe energi fra utlandet som er produsert av kullkraft. Både industrien og private er avhengige av en forutsigbar og rimelig forsyning av strøm.

F-4062 Avd. 57 - Nord-Rogaland

Slik som at norsk olje og gass har en leterefusjonsordning. Ønskes det en lignende satsing fra regjeringen på fornybar energi og omstilling til dette. For å gjøre bedrifter i stand til å satse så må de ha økonomisk sikkerhet. Staten har midlene og har en aktør (ENOVA) til å håndtere dette. Foreslår at fellesforbundet må lage en uttalelse om at staten må tilføre flere midler til omstilling innen fornybar energi.

F-4063 Avd. 185 - Flyarbeidernes Forening

Sosialdemokratisk energipolitikk.

Fellesforbundet må kreve at den norske regjeringen driver en energipolitikk som også ivaretar privathusholdningers interesser og behov for elektrisk kraft. Fellesforbundet må kreve kraftpriser som gjør at folk slipper å måtte "gå på sosialkontoret" med strømgninga si. Tiltak for at dette kan bli mulig er også industrien tjent med. Fellesforbundet må jobbe for en bedre utnytting av Norges vannkraftressurser. Det må sikres ved langt raskere og mer omfattende rehabilitering, fornying og i noen tilfeller utvidelse av eldre kraftverk for å få opp ytelsen. Energiproduksjonen kan på den måten økes med 5- 10 Twh, noe som tilsvarer 20 Alta-kraftverk eller 1500 – 2000 vindmøller, 10 ganger dagens vindmøller i Norge. Vannkraft må sikres samme vilkår som annen fornybar energi, og inngå i ordningen med grønne sertifikater. Særlig er det viktig at vi utnytter potensialet fra fornybare energikilder bedre. Dette vil være riktig enten man velger en nasjonal løsning med begrenset kraftutveksling med utlandet eller en regional løsning med mer omfattende kraft og effektutveksling med Norden og Europa ellers.

Norge er ledende i verden innen avansert vannkraftteknologi og mange norske bedrifter er basert på denne kunnskapen og leveranser til denne sektoren både i Norge og verden over.

Vi vil særskilt peke på Norges store potensiale som magasin for regionen. Det er bare vannkraft som kan lagres i batterier i form av vannmagasiner som i løpet av svært kort tid kan settes i drift og produsere strøm for å ta topper eller overta når det blåser lite.

Ved å installere pumpeturbiner i eksisterende kraftverk kan man da utnytte prisforskjellene i varmekraftsystemene utenlands til å kjøpe billig kraft f.eks. om natta og fylle opp magasinene for så å tappe ut og selge kraft når prisene går opp på andre tider av døgnet.

En satsing på pumpekraftverk vil gi mange arbeidsplasser til norsk industri og samtidig Norge og norske kraftverk store inntekter.

F-4064 Avd. 185 - Flyarbeidernes Forening

Energipolitikk for nasjonal industri

Fellesforbundet må kreve en energi og industripolitikk som gjør at det både nå og i framtiden kan satses på norsk kraftforedlende industri i Norge, samt videreutvikle og beholde teknologien her i landet. Næringspolitisk satsning må være ”miljømerket”, slik at vi kan konkurrere internasjonalt også i framtiden

F-4065 Avd. 185 - Flyarbeidernes Forening

Klima og miljø

Fellesforbundet må arbeide for å videreutvikle norsk vannkraft til å bli en viktig bidragsyter i kraftforsyningen i samspill med annen fornybar energi som vindkraft, bølgekraft, solenergi og andre fornybare energikilder.

F-4066 Avd. 851 - Østfold Fagforening

Vindkraft – Vindmøller på havet ikke på land.

Norge skal satse på Havvind, det skal ikke bygges vindmøller på land

Begrunnelse:

Vindmøller til havs kan bli Norges nye industrieventyr. Her finnes det gode utviklingsmuligheter og Norge har de teknologiske kunnskapsmiljøene til å utvikle gode løsninger for havvind.

Norge har nok kraft i vassdragene, og teknologiske løsninger kan effektivisere allerede utbygd vannkraft. Norge har ikke behov av vindmøller hverken til havs eller på land. Det er derfor ikke nødvendig med rasering av norsk natur og ødeleggelse av norsk fauna med utbygging av vindmøller på land. Vi vil ikke bygge vindkraft på land for at byer som München skal bli klimanøytrale ved utbygging av vindkraft i norsk natur, som de ikke en gang skal bruke, men kjøpe seg klimanøytral. De land som har behov for vindkraft på land får bygge dette på eget territorium, ikke i norsk natur.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 1, 7, 44, 53, 57, 185 (3) og 851.

Det er forslag som etterlyser en sosialdemokratisk energipolitikk. Dette innebærer bedre utnyttelse av vannkraftressursene ved oppgradering, utvidelse av eksisterende vannkraftverk, bruk av pumpeturbiner for å utnytte vannkraftens lagringseffekt, samt å ivareta husholdningene. Forslagsstillerne vil at vannkraften må sikres samme vilkår som annen fornybar energi og inngå i ordningen med grønne sertifikater. Videre er det forslag om å videreutvikle vannkraften i sammenheng med annen fornybar energi. Forslag som tar til orde for at strømmen som produseres i Norge skal brukes av industrien. Forslag om at det skal bygges vindmøller i havet og ikke på land, uttalelse om at staten må tilføre flere midler til omstilling innen fornybar energi, samt forslag om utbygging av gasskraftverk.

Representantskapets vurdering:

Norge har Europas nest høyeste fornybarandel i energiforbruket. Husholdningene i Norge har et høyere innslag av strøm i sitt forbruk enn resten av Europa. Vi har

bygget opp en konkurransedyktig kraftforedlende industri basert på våre fornybare ressurser. Den nasjonalt viktige vannkraftressursen må utvikles og vedlikeholdes.

Tilgang på kraft til stabile og forutsigbare priser er viktig for en videre industriell utvikling i Norge. Etter representantskapets oppfatning er det viktig at Fellesforbundet fortsatt er tydelig og synlig i spørsmålene om tilgang på elektrisitet, både til bedriftene og husholdningene. Sammen med en kraftig satsing på energieffektivisering er økt kraftproduksjon gjennom opprustning av eksisterende anlegg, skånsom utbygging av nye anlegg og et forsterket linjenett de viktigste tiltakene for å øke tilgangen på kraft og sikre mer stabile priser. Staten må bidra med virkemidler som bidrar til denne utviklingen. Vannkraften er i dag en del av ordningen med grønne sertifikater slik avd. 1 og 185 ønsker.

Kraftprodusentene må stimuleres til å modernisere og kontinuerlig oppgradere eksisterende anlegg. Det bør gjøres endringer i lovverket for å pålegge kraftselskapene å investere i energieffektiv teknologi og slik ta i bruk best tilgjengelige teknologi. Distribusjonsnettet må utvikles slik at ny kraft kan fases inn og installasjon av nye strømmålere må gi mulighet for et to-pris system eller andre ordninger som stimulerer til energisparing.

Nesten all norsk kraftproduksjon kommer fra vannkraft. Denne produksjonen vil svinge fra år til år, avhengig av temperatur og nedbørsmengde. Ny produksjon og et mer energieffektivt forbruk vil gi mer tilgang på kraft, grunnlag for konkurransedyktige kraftpriser og økt industriell verdiskaping. Disse mulighetene må utnyttes.

Linjenettet må rustes opp slik at prisforskjellene i Norge reduseres. Kompetanseforskriften for energibransjen må gjeninnføres. Regimet for kraft til industrien må videreutvikles. Den store fornybare kraftressursen må brukes til å skape ny industri. Det bør utvikles en likeverdig nettariiff i regional- og sentralnettet for store forbrukere, lik den modellen som i dag gjelder for sentralnettet.

Ved utgangen av 2021 vil vindkraftutbyggingen ha ført til at vi har et overskudd på rundt 15 TWh. Statnett estimerer at den elektrifisering av samfunnet som skal til for å kutte 40 prosent av klimagassutslippene vil øke forbruket med 30-50 TWh. Det betyr at det fortsatt vil være behov for utbygging av mer kraft i Norge.

Representantskapet mener det er behov for mer fornybar energi, da også vindkraft både på land og i havet. Havvind er allerede i dag en global industri og leverer ren kraft til britiske, nederlandske og tyske husholdninger og bedrifter. Havvind er i ferd med å skape titusenvis av arbeidsplasser. Her er det potensialet for å sikre og skape nye industriarbeidsplasser.

Når det gjelder forslaget om å ikke bygge ut vindkraft på land vises det til forbundets prinsippprogram avsnitt 88:

"At norsk energiproduksjon og energibruk skal baseres på utnyttelse av energikilder i tråd med en bærekraftig utvikling i et globalt perspektiv."

Norges konkurransefordel i vindkraft vil først og fremst være knyttet til et halvt århundre med offshorevirksomhet, og kompetansen som er bygget opp i verftsmiljøer langs kysten vår. Her konkurrerer norske ansatte på en global arena, og vinner stadig nye oppdrag. Det er en realitet. Den kompetanse må vi evne å bygge videre på, da morgendagens industri står på skuldrene av dagens.

Norsk avhengighet av vannkraft gjør oss sårbare i år med lite nedbør. Norge er i dag en del av det nordeuropeiske kraftmarkedet, dette gir oss mulighet til å importere strøm i tørre år med dårlig magasinfylling, og gi andre land tilgang på strøm når vi har en overproduksjon. Alternativet er større variasjon i pris som først og fremst vil ramme husholdningene og bedrifter med spottavtaler. Representantskapet støtter derfor ikke forslaget om å stanse kraftutveksling med andre land.

Ved å skjerpe kravene til fyllingsnivå kan behovet for kortsiktige prisvariasjoner dempes. Et høyere fyllingsnivå vil imidlertid redusere den alminnelige tilgangen på kraft og bidra til en jevnt høyere kraftpris i Norge.

Representantskapet mener at bruk av pumpeteknologi bør utredes og faglig vurderes nærmere. Selv om det er mulig å bruke pumpeteknologi, slik det finnes eksempler på i verden, er Representantskapet skeptisk til å løfte det frem som et eget satsingsområde nå. Forutsetningene for at den slik løsning skal være lønnsom er at vi må ha utvekslingskabler, samt at det må være stor prisforskjell mellom sesongene og/eller mellom natt og dag. I tillegg kommer energitap i prosessen. Slik situasjonen er i energimarkedet per i dag og med de utvekslingskablene som etablert, ser ikke representantskapet at disse forutsetningene er til stede. En slik løsning er kostbar å etablere og må være stor for å kunne utnytte sesongsvingninger.

Representantskapet mener imidlertid at potensialet for økt energiproduksjon som følge av opprustning og utvidelse av eksisterende vannkraftverk bør utnyttes. Anslag fra NVE viser at det er realistisk med ca 6-7 Twh. med begrensende naturinngrep. Spennet i potensialet går fra 5-20 Twh. avhengig av graden av naturinngrep.

Representantskapet vil samtidig påpeke at byggsektoren har et stort potensial for energisparing, og nye byggeforskrifter stiller høye krav til energieffektivitet. Like viktig er den eksisterende bygningsmassen, der mange bygg med høyt energibehov er modne for renovering. Energibehovet må ned, og arbeidene må utføres på en forsvarlig måte. Enovas tilskuddsordninger for enøktiltak må derfor bidra til å fremme seriøsitet i byggebransjen.

I Norge er det etablert tre gasskraftverk, to av disse, hhv. på Mongstad og Melkøya, er en integrert del av et industrianlegg. Gasskraftverket på Kårstø ble etablert for å produsere elektrisk kraft inn i det alminnelige forsyningssystemet. Kraftverket ble satt i drift 1. november 2007. Anlegget har imidlertid ikke vært i kontinuerlig drift, pga. manglende lønnsomhet som følge av forholdet mellom kraftpriser og gasspriser. Det er ikke noe som tilsier at gasskraftverket vil bli tatt i bruk framover. I lys av dette mener representantskapet at det ikke bør være et

prioritert område for forbundet å arbeide for bygging av nye gasskraftverk i Norge i kommende landsmøteperiode.

Det er viktig at industrien sikres kraft. Forbundets posisjon på dette er også nedfelt i prinsippprogrammet avsnitt 88:

"At natur- og energiresursene blir utnyttet som et fortrinn for norsk næringsliv.

At langsiktig tilgang på kraft til konkurransedyktige priser er nødvendig for å sikre næringslivets utvikling.

At langsiktig tilgang på kraft til konkurransedyktige priser er nødvendig for å sikre næringslivets utvikling."

Avd. 57 er opptatt av omstilling innen fornybar energi. Forbundets arbeid med dette er forankret i prinsippprogrammet avsnitt 85:

"Det må legges til rette for videreutvikling av kompetanse innenfor energi og miljø. Samfunnets krav til vern av miljøet må utnyttes til å utvikle ny teknologi og skape nye arbeidsplasser. Dette innebærer en målrettet satsing på forskning, og forskning på felt hvor den teknologiske utviklingen ennå ikke har nådd et kommersielt nivå og hvor Norge i utgangspunktet har en konkurransefordel. Dette inkluderer forskningskompetanse og tilgang på industrielle partnere som kan kommersialisere forskningsresultatene i Norge."

I-4067 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslag fra avd. 44 og 185 om kraft til industri anses dekket i prinsippprogrammet avsnitt 88.

Intensjonen i forslag fra avd. 57 ivaretas gjennom forbundsledelsens daglige arbeid.

Intensjonen i forslag fra avd. 1 og 185 (F-4063 og F-4065) tiltres.

Forslag fra avd. 7, 53 og 851 tiltres ikke.

8.4.3 Kraftutvikling og ACER

F-4068 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Produksjon av kraft og energi på norsk jord
Fellesforbundet må jobbe for:

- Nei til flere utenlandskabler, det vil si til England og North Connect i Skottland.
- Ny Stortingsbehandling om ACER etter §115 om overnasjonalitet og krav om ¾ flertall i Stortinget om en slik overføring av nasjonal styring til underleggelse i europeisk styring.
- Stans NVEs forslag om vindkraft på land.
- Utbygging og utredning av vindkraft offshore

Begrunnelse:

ACER og bygging av utenlandskabler er omstridt og uønsket i befolkningen. Kraftbransjen ønsker høyere priser mens norske forbrukere og norsk industri har behov for lave priser. Norge er kaldere enn de fleste land og har hatt god nytte av lave strømpriser takket være norsk vannkraft. Forutsetning for oppbygging av norsk industri, som produksjon av aluminium, metaller og papir har vært lave strømpriser som en forutsetning for konkurransekraft med topp produktivitet og lave utslipp.

EUs mål i Energipakke 3 og nå 4 er enda mer mål om et indre marked og fri konkurranse på kraft. ACER har fått en overnasjonal oppgave for den frie flyt av energi i EU ikke minst med å øke overføringskabler mellom land. EU ønsker eventuelt kraftbørser regionalt eller i EU. Dette vil kunne øke prisene. Ledende jurister kritiserer ACER og Norge fordi ACER vil fatte vedtak som ESA videresender til RME i Norge som uten debatt skal sette vedtak om energi og kraft ut i livet. Dette er udemokratisk og derfor må ACER vedtak endres på Stortinget. Tilknytting til Storbritannia og Tyskland vil øke prisene på kraft i Norge og sette minst 11 000 arbeidsplasser i den kraftintensive industri i fare. Økning på bare 5 - 10 øre vil sette arbeidsplasser i fare i papir-, aluminiums- og ferroindustri i fare. Derfor må utbygging av kabel både til England og North Connect til Skottland stanses.

Den voldsomme utbygging av vindkraft er miljøfiendtlig med ødeleggelse av norsk natur. Utbygging av offshore vind er viktig for å erstatte gasskraftverk på olje og gassinstallasjoner. Vind offshore kan bygges med norske leveranser til norsk sokkel som kan produsere strøm til Storbritannia i stedet for utenlandskabler. Slik kan det grønne skifte bidra for norsk industri og arbeidsplasser.

Vindmøller til havs kan bli Norges nye industrieventyr. Her finnes det gode utviklingsmuligheter og Norge har de teknologiske kunnskapsmiljøene til å utvikle gode løsninger for havvind.

Norge har nok kraft i vassdragene, og teknologiske løsninger kan effektivisere allerede utbygd vannkraft. Det er derfor ikke nødvendig med rasering av norsk natur og ødeleggelse av norsk fauna med utbygging av vindmøller på land. Vi vil ikke bygge vindkraft på land for at andre land og byer i Europa skal bli klimanøytrale ved utbygging av vindkraft i norsk natur. Land som har behov for vindkraft, får bygge dette på eget territorium, ikke i norsk natur.

F-4069 Avd. 25 - Fellesforbundet

Nei til alle nye utenlandskabler. Norge ut av ACER.
Fellesforbundet må vedta krav om at:

- Statlig eiermakt og reguleringsmyndighet må brukes for å sikre oppdrag til norsk leverandørindustri, både når det gjelder olje, offshore vindkraft, fisk, transport og infrastruktur.
- Nei til flere utenlandskabler, dvs Statnetts kabel til England og NorthConnect til Skottland.

- Ny Stortingsbehandling om ACER etter §115 om overnasjonalitet og suverenitetsavståelse.
- Stans videre utbygging av vindkraft på land, bygg heller opp en industri for vindkraft offshore, bygd på vår offshore-kompetanse. Det kan bli et nytt industrieventyr i Norge, der vi eksporterer teknologi og kraftverk med verden som marked.
- Fellesforbundet slutter seg til Industriaksjonen, som fanebærer alt det ovennevnte, og hvor flere av forbundets egne tillitsvalgte fra ulike deler av industrien er representert i styret.

Begrunnelse:

Ny industripolitikk. Tilslutning til Industriaksjonen.

I Norge har det over flere år foregått en nedbygging av den kraftkrevende industriens rammevilkår mht sikker og langsiktig tilgang på billig strøm.

Hovedelementene i nedbyggingen har vært energiloven fra 90-tallet, konsesjoner til stadig nye utenlandskabler samt den forhastede og uansvarlige tilslutning til EUs 3. energimarkedspakke.

På slutten av 2018 kom også den 4. pakken. Denne tar det energisamarbeidet i EU/EØS i retning av en fullblods union, med enda mer myndighet delegert til det overnasjonale byrået ACER. En slik overføring av myndighet er så konstitusjonell tvilsom at den norske stat nå er stevnet for retten for brudd på Grunnlovens § 115 (avståelse av suverenitet). Suverenitetsavståelse over mellomlandsforbindelser er desto mer uansvarlig jo flere av disse som bygges. Stadig nye utenlandskabler og et stadig mer uhemmet felleseuropeisk kraftmarked truer dermed vårt sterkeste naturgitte industrielle fortrinn – kraften. Industrien som følger av denne kombinerer høy produktivitet med lave utslipp, og sikrer både høye eksportinntekter (ca 100 mrd) og tusenvis av i distriktsarbeidsplasser.

Norge har hatt strømutveksling med utlandet siden 60-tallet. Den norske strømproduksjonen er i dag ca. 140 TWh/år. Med de vedtatte kablene som nå bygges til Tyskland og England vil eksportkapasiteten ligge på 78 TWh/år. Hvis også NorthConnect bygges, vil dette stige til 90 TWh/år. Maksimal årlig netto import nådde en foreløpig topp i 2010, med 11 TWh. Det er dermed klart at målet ikke er bedre forsyningssikkerhet, og heller ikke økt eksport. Fri utveksling med et Europa hvor prisene er høyere gjør at vi vil importere høyere priser fra utlandet, noe som vil skade både industrien, forbrukere og naturen. Høyere priser kan gi stor industridød. Det åpner også for nye vindkraftverk som gir naturrasering i stor skala. Økt kraftutveksling gir i tillegg økt effektkjøring i kraftverkene, noe som er svært skadelig for liv og artsmangfold i vassdragsnaturen.

I stedet for å gamble med forutsetningene for den kraftkrevende industrien, må Norge utvikle en ny og mer helhetlig industripolitikk. Industriell sysselsetting ligger på et historisk lavmål. Skal vi legge grunnlaget for næring inn i ei framtid hvor oljeaktiviteten vil avta og inntektene fra denne synke, må vi utvikle nye bærebjelker for en høyproduktiv industribase.

F-4070 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Fellesforbundet må også jobbe aktivt for en strengere statlig regulering av strømmarkedet. Det kan ikke være slik at produsenter og leverandører kan selge strøm billig til utlandet med det resultat at hjemmemarkedet fordyres. Både private og bedrifter må sikres en forutsigbar og fornuftig strømpris.

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms mener at bygging av overføringskabler til kontinentet må stanses.

F-4071 Avd. 57 - Nord-Rogaland

Forhindre økte strømpriser. Ikke bygge flere utenlands kabler– krafta er vår!

I industrikommuner langs hele kysten er den kraftforedlende prosessindustrien svært viktig. Karmøy, Sauda, Odda og Årdal er eksempler på steder hvor vannkraft og industri har skapt sterke levedyktige lokalsamfunn. Felles for dem alle er at de trenger tilgang på store mengder elektrisk kraft til konkurransedyktige priser for å sikre industriens overlevelse. Tilgang på rimelig kraft er et konkurransefortrinn for nær sagt all norsk industri og dermed et vesentlig fundament for velferdsstaten.

Det bygges nå en eksportkabel til Tyskland fra Sørlandet. I tillegg har Statnett konsesjon på en ny kabel til Skottland. Blir begge disse bygd så kan nesten halvparten av all norsk kraftproduksjon eksporteres. Krafta selges etter hensyn for markedet og vil gå dit prisen er høyest. I Norge er strømprisen vesentlig lavere enn i Storbritannia og ellers i Europa.

Det er all mulig grunn til å frykte at Norge vil importere en europeisk strømpris og miste vår viktigste konkurransefordel. EUs Energiunion vil skritt for skritt skaffe EU kontrollen over infrastrukturen, ikke ved å eie, men gjennom å kontrollere kraftmarkedet. Om hvert skritt kan virke lite inngripende, så må vi se at samlet sett over tid, raseres våre nasjonale interesser.

EUs Energiunion har som formål å lage et felles europeisk nett for både gass og strøm der nasjonale hensyn ikke skal tas. Mens dagens samarbeid er rådgivende, skal ACER fatte bindende flertallsvedtak. Konkret foreslås at ACER skal bestemme reglene for når strømmen skal flyte den ene eller andre veien gjennom eksportkablene. De vil også bestemme hvem som skal betale ved uenighet og det er uklart om Norge kan stanse eksportkabler ut fra nasjonale hensyn. Fellesforbundet mener at North Connect kabelen samt flere utenlandskabler ikke må bygges. Strøm skal ikke være en eksport vare, men en innsats faktor i norsk industri. Kraft og tilhørende infrastruktur skal være i statens eie og brukes til beste for det norske folk.

F-4072 Avd. 91 - Jæren

Strøm

For å hindre økning av strømprisene må det ikke bygge flere utenlandskabler

F-4073 Avd. 108 - Innherred Fagforening

Stopp overføringskabler fra Norge til EU. NEI til ACER og nye utlandskabler!

ACER og bygging av utenlandskabler er omstridt. Kraftbransjen ønsker høyere priser mens norske forbrukere og norsk industri har behov for lave priser. Norge er kaldere enn de fleste land og har hatt god nytte av lave strømpriser takket være norsk vannkraft. Forutsetning for oppbygging av norsk industri dvs produksjon av aluminium, metaller og papir har vært lave strømpriser som en forutsetning for konkurransekraft med topp produktivitet og lave utslipp.

EUs mål i Energipakke 3 og nå 4 er enda mer mål om et indre marked og fri konkurranse på kraft. ACER har fått en overnasjonal oppgave for den frie flyt av energi i EU ikke minst med å øke overføringskabler mellom land. EU ønsker eventuelt kraftbørser regionalt eller i EU. Dette vil kunne øke prisene. Ledende jurister kritiserer ACER og Norge fordi ACER vil fatte vedtak som ESA videresender til RME i Norge som uten debatt skal sette vedtak om energi og kraft ut i livet. Dette er udemokratisk og derfor må ACER vedtak endres på Stortinget.

Norge har nok kraft og mer enn nok overføringskapasitet i dag. Tilknytting til Storbritannia og Tyskland vil øke prisene på kraft i Norge og sette minst 11 000 arbeidsplasser i den kraftintensive industri i fare. Økning på bare 5 -10 øre vil sette arbeidsplasser i fare i papir-, aluminiums- og ferroindustri i fare. Derfor kabel både til England og North Connect til Skottland stanses.

Den voldsomme utbygging av vindkraft er miljøfiendtlig med ødeleggelse av norsk natur. Utbygging av offshore vind er viktig for erstatte gasskraftverk på olje og gassinstallasjoner. Norge har mye kompetanse på offshore teknologi som må utnyttes. Vind offshore kan bygges med norske leveranser til norsk sokkel som kan produsere strøm til Storbritannia i stedet for utenlandskabler. Slik kan det grønne skifte bidra for norsk industri og arbeidsplasser.

- Nei til flere utenlandskabler dvs til England og North Connect i Skottland.
- Ny Stortingsbehandling om ACER etter §115 om overnasjonalitet dvs ¾ flertall.
- Stans NVEs forslag om vindkraft på land.
- Utbygg og utred vindkraft offshore

F-4074 Avd. 605 - Rørleggernes Fagforening

Nei til Acer og nye utenlandskabler

ACER og bygging av utenlandskabler er omstridt. Kraftbransjen ønsker høyere priser mens norske forbrukere og norsk industri har behov for lave priser. Norge er kaldere enn de fleste land og har hatt god nytte av lave strømpriser takket være norsk vannkraft. Forutsetning for oppbygging av norsk industri dvs produksjon av aluminium, metaller og papir har vært lave strømpriser som en forutsetning for konkurransekraft med topp produktivitet og lave utslipp.

EUs mål i Energipakke 3 og nå 4 er enda mer mål om et indre marked og fri konkurranse på kraft. ACER har fått en overnasjonal oppgave for den frie flyt av energi i EU ikke minst med å øke overføringskabler mellom land. EU ønsker

eventuelt kraftbørser regionalt eller i EU. Dette vil kunne øke prisene. Ledende jurister kritiserer ACER og Norge fordi ACER vil fatte vedtak som ESA videresender til RME i Norge som uten debatt skal sette vedtak om energi og kraft ut i livet. Dette er udemokratisk og derfor må ACER vedtak endres på Stortinget.

Norge har nok kraft og mer enn nok overføringskapasitet i dag. Tilknytting til Storbritannia og Tyskland vil øke prisene på kraft i Norge og sette minst 11 000 arbeidsplasser i den kraftintensive industri i fare. Økning på bare 5 -10 øre vil sette arbeidsplasser i fare i papir-, aluminiums- og ferroindustri i fare. Derfor kabel både til England og North Connect til Skottland stanses.

Den voldsomme utbygging av vindkraft er miljøfiendtlig med ødeleggelse av norsk natur. Utbygging av offshore vind er viktig for erstatte gasskraftverk på olje og gassinstallasjoner. Norge har mye kompetanse på offshore teknologi som må utnyttes. Vind offshore kan bygges med norske leveranser til norsk sokkel som kan produsere strøm til Storbritannia i stedet for utenlandskabler. Slik kan det grønne skifte bidra for norsk industri og arbeidsplasser.

- Nei til flere utenlandskabler dvs til England og North Connect i Skottland.
- Ny Stortingsbehandling om ACER etter §115 om overnasjonalitet dvs ¾ flertall.
- Stans NVEs forslag om vindkraft på land.
- Utbygg og utred vindkraft offshore

F-4075 Avd. 851 - Østfold Fagforening

Nei til norsk deltagelse i EUs energiunion ACER – Stans av all videre utbygging av kabler til andre EU land.

Norge må si nei til Norsk deltagelse i EUs energiunion ACER – Stans av all videre utbygging av kabler til andre EU land. Allerede fattede vedtak om ACER må reverseres, og Fellesforbundet må støtte et faglig initiativ til å utrede om Stortingets vedtak i ACER saken er i strid med grunnloven, det vil si i strid med kravet om ¾ dels flertall når nasjonal selvråderett skal avstås.

Begrunnelse

Tilslutning til ACER og videre utbygging av kabler til land i EU vil undergrave norsk selvråderett og føre til høyere strømpriser for industri og privathusholdninger. Strømmen er vårt arvesølv og skal brukes nasjonalt til det beste for privathusholdning og industrien slik vi har gjort gjennom historien.

Vannkraften har vært grunnlaget for industribyggingen og derigjennom den norske velstandsutviklingen i by og bygd. Denne rollen skal norsk vannkraft fortsatt fylle.

At politiske miljøer og kraftbransjen nå vil rasere store deler av kraftkrevende industri og legge ned tusenvis av arbeidsplasser gjennom tilknytning til energiunionen ACER kan vi ikke sitte å se på. Lo har allerede laget en rapport som viser at strømprisene vil øke og norsk industri legges ned dersom det bygges flere kabler.

fellesforbundet må støtte et initiativ for å få utredet om Stortingets vedtak i Acersaken er i strid med grunnloven når det gjelder kravet til $\frac{3}{4}$ dels flertall når selvråderett skal avstås.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2, 25, 53, 57, 91, 108, 605 og 851.

Det reises forslag om at forbundet må jobbe for å stoppe overføringskabler fra Norge til EU gjennom å si nei til flere utenlandskabler, dvs. til England og North Connect til Skottland, Norge ut av ACER og ny stortingsbehandling etter §115, stans av videre utbygging av vindkraft på land, utbygging av vindkraft offshore, forhindre økte strømpriser, at kraftinfrastruktur skal være i statens eie og brukes til det beste for det norske folk.

Representantskapets vurdering:

For de forslagene som omhandler andre energipolitiske saker utover Kraftutvikling og ACER henviser Representantskapet til kapitlene 8.4.1 Eierskap og offentlig kontroll med energiforsyning og 8.4.2 Tilgang på kraft.

Representantskapet er positive til internasjonalt samarbeid om både utvikling og utveksling av energi, ikke minst av hensyn til klima og for sikker tilgang på kraft til det enkelte land. Det er bra at land samarbeider for å få en god utnyttelse av krafta, og det blir stadig viktigere etter hvert som andelen fornybar kraft må økes. Representantskapet mener Norge også er tjent med et slikt samarbeid ut fra vår egen forsyning, dette gir oss mulighet til å importere strøm i tørre år med dårlig magasinfylling, og gi andre land tilgang på strøm når vi har en overproduksjon. Alternativet er større variasjon i pris som først og fremst til ramme husholdningene, men også industri med spotprisavtaler. Norge er en ikke ubetydelig krafteksportør, fordi vi i våte år kan produsere mer kraft enn vi trenger selv. Norge har derfor hatt kraftutveksling med andre land siden 1960-tallet og det har tjent oss godt. Først hadde vi samarbeid og utveksling med andre nordiske land, og senere med andre EU-land. Norge sluttet seg i 1999 til EU sin første energipakke, og i 2005 til den andre. Tilslutning til den tredje energipakken var oppe til behandling i Stortinget i 2018, hvor H, Frp, Ap og MDG utgjorde flertallet for tilslutning. Norge er således tett integrert i EUs energipolitikk, samtidig som vi har beholdt vår selvråderett over kraftressursene.

Representantskapet støtter ikke forslag om en generell begrensning av overføringskapasiteten mellom Norge og andre land. Representantskapet viser til at NORDEL, den tidligere nordiske organisasjonen for håndtering av spørsmål knyttet til kraftutveksling i Norden er avviklet. Organisasjonen NORDEL var et organ for systemansvarlige nettselskaper i Sverige, Danmark, Norge, Finland og Island. Som kjent er Sverige, Finland og Danmark i dag medlemmer av EU, samt at Norge og Island er en del av EØS. Alle koordineringsoppgavene fra NORDEL er derfor nå overført til ENTSO-E (European Network of Transmission System Operators for Electricity), som er en tilsvarende organisasjon for de europeiske landene. Det er de systemansvarlige nettselskapene i de enkelte land som er medlemmer. I Norge er det Statnett SF som har systemansvaret i kraftsystemet.

Formålet med organisasjonens arbeid er å skape forutsetninger for, og videreutvikle en effektiv harmonisering av det nordiske og europeiske kraftmarkedet. En stor del av koordineringsarbeidet i organisasjonen utføres gjennom komiteer og arbeidsgrupper, hvor Norge deltar gjennom statens nettselskap, Statnett SF.

Kraftsamarbeidet i Norden har lenge gått i retning av økt vektlegging på utbygging og optimal bruk av utvekslingsforbindelsene over landegrensene, og utnyttelse av det totale kraftsystemet gjennom et felles kraftmarked (Nord Pool). Arbeidet i tidligere NORDEL har bidratt mye til utveksling av informasjon og kunnskap, til å få bygd kraftutvekslingsledninger mellom landene og til utveksling av kraft mellom systemer med ulike produksjonsformer til gjensidig økonomisk og praktisk fordel for landene.

Representantskapet viser videre til at Norge koblet seg til Sverige med den første utenlandskabelen allerede i 1960. I dag er Norge tett knyttet til det svenske nettet med en termisk kapasitet på over 4000 Mw. I tillegg har Norge to mindre utenlandskabler til Finland og Russland. I syd er det nå fire kabler til Danmark, den siste ferdigstilt i 2014. Før den ble det lagt en kabel til Nederland i 2008.. Statnett holder nå på med å bygge en kabel til Tyskland og en til England. Leggingen av Tysklandskabelen startet i august 2017 og Englandskabelen i mai 2018. De skal etter planen settes i drift i hhv. 2020 og 2021.

Representantskapet viser til at de private eierne bak NorthConnect-kabelen har en søknad til behandling i NVE om konsesjon. Denne avgjørelsen berøres ikke av EUs tredje energimarkedspakke, det er ene og alene en norsk beslutning. Stortinget vedtok ved behandlingen av den tredje energimarkedspakken i 2018 at statens nettselskap Statnett igjen skal ha enerett på å bygge, eie og drifte utenlandskabler. Hele LO-familien var samstemt om dette kravet til Stortinget før behandlingen, og fikk med hjelp av Arbeiderpartiet, daværende H/Frp-regjering til å endre sin politikk. I tillegg fikk vi gjennomslag for at bygging av eventuelle nye kabler skal utsettes til Norge har høstet erfaringer med konsekvensene av de kablene Statnett allerede har under bygging. Representantskapet anerkjenner den jobben forbundet har gjort sammen med LO for å få stortingsflertallet med på å stanse privatiseringen av utenlandskabler. Representantskapet er av den oppfatning at overføringskabler til utlandet bare skal kunne eies av den norske stat og brukes til det beste for det norske folk.

Representantskapet tar til etterretning at Statnetts planlagte kabler til Tyskland og England allerede er under bygging. Representantskapet vil imidlertid understreke at det ikke må godkjennes flere kabler til utlandet før vi har høstet erfaringer med konsekvensene av disse to kablene, og at søknaden om konsesjon for bygging av den private NorthConnect-kabelen ikke må innvilges.

Med utgangspunkt i kravene som ble stilt til Stortingets behandling og tilslutning til den tredje energipakken er representantskapet tilfreds med at det ble slått tydelig fast at hverken det koordinerende energibyrået ACER, eller EU for den saksskyld, kan pålegge Norge å bygge kabler. Det er en selvstendig beslutning Norge tar selv.

Representantskapet betrakter ACER som et viktig samarbeidsorgan for drøfting av energispørsmål, og i utveksling av informasjon mellom landene i Europa. Det er først og fremst et koordineringsorgan. Norge som en energistormakt er tjent

med å delta i den koordineringen. Det gjelder ikke bare i spørsmål knyttet til el-markedet, men også regelverksutviklingen knyttet til gass. Norge er en stor eksportør av gass til EU-land, og spørsmål om infrastruktur og gassmarkedet er derfor av stor interesse for Norge å ta del i. Representantskapet slutter seg derfor ikke til forslaget om at Norge skal gå ut av ACER slikt det er organisert per i dag. Med det som utgangspunkt, kan Representantskapet heller ikke se at premissene er til stede for en eventuell omkamp *"etter §115 om overnasjonalitet og krav om ¾ flertall i Stortinget om overføring av nasjonal styring til underleggelse i europeisk styring"*, halvannet til to år etter at denne saken ble grundig behandlet i Stortinget.

Så langt Representantskapet kjenner arbeidet med EUs fjerde energimarkeds-pakke, vil ACERs rolle blir videreført og få et begrenset antall nye oppgaver. Her foreslo opprinnelig Europakommisjonen å endre stemmereglene for de nasjonale regulatorene i ACERs styre, slik at beslutninger skulle kunne tas med flertall. Rådet, dvs. medlemslandene og Europaparlamentet går inn for å beholde dagens krav om to tredjedels flertall. Det norske Stortinget vil bli forelagt seg den fjerde energimarkedspakken etter hvert og vil da ha anledning til å ta stilling til om hvorvidt Norge skal tilslutte seg eller ikke.

Medlemslandene i EU har hatt omfattende diskusjoner om hvilken myndighet og rolle ACER skal ha. De har diskutert hvordan ACER skal kunne få myndighet på nye områder i fremtiden, og hvordan hvert enkelt lands regulatorer i ACERs styre skal være involvert i å foreslå nye bestemmelser. Det er enighet om at det er en forutsetning at de enkelte medlemslandene skal involveres dersom ACER eventuelt skal kunne gis nye reguleringsoppgaver eller økt kompetanse i fremtiden.

Som tilfellet var med den tredje energipakken vil Representantskapet når den fjerde pakken kommer til behandling i Stortinget slå fast at det er helt uaktuelt å akseptere at EU eller ACER får mandat til å kunne pålegge Norge bygging av ny utenlandskapasitet. Da mener Representantskapet at Norge må si nei, og trekke seg fra samarbeidet i ACER. Representantskapet understreker at beslutninger om bygging av utenlandskabler er en avgjørelse som suverent skal vedtas av norske styresmakter nå og i fremtiden. Bygging av utenlandskabler må vurderes i en norsk samfunnsøkonomisk sammenheng, og vi må innrette oss slik at kraft fremdeles skal være en viktig konkurransefordel for norsk industri. Representantskapet stiller seg positive til utbygging av vindkraft i Norge, og når det gjelder forslaget om å stanse NVEs forslag om vindkraft på land vises det til prinsippprogrammet avsnitt 88:

"At norsk energiproduksjon og energibruk skal baseres på utnyttelse av energikilder i tråd med en bærekraftig utvikling i et globalt perspektiv."

Representantskapet deler intensjonen i forslaget om å forhindre økte strømpriser, og viser i den forbindelse til forbundets prinsippprogram avsnitt 88, hvor det heter:

"At natur- og energiresursene blir utnyttet som et fortrinn for norsk næringsliv. At langsiktig tilgang på kraft til konkurransedyktige priser er nødvendig for å sikre næringslivets utvikling."

For forslagene fra avd. 25 om Fellesforbundets tilslutning til Industriaksjonen vises det til I-4085 (om Industriaksjonen) og om sikring av oppdrag til norsk leverandørindustri til I-4047 (om ringvirkninger av olje og gass).

I-4076 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslaget fra avdeling 2, 25, 57, 91, 108, 605 og 851 om å forhindre økte strømpriser tiltres og anses ivaretatt i forbundets prinsippprogram, avsnitt 88.

Intensjonen i forslag fra avdeling 2, 25, 57, 91, 108 og 605 om nei til NorthConnect-kabelen til Skottland, avdeling 57 om at kraftinfrastruktur skal være i statens eie, avdeling 2, 25, 108 og 605 om utbygging av vindkraft offshore, tiltres.

Forslag fra avdeling 53 om stans i bygging av overføringskabler til kontinentet, avdeling 2, 25, 57, 91, 108 og 605 om å si nei til Statnetts kabel til England, avdeling 2, 25, 108, 605 og 851 om at Norge må gå ut av ACER, krav om ny stortingsbehandling etter §115 og stans av videre utbygging av vindkraft på land, tiltres ikke.

8.4.4 Næringspolitiske virkninger av olje- og gassvirksomhet

F-4077 Avd. 5 - Fellesforbundet

Uttalelse olje- og gasspolitikk

Fellesforbundet krever en langsiktig, stabil og forutsigbar olje og gasspolitikk på norsk sokkel og for norsk leverandørindustri.

Visjonen om en grønn fremtid deles, virkemidlene må være bærekraftig, forutsigbar og stabile for industrien som skal produsere det grønne skifte. Dette oppnås ikke ved populistiske politisk vedtak for nedleggelse av en hel industri. Ny industri vokser på skuldrene til den gamle. Industrien skal utvikles, ikke avvikles.

Vi krever at industrien som er den økonomiske bærebjelken i det norske velferdssamfunnet, som produserer god helseomsorg, gode skoler, god eldreomsorg m.m. ikke ofres for populistiske vedtak om avvikling.

Det er denne næringen i samarbeid med leverandørindustrien som kommer til å bringe oss inn i det grønne skiftet.

Virkemidlene og omstillingen er avhengig av oppslutning og må drives frem av partene i arbeidslivet, i trepartssamarbeidet. Omstillingen må være rettferdig og gi norske arbeidstakere den tryggheten de trenger for å være med på det grønne skiftet uten at de lar seg friste av populistiske krefter.

F-4078 Avd. 28 - Steinkjer og Stjørdal Fagforening

Olje

Vi må utrede Lofoten, Vesterålen og Senja.

Begrunnelse:

Oljeutvinningstakten bør ikke bli mindre enn den er nå. Det er tull å ikke konsekvens utrede Lofoten, Vesterålen og Senja. Det vil være å fatte vedtak basert på uvitenhet.

F-4079 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Olje og gassvirksomheten

All olje og gassaktivitet skal skje på en forsvarlig måte for miljøet, og i sameksistens med andre næringer. Utvinningen av olje og gass må være forenlig med fiskeri og havbruk, dersom dette ikke kan skje skal fiskeri og havbruk prioriteres.

Årene som kommer byr på en rekke utfordringer for Norge som olje- og gassproduserende nasjon. I tråd med klimaavtalen som ble inngått i Paris i 2015 skal vi kutte egne utslipp og bidre sterkt til nedgang i globale klimagassutslipp. Økning i globalt energiforbruk må dekkas av fornybare energikilder og fossil energi må gradvis fases ut.

For at vi som nasjon skal vi lykkes med en ansvarlig politikk for fremtiden, må vi i dag sørge for at det finnes kapasitet og kompetanse i olje og gass bransjen. Vi må bidra til at teknologi og kompetanse overføres til annen industri. Da kan vi skape nye varige og lønnsomme arbeidsplasser. Teknologi og kompetanse i oljeindustrien vil danne basis for utvikling av nye næringer, slik vi allerede har mange eksempler på.

Konsekvensutredning av uåpnede områder skal ta høyde for at det ikke skal åpnes for petroleumsaktivitet som utgjør hinder for kystfiske, fare for fiskeribestand, fortrenger annen fornybar næring som havbruk eller som kan true natur og miljø i sårbare områder. Mer enn 50 års god sameksistens mellom oljeindustri og fiskeri viser at det er fullt mulig å ivareta alle parter interesser. Grundige konsekvensutredninger er avgjørende for å få kunnskap om ressursgrunnlag og andre forhold før vi kan vurdere hvordan vi på best mulig måte kan forvalte samfunnets naturgitte ressurser fremover.

F-4080 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Norsk Petroleum og velferd

For å holde oppe kvaliteten på det norske velferdssamfunnet de neste årene må det skaffes tilstrekkelig med offentlige inntekter til fellesgodene. Olje og gassproduksjonen er den vesenligste skattekilde i dag og kan være det framover dersom vi tar ansvar nå. Det må derfor satses aktivt for å forbedre utvinningen på sokkelen samtidig som nye attraktive områder åpnes for letevirsomhet.

Begrunnelse:

Kraftig fall i petroleumsproduksjonen de neste årene vil gi seg utslag i fallende

offentlige inntekter, samtidig vil mange arbeidsplasser bli truet og høyteknologisk kompetanse reduseres. Norsk sokkel har fortsatt et stort potensiale for å finne å utvikle nye felt. Her er Lofoten- vesterålen, Senja og Barentshavet sentrale områder.

Norsk petroleumsvirksomhet representerer det beste i verden når det gjelder forebygging av skade på helse og miljø. Samtidig vil verden etterspørre mer petroleumprodukter. Norsk Produksjon vil derfor være et bidrag til en best mulig miljøvennlig produksjon av olje og gass.

F-4081 Avd. 108 - Innherred Fagforening
Forsvar olje & gass uttalelse

Norsk petroleumindustri representerer verdens reneste utvinning av fossil energi offshore. Vi står for under 2 % av den globale energiutvinningen, og vi sammen med Australia og Canada er de eneste som bruker ressursene til folkets gode gjennom å bygge en velferdsstat.

Fellesforbundet skal arbeide for at det er kunnskap og ikke følelser som avgjør om felter skal bygges ut. Fellesforbundet krever konsekvensutredning av LoVeSe.

F-4082 Avd. 118 - Hardanger Sunnhordland
Slå ring om leitererefusjonsordningen.

I dag blir olje og gass næringen «angrepet» fra alle kanter, et godt eksempel er flere politikere sine utspill mot leitererefusjonsordningen. Ordningen har bidratt til utvidet leteaktivitet og funn av verdifulle ressurser for samfunnet på norsk sokkel. Blant annet er Johan Sverdrup prosjektet et ektefødt barn av ordningen, og vil tilføre det norske fellesskapet enorme verdier som bidrag til vår felles framtidige velferd

F-4083 Avd. 143 - Helgeland
Olje og gassvirksomheten

All olje og gassaktivitet skal skje på en forsvarlig måte for miljøet, og i sameksistens med andre næringer. Utvinningen av olje og gass må være forenlig med fiskeri og havbruk, dersom dette ikke kan skje skal fiskeri og havbruk prioriteres.

Årene som kommer byr på en rekke utfordringer for Norge som olje- og gassproduserende nasjon. I tråd med klimaavtalen som ble inngått i Paris i 2015 skal vi kutte egne utslipp og bidra sterkt til nedgang i globale klimagassutslipp. Økning i globalt energiforbruk må dekkes av fornybare energikilder og fossil energi må gradvis fases ut.

For at vi som nasjon skal vi lykkes med en ansvarlig politikk for fremtiden, må vi i dag sørge for at det finnes kapasitet og kompetanse i olje og gass bransjen. Vi må bidra til at teknologi og kompetanse overføres til annen industri. Da kan vi

skape nye varige og lønnsomme arbeidsplasser. Teknologi og kompetanse i oljeindustrien vil danne basis for utvikling av nye næringer, slik vi allerede har mange eksempler på.

Konsekvensutredning av uåpnede områder skal ta høyde for at det ikke skal åpnes for petroleumsaktivitet som utgjør hinder for kystfiske, fare for fiskeribestand, fortrenger annen fornybar næring som havbruk eller som kan true natur og miljø i sårbare områder. Mer enn 50 års god sameksistens mellom oljeindustri og fiskeri viser at det er fullt mulig å ivareta alle parter interesser. Grundige konsekvensutredninger er avgjørende for å få kunnskap om ressursgrunnlag og andre forhold før vi kan vurdere hvordan vi på best mulig måte kan forvalte samfunnets naturgitte ressurser fremover.

F-4084 Avd. 250 - Hotell, Restaurant og Reiseliv

Forslag 19.6 – Det teknologiske og grønne skiftet

(Nytt kulepunkt): Fellesforbundet skal være en aktiv pådriver for det grønne skiftet, gjennom å si nei til konsekvensutredning av oljeutvinning i Lofoten, Senja og Vesterålen.

Begrunnelse:

Fellesforbundet skal også fremsnakke grønn teknologi og utdanning til disse bransjer. Fellesforbundet har en egen grønn sektor allerede. Fellesforbundet skal starte et prosjekt for å finne alternativer til alle arbeidsplasser i oljeindustrien. Fellesforbundet organiserer mange av underleverandørene i oljeindustrien. Disse må kartlegges for å finne hvilke produkter de ellers produserer i dag til grønn sektor. Fellesforbundet skal inngå et forpliktende samarbeid med Sintef Energi for å sikre medlemmenes arbeidsframtid i alle sektorer som må bli grønnere.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 5, 28, 53 (2), 108, 118, 143 og 250.

Det reises forslag om at Fellesforbundet skal være en aktiv pådriver for det grønne skiftet gjennom å si nei til konsekvensutredning av oljeutvinning i LoVeSe, at vi skal arbeide for at det er kunnskap og ikke følelser som skal legges til grunn for nye utbygginger, at forbundet skal kreve konsekvensutredning av LoVeSe, at vi skal kreve en langsiktig og forutsigbar politikk på norsk sokkel og for leverandørindustrien, at vi må slå ring om leterefusjonsordningen, at vi må bidra til at teknologi og kompetanse overføres fra olje- og gass til annen industri, at nye attraktive områder på norsk sokkel må åpnes for letevirksomhet.

Representantskapets vurdering:

Norge har bygd opp en næringsklynge i verdensklasse rundt olje- og gassutvinningen. Næringsaktiviteten omfatter hele verdikjeden fra utdanning, forskning og utvikling, leverandørindustri til oljeselskaper og underleverandører til disse og myndighetens ressursforvaltning. I overkant av 200 000 arbeidstakere har sitt daglig virke innenfor næringen, og den er representert i samtlige av landets kommuner. I dag utvikler store deler av norsk fastlandsindustri seg i et samspill med olje- og gassnæringa, og svært mange arbeidsplasser er derfor direkte

avhengig av denne virksomheten. Næringen skaper ringvirkninger i andre næringer, som f.eks. hotell- og restaurantbransjen og byggebransjen. Representantskapet mener det derfor er viktig å tilrettelegge for en sterk og god utvikling av vår verdensledende leverandørindustri med basis i olje- og gassvirksomheten på til havs.

Vi ser en vekst og utvikling også i nord knyttet til olje og gass. Olje-feltene Norne, Skarv og Snøhvit-feltet har produsert i en rekke år allerede. Gassfeltet Aasta Hansteen startet produksjonen før nyttår og det første oljefeltet i Barentshavet; Goliat er i produksjon.

Flere står for tur, med Johan Castberg-feltet først i køen, hvor norsk leverandørindustri kontraktene for alle de store modulene norske selskaper konkurrerte om i sterk internasjonal konkurranse. Oljeselskapet Lundin jobber med utviklingen av Alta/Gotha og OMV med Wisting.

I konsesjonsrunden (TFO) for 2019 var majoriteten av konsesjonene i nord. Av 90 blokker var 85 i Norskehavet og Barentshavet. Operatørselskapene har flere større letekanpanjer på gang.

Representantskapet er av den oppfatning at næringsutviklingen knyttet til olje og gassnæringen i nord vil bli enda sterkere i årene som kommer. Representantskapet mener virksomheten offshore skal gi ringvirkninger på land, komme næringslivet i Nord-Norge til gode og slik bidra til økt sysselsetting verdiskaping både regionalt og nasjonalt.

Representantskapet slår ring om leterefusjonsordningen. I dag blir olje- og gassnæringen «angrepet» fra alle kanter, et eksempel på det er enkelte politikeres utspill mot leterefusjonsordningen. Ordningen har bidratt til utvidet leteaktivitet og funn av verdifulle ressurser for samfunnet på norsk sokkel. Blant annet er Johan Sverdrup prosjektet et ektefødt barn av ordningen, og vil tilføre det norske fellesskapet enorme verdier som bidrag til vår felles framtidige velferd. I forslaget til revidert nasjonalbudsjett i år bruker regjeringen 238,1 milliarder oljekroner. Det utgjør nærmere 1/5-del finansieringen av Statsbudsjettet.

All olje- og gassaktivitet skal skje på en forsvarlig måte for miljøet, og i sameksistens med andre næringer. Representantskapet mener olje- og gassaktiviteten skal være forenlig med reiselivsnæringen og fiskeri og havbruksnæringen. Den norske petroleumsforvaltningen har vist at vi klarer å utvikle begge næringer parallelt. I tillegg ser vi at teknologiutviklingen i næringene skaper nye muligheter på tvers. Norges olje og gass aktivitet er bygget på den havbaserte kompetansen innen fiskeri og maritim aktivitet. Nå ser vi at offshore teknologien skaper nye muligheter innen havbruk.

Norske verft har utviklet skip til krevende maritime operasjoner og konstruksjonsskipene er på full fart inn i fornybarnæringer som havvind.

Representantskapet vil understreke betydningen av strenge krav til sikkerhet. Stortinget har enstemmig reist ambisjonen om at Norge skal være verdensledende innen helse miljø og sikkerhet. Representantskapet slutter seg til denne

ambisjonen. Det betyr også at fremtidens olje og gassutvinning skal være forenlig med reiseliv, fiskeri og havbruk.

Målet med oppdateringen av den helhetlige forvaltningsplanen for Barentshavet må være å etablere kunnskapsbaserte rammebetingelser for å balansere verdiskaping og næringsinteresser knyttet til reiselivs- og havnæringene; fiskeri, havbruk, skipsfart og petroleumsvirksomhet innenfor rammen av en bærekraftig utvikling.

Representantskapet beklager at regjeringen med Høyre og FrP i spissen ikke har igangsatt konsekvensutredning av havområdene utenfor Lofoten, Vesterålen og Senja slik de har programfestet.

Representantskapet er også svært skuffet over at Arbeiderpartiet midt i perioden og før en revidert faktabasert forvaltningsplan foreligger har gått bort fra kompromissvedtaket om konsekvensutredning fra Landsmøtet i 2017. Fellesforbundet vil fortsatt jobbe for at LoVeSe skal konsekvensutredes med basis i faktabasert kunnskap. Først da gir det mening å ta stilling til hvorvidt områdene skal åpnes eller ikke for olje- og gassvirksomhet.

Representantskapet legger vekt på at all letevirksomhet og eventuell utvinning på norsk sokkel skal baseres på norsk verdensledende teknologi som ivaretar tungtveiende hensyn til miljø, sikkerhet og sameksistens med fiskeri- og reiselivsnæringen.

Representantskapet slutter opp om den klimaavtalen som ble inngått i Paris 2015 og som Norge har forpliktet seg til. Det betyr at vi må kutte i våre CO₂-utslipp både nasjonalt og gjennom det klimasamarbeidet vi har med Europa. De globale klimautslippene må drastisk ned dersom vi skal kunne begrense temperaturstigningen til mellom 2 og 1,5 grad i 2050. Energi og utvikling henger sammen. Derfor må den globale energietterspørselen i større grad dekkes av fornybare energikilder og etterspørselen etter fossil energi må reduseres og gradvis fases ut. Representantskapet mener imidlertid en ensidig sluttdato eller for brå stopp i olje- og gassvirksomheten på norsk sokkel og samtidig bygge ned ett av våre fremste kompetansemiljøer ikke vil fremskynde det "grønne skiftet", snarere tvert imot. Norsk sokkel er blant de oljeprodusentene som har det laveste utslippet pr. fat. Forskjellen er størst sammenlignet med olje produsert av oljesand. 100 fat produsert på det kommende Johan Sverdrup funnet produseres med det samme utslippet som ett fat produsert av oljesand. Norge kan utvikle teknologi og arbeidsprosesser på norsk sokkel som kan brukes andre steder. Vi kan påvirke og styre produksjonsfasen. I forbruksfasen er utslippene like, uavhengig av kilder. Det er ikke der industriutvikling skjer.

Norsk olje- og gassproduksjon har lave utslipp. Representantskapet mener næringen har betydelig potensial for utslippsreduksjon. Framover vil bruk av særlig olje til energiforbrenning fases ut til fordel for fornybare energikilder. Samtidig vil det fortsatt være behov for en rekke oljebaserte produkter, som plastikk, klær, maling, legemidler osv. i uoverskuelig framtid. Derfor mener representantskapet at næringen må fortsette utviklingen av stadig lavere utslipp fra olje- og gassproduksjonen på norsk sokkel.

Representantskapet mener at det nettopp er den verdensledende kompetansen vi i dag har innenfor olje- og gass og leverandørindustrien som kan ta oss gjennom et grønt skifte og til et lavutslippssamfunn i 2050. Representantskapet viser til at Gro Harlem Brundtland definerte bærekraftig utvikling for FN i Brundtland-kommisjonen i 1987. Skal utviklingen være bærekraftig må den hvile på tre pilarer; økonomisk utvikling, sosial utvikling og miljø. Å legge all vekt på en pilar, holder ikke. Da er ikke utviklingen bærekraftig. Norge er per i dag det land i verden med desidert høyest CO₂-avgift ved olje og gassproduksjon, i tillegg til å være en del av EUs kvoteregime for CO₂. Vi er blant de landene i verden som har de laveste utslippene per fat. Olje og gass er en global handelsvare, og representantskapet mener følgelig det ville være uklokt å ensidig stenge den ned før markedet har fortalt oss at vi bør gjøre det. Den norske produksjonen som utgjør om lag 2 prosent av verdensmarkedet vil bli overtatt av andre. Representantskapet viser til at den norske halveringen i oljeproduksjon fra toppproduksjonen i 2001 har blitt erstattet av 8 ganger så høy produksjon av andre nasjoner. Representantskapet viser også til at etter de mest anerkjente prognosene til Det internasjonale energibyrået (IEA) vil olje- og gass i 2040 fortsatt dekke 60 prosent av energibehovet.

Representantskapet er enig i begrunnelsene som gis i flere av forslagene om betydningen av teknologi- og kompetanseoverføring fra olje- og gass til andre næringer. Et nærliggende eksempel på dette er offshore-vind. Equinor (Statoil) har stått i spissen for utbygging av en stor offshore vindpark utenfor kysten av England. Nå har de bygget fem flytende vindmøller utenfor Skottland i en pilotpark der og skal ta investeringsbeslutning på utbygging av offshore-vind i Tampen-området for å elektrifisere oljeinstallasjonene der. Deres Hywind flytende vindmølle ville aldri ha sett dagens lys uten kunnskapen de har med seg fra olje og gass. Den ville heller ikke sett dagens lys hvis ikke Equinor hadde kunnet bruke inntektene fra olje og gass til å finansiere andre fornybar satsinger. Representantskapet vil derfor understreke at det er så viktig at utviklingen mot lavutslippssamfunnet går skritt for skritt, og går riktig for seg. Gjør det ikke det, risikerer vi å aldri komme dit.

Et annet eksempel på kunnskapsoverføring, slik Representantskapet ser det, er karbonfangst og lagring (CCS). For å nå målene i Parisavtalen peker FNs klimapanel på CCS som helt avgjørende. Den geologiske kunnskapen fra offshore olje- og gass og fra leverandørindustrien er avgjørende for å lykkes også her. I Representantskapet viser her til Sintefrapporten som slo fast at CCS for Norge og Europa vil kunne trygge 200 000 arbeidsplasser og skape 70 000 nye i 2050. Representantskapet vil derfor understreke viktigheten av at regjeringen legger opp til å ta en investeringsbeslutning på et fullskalaanlegg i Norge i 2020.

I-4085 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING: **Intensjonen i forslag fra avd. 5, 28, 53, 108, 118 og 143 tiltres.**

Forslag fra avd. 250 tiltres ikke.

8.4.5 Annet om miljø

F-4086 Avd. 25 - Fellesforbundet

Miljøvern Ombud

- Alle bedrifter skal ha et miljøvern ombud som ser til at bedriften har et fokus på Miljøet og reduserer utslipp og forsøpling.
- Alle på arbeidsplassen bør bli informert om hvor viktig det er å ta vare på miljøet og hvor viktig det er å ikke forsøple og holde arbeidsplassen rein.

Begrunnelse:

I dag er det et stadig større fokus på HMS på arbeidsplassen enn før. Men fortsatt har vi en lang vei å gå. Miljøet på enkelte arbeidsplasser er rystende og tiltak må gjøres skal vi redde klimaet. Norske arbeidsplasser er nødt til å ta grep og engasjere seg for klimasaken og redusere utslipp og forsøpling fra arbeidsplassene. Et miljøvern ombud vil ha en spesiell oppgave. Den personen skal se til at bedriften har et fokus på å redusere utslipp og at ikke arbeidsplassene blir forsøplet. Alle har et ansvar for å holde det ryddig og reint rundt arbeidsplassen men dessverre vet man at selv om det er en regel på dette er det vanskelig hvis ingen kontrollerer eller ser til at dette blir overholdt. Derfor trengs det et miljøvern ombud på arbeidsplassen. Alle Bedrifter bør være pliktet til å sette seg klimamål dem skal følge for å holde utslipp og forsøpling på null. Det vil bli Miljøvern ombudets ansvar å påse at dette følges opp.

F-4087 Avd. 118 - Hardanger Sunnhordland

Bedrifter må få på plass plastsortering på alle kantiner som disponeres.

Begrunnelse:

Plast er det materialet som har størst negativ påvirkning på miljøet per i dag. Det har blitt et stort naturproblem, og da skulle det bare mangle at vi som har ressursene til det gjør vår del av jobben!

Oppsummering:

Det forslag fra avd. 25 og 118.

Forslaget om å etablere plastsortering på alle kantiner. Forslag om opprettelse av egne ombud i alle bedrifter med ansvar for miljømessige konsekvenser av egen virksomhet, og at alle ansatte skal informeres om betydningen av miljøpåvirkninger.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet mener det er viktig med bevissthet rundt forbruk og gjenbruk, også på arbeidsplassene. Utviklingen mot et mer bærekraftig samfunn og industri må ledes av tiltak for å realisere sirkulærøkonomi.

Å utnytte ressursene effektivt er essensen i en sirkulær økonomi. EU er driver for en sirkulær økonomi, grunnet mulighetene for vekst, arbeidsplasser og sikring av ressurser. EUs handlingsplan setter søkelys på hele verdikjeden – både på produksjon, forbruk og håndtering av avfall. Representantskapet mener Norge må ha en like offensiv inngang og at det bør legges en nasjonal strategi til grunn som

kan bidra til økt kunnskap, bevissthet og tilrettelegging for utviklingen av en sirkulær økonomi i Norge.

Siden 1970 har det globale ressursforbruket tredoblet seg. Dette vil ikke lenger være mulig i en verden med 10 milliarder innbyggere og 3 milliarder flere middelklassekonsumenter i 2050. I tillegg vil klimarisiko og tap av biologisk mangfold kunne føre til alvorlige ressursutfordringer. Klarer vi ikke overgangen til en sirkulær økonomi raskt, vil vi stå overfor betydelig risiko for økte priser på råvarer, brudd i verdikjeder, og manglende ressursgrunnlag for vekst i økonomien. Den sirkulære økonomien er nødvendig for å oppnå klimavennlige og bærekraftige samfunn. Her ligger det også et stort potensial for arbeidsplasser og verdiskaping.

Fellesforbundet deltar i et fellesinitiativ om plast og plastforsøpling med organisasjonene NHO, LO, Norsk Industri, IE, Norsk olje og gass, NNN, Sjømat Norge, Emballasjeforeningen, NHO Service og Handel, NHO Reiseliv, og NHO Mat og Drikke.

Organisasjonene står sammen om at plastforsøpling og spredning av mikroplast er en miljøutfordring som må løses. Næringslivet må være en del av løsningen på denne miljøutfordringen. Tiltak og virkemidler må være godt utredet, basert på fakta, kostnadseffektive og gi effekt. Plast i havet er en miljøutfordring internasjonalt, nasjonalt og lokalt. Norge må både vektlegge internasjonalt arbeid og gjennomføre fornuftige tiltak nasjonalt. Norge må prioritere aktiv deltagelse i relevante internasjonale og europeiske initiativer som etableres. Frister for innføring av nye virkemidler i Norge må følge samme tidsløpet som i EU.

Representantskapet er opptatt av at forståelsen av miljøpåvirkninger styrkes og at arbeidstakere engasjeres i arbeid for mulige tiltak. Representantskapet mener det ikke er grunnlag for å etablere en egen nasjonal verneombudsordning som skal ha eget ansvar for miljøpåvirkninger i den enkelte bedrift, men at slikt arbeid bør følges opp av tillitsvalgte og verneombud der det er grunnlag for dette.

I-4088 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Den delen av forslaget fra avdeling 25 som omhandler eget miljøvernombud på alle bedrifter, tiltres ikke.

Intensjonen i øvrige deler av forslag fra avdeling 25 og forslag fra avdeling 118 tiltres.

8.5 *Bransjespesifikke næringspolitiske spørsmål*

8.5.1 Hotell og restaurant

F-4089 Avd. 3 - Agder Fagforening

Skattlegging av tips

Etter at arbeidsgiverne ble pålagt å innrapportere tips, har mange ansatte opplevd at de selv må finansiere arbeidsgiveravgift og administrasjonskostnader. Fellesforbundet må få på plass en presisering av hvordan regelverket er ment å fungere, slik at tips blir utbetalt i sin helhet når skatt, pensjon og feriepengene er trukket fra.

F-4090 Avd. 50 - Vestfold Nord

Fellesforbundet skal arbeide for at det innføres seriøsitetsbestemmelser innen Hotell-og restaurant. Kommunene må kunne sette klare krav til de som ønsker å åpne virksomheter innen hotell-og restaurant bransjen. Krav om allmenngjort minstelønn, arbeidskontrakter, leiekontrakt, finansieringsplan, driftsbudsjett, likviditetsbudsjett i tillegg til bestemmelsene i serveringsloven.

Begrunnelse:

Fellesforbundet har gjort en stor og viktig jobb med å sette fokus på og å få på plass seriøsitetsbestemmelser innen bygg. Denne prosessen bør videreføres til hotell- og restaurant bransjen for å sikre seriøsitet og økt trygghet for de ansatte.

F-4091 Avd. 54 - Gjøvik Jern og Metall

Fellesforbundet skal jobbe opp mot de rød/grønne partiene og få på plass en nasjonal lov som sier at bedrifter som faller inn under serveringsbegrepet og som betaler under lovpålagt tariff lønn ikke skal kunne få skjenkebevilling.

Begrunnelse:

Dette vil føre til et mer seriøst arbeidsliv, mindre sosial dumping, og en lønn folk kan leve av.

F-4092 Avd. 57 - Nord-Rogaland

En mer seriøs serveringsbransje.

Det må stilles krav til at dersom man lønner ansatte under minstelønnssatsene, skal man ta fra serveringstedet skjenkebevilgningen.

F-4093 Avd. 91 - Jæren

En mer seriøs serveringsbransje

Det må stilles krav til at dersom man lønner ansatte under minstelønnssatsene, kan man ta fra serveringsbransjen skjenkebevilgningen.

F-4094 Avd. 851 - Østfold Fagforening

Skattlegging av tips

Det må innarbeides i tariffavtalene at all tips skal tilfalle ansatte uten fradrag for arbeidsgiveravgift og såkalt administrasjonsgebyr.

Fellesforbundet må arbeide for å på plass en presisering i loven om hvordan regelverket et ment å fungere.

Begrunnelse:

Etter at arbeidsgiverne ble pålagt å innrapportere tips, har mange ansatte opplevd at de selv må finansiere arbeidsgiveravgift og administrasjonskostnader.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 3, 50, 54, 57, 91 og 851.

Forslagene omhandler at man skal kunne bruke bevillingssystemet for serverings- og alkoholloven som reaksjon på brudd på allmengjøringsforskriften for Hotell og Restaurant, avklare regler om trekk av arbeidsgiveravgift, feriepenger, pensjon og administrasjon fra tipsen før utbetaling og at det innføres seriøsitetsbestemmelser innen Hotell- og restaurant.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet viser til at flere kommuner har tatt opp spørsmålet om å frata serveringsbedrifter som bryter allmenngjøringsbestemmelsene alkohol- eller serveringsbevillingen. Fellesforbundet har støttet dette og ser fram til de vurderinger som gjøres i kommunene. Vi mener det er riktig å bruke sterke virkemidler for å sanksjonere brudd på minstelønnsbestemmelsene.

Tips har alltid vært skattepliktig. Tidligere var det en forskjell mellom prosentlønnede og fastlønnede. Arbeidsgiver beregnet og innrapporterte for prosentlønnede etter en sjablongmodell, mens fastlønnede måtte innberette tipsen selv. Etterhvert som kontant omsetning har blitt erstattet av oppgjør med kort kom også en større andel av tips via kort. Hvordan tips mottatt på kort har blitt praktisert er ulikt. Noen steder tok man denne formen for tips ut av kontantoppgjøret ved endt vakt, mens andre steder utbetalte arbeidsgiver disse pengene. Det nye regelverket innebærer at arbeidsgiver blir forpliktet til å trekke og innberette skatt av alt tips de ansatte mottar. Det vil si at arbeidsgiver må registrere alt tips uavhengig av om tips gis i form av kontant-, kort- eller kredittoppgjør. Arbeidsgiver må betale arbeidsgiveravgift for faktisk mottatt tips. Tips skal nå registreres som lønn. I tillegg til arbeidsgiveravgift betyr dette at tips vil gi rettigheter i form av sykepenge, feriepenge og pensjonsopptjening. Det er arbeidsgivers ansvar å foreta trekk og innberetning av skatt på vegne av de ansatte. Dette er vedtak som er gjort i Stortinget, som pålegger alle arbeidsgivere en ny oppgave. Som følge av regelendringen har også Stortinget vedtatt at nye regler medfører at tips skal regnes med i grunnlaget for arbeidsgiveravgift. De forpliktelsene arbeidsgiver har fått som følge av nytt regelverk skal etter representantskapets syn dekkes av arbeidsgiver. Vi mener det er prinsipielt feil at arbeidsgiver skal trekke sine administrasjonskostnader som følge av et stortingsvedtak fra de ansattes lønn. Vi mener det er prinsipielt feil at

arbeidstakeren skal betale arbeidsgiveravgiften som Stortinget har pålagt arbeidsgiver å betale.

Det er anledning for arbeidsgiver å forby de ansatte å ta imot tips.

Arbeidsgiver/bedriften kan nekte ansatte å ta imot gaver i arbeidsforhold. Hvis arbeidsgiver/bedriften gjør det må det opplyses til gjestene.

Arbeidsgiver/bedriften kan også velge å si at alt tips som kommer inn skal føres inn i bedriftens inntekt. Dette må det også opplyses om. Velger man dette må man regne med å betale moms av denne inntekten.

Representantskapet mener det er aml §14-15.2 som skal gjelde også for den del av lønnen som opparbeides som tips.

Serveringsloven setter opp en rekke betingelser for å kunne søke om serveringsbevilling. Noen krav er obligatoriske, andre kan kommunen selv kreve framlagt når kommunen finner det påkrevet. §8 i loven lister opp kravene.

Allmenngjort lønn og arbeidskontrakter er ikke en del av kravene i dagens lov. Det er mye som taler for at det bør det bli framtiden. Representantskapet viser til kapittelet over om å bruke bevillingssystemet for å sanksjonere brudd på allmenngjort lønn.

Reiselivsnæringen er et av områdene som i flere landsdeler har særlige forutsetninger for å lykkes. Dette må gjøres gjennom økt fokus på kultur- og opplevelsesbasert næringsutvikling, levedyktige distrikter gjennom flere helårs arbeidsplasser innenfor kultur- og reiselivsnæringen, og en bærekraftig, verdiskapende reiselivssektor som kan oppleve ny vekst og utvikling.

Forslag fra avdeling 851 om tariffesting av at tips skal tilfalle ansatte uten fradrag for arbeidsgiveravgift og administrasjonsgebyr oversendes det nye forbundsstyret og vurderes i en helhet i forbindelse med den ordinære forslagsbehandlingen til tariffoppgjøret 2020.

I-4095 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslag fra avdeling 851 om tariffesting av at tips skal tilfalle ansatte uten fradrag for arbeidsgiveravgift og administrasjonsgebyr oversendes det nye forbundsstyret til behandling i forbindelse med utarbeidelse av krav til tariffoppgjøret i 2020.

Intensjonen i øvrige forslag tiltres.

8.5.2 Havbruk

F-4096 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Ringvirkninger fra oppdrett

Det vedtatte havbruksfondet som skulle gi forutsigbare stabile inntekter til vertskommunene for oppdrett fungerer ikke slik det var tiltenkt. Inntektene til havbruksfondet er kun basert på vekst, innenfor eksisterende og nye konsesjoner. Næringen vil ikke få vekst før luseproblematikken er løst. Utviklingskonsesjonene gir litt vekst, men de er uten vederlag og gir ikke inntekter til havbruksfondet, og dermed ikke heller til kommunene. Det må utarbeides en løsning som sikrer

kommunene en økonomisk kompensasjon for å ha stilt areal til disposisjon for næringen, og for å tilrettelegge for nytt areal. Dette kan for eks. i form av produksjonsavgift på ubearbeidet fisk, eksportavgift etc.

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms mener vertskommunene må sikres stabile forutsigbare inntekter for bruk av areal og for å tilrettelegge for nytt areal for oppdrettsnæringen også når det ikke er vekst.

F-4097 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

En aktiv næringspolitikk

For arbeiderbevegelsen er arbeid til alle jobb nr. 1. Skal vi lykkes med dette, er det avgjørende å ha bedrifter og et næringsliv som driver lønnsomt. Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms mener det må føres en mer aktiv næringspolitikk, som legger til rette for eksisterende næringsliv, men også et nyskapende, kunnskapsbasert og klimavennlig næringsliv. Vi ønsker å utnytte ressursene og mulighetene som ligger innenfor Bioøkonomi med videreutvikling av de tradisjonelle bionæringene jordbruk, skog, fiske og muligheter for å utvikle nye produkter og foretningsområder på tvers av sektor og kunnskapsmiljø.

Industrimiljøene i Landsdelen er mange, og industrien er en viktig bærebjelke for mange av våre lokalsamfunn. Industri og næringsutvikling krever en stabil og langsiktig politikk. Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms vil arbeide for å skape sterke og robuste miljøer i landsdelen.

Små og mellomstore bedrifter står for en stor del av næringsstrukturen i landsdelen. Rammevilkårene til disse bedriftene må sikres og videreutvikles. De representerer et variert mangfold og er viktig for sysselsettingen i alle deler av landsdelen. Landsdelen har store potensialer for ny næringsutvikling med basis i bergverk og olje og gass, her har leverandørindustrien store muligheter dersom det blir åpnet opp for utnyttelse av naturressursene i landsdelen.

Reiselivsnæringen er et av områdene der landsdelen har særlige forutsetninger for å lykkes. Dette må gjøres gjennom økt fokus på kultur- og opplevelsesbasert næringsutvikling, levedyktige distrikter gjennom flere helårs arbeidsplasser innenfor kultur- og reiselivsnæringen, og en bærekraftig reiselivssektor som kan oppleve ny vekst og utvikling.

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms mener at det må arbeides for at vi i landsdelen blir ledende på sjømat og oppdrett i Norge. Vi må være en pådriver for lokal videreutvikling og utnytte ressursene våre sjømatnæringen gir oss. Vi er positiv til en kontrollert vekst av fiskeoppdrett i Norge, men den må være faglig forsvarlig, økologisk bærekraftig, og i størst mulig grad være landbasert. Vi mener at det må vurderes strengere sanksjoner mot brudd på konsesjons- og driftsvilkår.

F4098 Avd. 143 - Helgeland

En aktiv næringspolitikk

For arbeiderbevegelsen er arbeid til alle jobb nr. 1. skal vi lykkes med dette, er det avgjørende å ha bedrifter og et næringsliv som driver lønnsomt. Fellesforbundet Helgeland mener det må føres en mer aktiv næringspolitikk, som legger til rette for eksisterende næringsliv, men også et nyskapende, kunnskapsbasert og klimavennlig næringsliv. Vi ønsker å utnytte ressursene og mulighetene som ligger innenfor Bioøkonomi med videreutvikling av de tradisjonelle binæringene jordbruk, skog, fiske og muligheter for å utvikle nye produkter og forretningsområder på tvers av sektor og kunnskapsmiljø.

Industrimiljøene i Landsdelen er mange, og industrien er en viktig bærebjelke for mange av våre lokalsamfunn. Industri og næringsutvikling krever en stabil og langsiktig politikk. Fellesforbundet Helgeland vil arbeide for å skape sterke og robuste miljøer i landsdelen.

Små og mellomstore bedrifter står for en stor del av næringsstrukturen i landsdelen. Rammevilkårene til disse bedriftene må sikres og videreutvikles. De representerer et variert mangfold og er viktig for sysselsettingen i alle deler av landsdelen. Landsdelen har store potensialer for ny næringsutvikling med basis i bergverk og olje og gass, her har leverandørindustrien store muligheter dersom det blir åpnet opp for utnyttelse av naturressursene i landsdelen.

Reiselivsnæringen er et av områdene der landsdelen har særlige forutsetninger for å lykkes. Dette må gjøres gjennom økt fokus på kultur- og opplevelsesbasert næringsutvikling, levedyktige distrikter gjennom flere helårs arbeidsplasser innenfor kultur- og reiselivsnæringen, og en bærekraftig reiselivssektor som kan oppleve ny vekst og utvikling.

Fellesforbundet Helgeland mener at det må arbeides for at vi i landsdelen blir ledende på sjømat og oppdrett i Norge. Vi må være en pådriver for lokal videreutvikling og utnytte ressursene våre sjømatnæringen gir oss. Vi er positive til en kontrollert vekst av fiskeoppdrett i Norge, men den må være faglig forsvarlig, økologisk bærekraftig, og i størst mulig grad være landbasert. Vi mener at det må vurderes strengere sanksjoner mot brudd på konsesjons- og driftsvilkår.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 53 (2) og 143.

Forslagene omfatter ringvirkninger fra oppdrett, at vertskommunene må sikres inntekter for bruk av areal, faglig forsvarlig vekst som i størst mulig grad bør være landbasert og strengere sanksjoner mot brudd på konsesjons- og driftsvilkår.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet mener havbruksnæringen er en viktig fremtidsnæring i Norge. Sjømatnæringen støtter opp under de andre viktige næringsklyngene i vårt langstrakte land sammen med den maritime og petroleumsnæringen. Disse benytter igjen servicenæringen og offentlige tjenester og bidrar til verdiskaping og bosetting i hele landet.

Representantskapet ønsker en bærekraftig vekst i havbruksnæringen, og mener det må stilles strenge krav til bekjempelse av lakselus, utslipp av næringsalter og generell fiskehelse i handlingsregelen (trafikklyssystemet) for videre vekst. Representantskapet mener videre at Norge med våre naturgitte fortrinn og høye kompetanse har de beste forutsetningene til å lykkes som verdens fremste sjømatnasjon, men uten forskning og utvikling, lærlingplasser og en foredlingsindustri vil vi ikke nå målet. Konsekvensen er redusert verdiskaping i Norge hvis det ikke legges til rette for eller stilles krav om dette overfor større eiere og i utlysning av nye konsesjoner. Økt bearbeiding i Norge vil gi grunnlag for å skape nye produkter som oppstår ved større utnyttelse av råstoffet, også rest-råstoff som er viktig for utvikling av en fremtidig bioøkonomi, samt gi grunnlag for utvikling av flere leverandørbedrifter til næringen.

Representantskapet er uenig i at mest mulig av fremtidig vekst skal komme i landbasert oppdrett. Da vil næringen miste ett av sine viktigste naturgitte fortrinn. Dessuten vil energiforbruket og kostnadene øke. Representantskapet er ikke imot oppdrett på land. Den vil kunne være fornuftig for land med munner å mette og som ikke har de naturgitte fortrinnene vi har. Norske leverandører kan dessuten eksportere teknologi og kunnskap til slike anlegg. Representantskapet mener det er forskjell på å stikke kjepper i hjulene for landbasert oppdrett og å "pushe" det gjennom ensidig satsing.

Representantskapet er enig i at vertskommunene må sikres mest mulig stabile og forutsigbare inntekter for bruk av areal og for å tilrettelegge for nytt areal for havbruksnæringen også når det ikke tillates vekst. Representantskapet kan imidlertid ikke støtte forslaget om å innføre en produksjonsavgift for oppdrett av laks eller ørret. Begrunnelsen for det er behovet for at det nå foretas en grundig gjennomgang og utredning av de eksisterende ordningene som inntektene fra salg av nye konsesjoner, etablering av Havbruksfondet, produksjonsavgift og grunnrentebeskatning. Det er et offentlig utvalg i gang med dette arbeidet nå som skal munne ut i en NOU til høsten. LO er representert i utvalget og forbundet følger det arbeidet tett. Representantskapet anbefaler derfor at Forbundsstyret må ta stilling til disse spørsmålene når NOUen foreligger og vi har alle fakta på bordet.

Representantskapet er enig i at det må vurderes strengere sanksjoner mot brudd på konsesjons- og driftsvilkår.

For forslag som omhandler reiseliv vises det til I-4095, for forslag som omhandler bergverk og olje og gass vises det til I-4085, for generell næringspolitikk vises det til I-4015.

I-4099 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslag som omfatter ringvirkninger fra oppdrett, at vertskommunene må sikres inntekter for bruk av areal, at veksten skal være faglig forsvarlig og kontrollert og at strengere sanksjoner mot brudd på konsesjons- og driftsvilkår må vurderes, tiltres.

Forslag fra avd. 53 og 143 som omhandler at veksten størst mulig grad bør være landbasert, tiltres ikke.

Den delen av forslaget fra avd. 53 som omhandler produksjonsavgift etc. oversendes det nye forbundsstyret og behandles i forbindelse med NOU om grunnrentebeskatning i havbrukssektoren.

8.5.3 Forsvarsindustri

F-4100 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Forsvar

Forsvarsbudsjettet må opp på 2% av BNP.

Begrunnelse:

Dette for å sikre et godt og troverdig Forsvar, og rammevilkår for vår forsvarsindustri.

F-4101 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Nei til privatisering av vedlikehold i det norske forsvaret

Begrunnelse:

Vi ser en stadig økende bort setting av arbeidet fra forsvarets verksteder til private aktører. Dette er en effekt av den langsiktige planen til den sittende regjeringen, som ønsker å privatisere vedlikehold av forsvarets materiell i sin helhet. Over tid vil dette svekke forsvaret innenfra og ut, og forsvaret vil miste allerede sårbar kompetanse. Privatisert vedlikehold av forsvarets materiell vil også bli dyrere enn om egen vedlikeholdsorganisasjon får oppdraget.

F-4102 Avd. 6 - Fellesforbundet

Forsvar

Forsvarsbudsjettet må opp på 2% av BNP.

Begrunnelse:

Dette for å sikre et godt og troverdig Forsvar, og rammevilkår for vår Forsvarsindustri.

F-4103 Avd. 6 - Fellesforbundet

Privatisering av forsvaret

Nei til privatisering av vedlikehold i det norske forsvaret.

Begrunnelse:

Vi ser en stadig økende bortsetting av arbeidet fra forsvarets verksteder til private aktører. Dette er en effekt av den langsiktige planen til den sittende regjeringen, som ønsker å privatisere vedlikehold av forsvarets materiell i sin helhet. Over tid vil dette svekke forsvaret innenfra og ut, og forsvaret vil miste allerede sårbar

kompetanse. Privatisert vedlikehold av forsvarets materiell vil også bli dyrere enn om egen vedlikeholdsorganisasjon får oppdraget.

F-4104 Avd. 7 - Vestfold

Fellesforbundet må arbeide aktivt for at det Norske forsvaret utvikler og produsere strategisk forsvarsmateriell i Norge.

Begrunnelse:

Det norske forsvaret har i samarbeid med industrien, over tid utviklet løsninger som har vist seg meget konkurransedyktige internasjonalt. Det er av stor betydning for industrien at dette nasjonale samarbeidet fortsetter. Samarbeidet gir det norske forsvaret mulighet til å utvikle og ta i bruk teknologi som er spesielt godt egnet for norske forhold, og som hevder seg internasjonalt.

F-4105 Avd. 7 - Vestfold

Fellesforbundet må arbeide aktivt for å styrke Heimevernet til at de også har samme utstyr som de operative anti terror gruppene. Dette er noe Heimevernet selv ønsker seg, men mangler penger fra staten.

Begrunnelse:

Det er i dag slik at Heimevernet rykker ut på større trussel oppdrag som den Norske stat skulle komme ut for. Heimevernet er i dag utrustet med kun vanlig gammeldags grønne uniformer med «stålhjelm». Dette er ikke godt nok i forhold til det trusselbilde som viser seg ute i verden i dag. Det ville være naturlig at også HV har slikt som skuddsikker vest med dertil hørende utstyr slik anti terrorgrupper har i dag.

F-4106 Avd. 7 - Vestfold

Nei til privatisering av vedlikehold i det norske forsvaret.

Begrunnelse:

Vi ser en stadig økende bort setting av arbeidet fra forsvarets verksteder til private aktører. Dette er en effekt av den langsiktige planen til den sittende regjeringen, som ønsker å privatisere vedlikehold av forsvarets materiell i sin helhet. Over tid vil dette svekke forsvaret innenfra og ut, og forsvaret vil miste allerede sårbar kompetanse. Privatisert vedlikehold av forsvarets materiell vil også bli dyrere enn om egen vedlikeholdsorganisasjon får oppdraget.

F-4107 Avd. 8 - Telemark

Nei til privatisering av vedlikehold i det norske forsvaret.

Begrunnelse:

Vi ser en stadig økende bort setting av arbeidet fra forsvarets verksteder til private aktører. Dette er en effekt av den langsiktige planen til den sittende regjeringen, som ønsker å privatisere vedlikehold av forsvarets materiell i sin helhet. Over tid vil dette svekke forsvaret innenfra og ut, og forsvaret vil miste allerede sårbar

kompetanse. Privatisert vedlikehold av forsvarets materiell vil også bli dyrere enn om egen vedlikeholdsorganisasjon får oppdraget.

F-4108 Avd. 23 - Raufoss Jern og Metall

Forsvarsindustri og vedlikehold

Fellesforbundet må jobbe for at den norske stat fortsatt bidrar til langsiktige kontrakter av ammunisjon og utstyr til forsvaret, og sikrer gjenkjøpsavtaler og offset for norsk forsvarsindustri. Vi kan ikke akseptere at dette viktige kravet til forsvarsindustrielt samarbeid ved anskaffelser av forsvarsmateriell, skal overkjøres av EU/EØS. Statlig eierskap og kontroll over plasseringen av hovedkontor er viktig for forsvarsindustrien i Norge.

Vedlikehold av forsvarsmateriell må ikke settes ut på anbud, men fortsatt utføres av forsvarets egne verksteder.

F-4109 Avd. 50 - Vestfold Nord

Nei til privatisering av vedlikehold i det norske forsvaret.

Begrunnelse:

Vi ser en stadig økende bortsetting av arbeidet fra forsvarets verksteder til private aktører. Dette er en effekt av den langsiktige planen til den sittende regjeringen, som ønsker å privatisere vedlikehold av forsvarets materiell i sin helhet. Over tid vil dette svekke forsvaret innenfra og ut, og forsvaret vil miste allerede sårbar kompetanse. Privatisert vedlikehold av forsvarets materiell vil også bli dyrere enn om egen vedlikeholdsorganisasjon får oppdraget.

F-4110 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Forsvaret i Nordområdene

Fellesforbundet avd 53, Nordre Nordland og Sør-Troms registrerer at Nordområdene fortsatt er regjeringens og stortingets mest strategiske satsningsområde. Denne satsingen skal legge til rette for langsiktig verdiskapning i hele nordområdet, samtidig som man sikrer nasjonale interesser og utvikling. Forsvarets rolle i nord er av vital betydning for vår nasjonale suverenitetshevdelse og overvåkning. Faktisk tilstedeværelse i Nordområdene av Forsvarets operative enheter, inkludert kystvakten, er derfor av vital betydning. Dette innebærer at både sivil og militær sikkerhet, miljøspørsmål, næringsspørsmål, og kompetansebygging må ses i sammenheng.

Den senere tids opplysninger om kapasitetsutfordringene med Forsvarets nye NH 90 helikoptre, og Forsvarssjefens prioritering av helikoptrene til Fregattene fremfor Kystvakten kan etter vårt syn sette nordområdepolitikken i fare. Utfordringene er senest bekreftet i Forsvarssjefens fremlegging av sin årsrapport for 2017. Etter vårt syn viser at det i Forsvarets ledelse ikke har tilstrekkelig vilje til å sikre og overvåke våre havområder, samt stille tilgjengelig helikopterkapasitet til sivil beredskap for skipsfarten og fiskeriene. Det kan få alvorlige konsekvenser for sikkerheten til havs.

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Tromsmener ut fra et forsvarsmessig, økonomisk og samfunnsmessig perspektiv, at det ikke er tatt en riktig beslutning vedrørende flytting av MPA flyene P3 Orion og P8 Poseidon fra Andøya til Evenes. Vi forventer derfor at flertallet på Stortinget sikrer opprettholdelse av Andøya Flystasjon. Dette for å sikre det unike kompetansemiljøet for Kystovervåking, Miljøovervåking, Fiskeriovervåking, Søk/Redning og etterretning av Nordområdene, som er bygd opp siden etablering av Andøya Flystasjon i 1957 og som har meget stor betydning for Norge og Nato.

Den pågående privatisering av Forsvarets støttefunksjoner har så langt ikke gitt noen dokumentert effekt, spesielt hva gjelder økonomiske innsparinger. Der hvor andre land tar tilbake vedlikehold av forsvarets materiell til egen organisasjon rir Norge på den ideologiske forutsetningen om at vedlikeholdet blir bedre og billigere bare private gjør jobben. Denne forutsetningen har så langt ikke kunne dokumentere noen gevinster.

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms mener Forsvaret, ved å privatisere støttevirksomheten, får sterkt redusert kontroll over eget materiell, redusert operativ evne, kompetansen i egen organisasjon svekkes og kostnadene øker. For at forvaret skal ha egen kapasitet og kompetanse mener vi at forsvarets behov for støttetjenester, herunder vedlikehold, i all hovedsak skal ivaretas av Forsvarets eget personell. Det blir billigere, opprettholdet kompetanse og kapasitet i egen organisasjon og gir best operativ evne

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms forventer at privatiseringen av støttetjenestene i Forsvaret reverseres. Samtlige politiske partier på Stortinget må følge opp egne lovnader fra siste valgkamp om en opptrapping av bevilgningene til 2% av BNP innen 2024. Det er å ta ansvar for nasjonens sikkerhet og utvikling og vise lederskap.

F-4111 Avd. 100 - Marinestasjonens Fagforening
Forsvaret/Nordområdene

Fellesforbundet avd.100 Marinestasjonens Fagforening registrerer at den sikkerhetspolitiske situasjon i Europa etter konflikten i Ukraina og annekteringen av Krim-halvøya har endret seg betydelig. I tillegg er det en pågående diskusjon i NATO om kostnadsfordelingen mellom medlemslandene og andelen av Brutto Nasjonalprodukt (BNP) som bevilges til Forsvaret. Det er besluttet at Forsvaret skal ha ca. 2 % av BNP til disposisjon.

Vi har også registrert at Nordområdene fortsatt er regjeringens og stortingets mest strategiske satsningsområde. Denne satsingen skal legge til rette for langsiktig verdiskapning i hele nordområdet, samtidig som man sikrer nasjonale interesser og utvikling Forsvarets rolle i nord er av vital betydning for vår nasjonale suverenitetshevdelse og overvåkning. Faktisk tilstedeværelse i Nordområdene av Forsvarets operative enheter, inkludert kystvakten, er derfor av vital betydning. Dette innebærer at både sivil og militær sikkerhet, miljøspørsmål, næringsspørsmål, og kompetansebygging må ses i sammenheng.

Den pågående privatisering av Forsvarets støttefunksjoner har så langt ikke gitt noen dokumentert effekt, spesielt hva gjelder økonomiske innsparinger. Der hvor andre land tar tilbake vedlikehold av forsvarets materiell til egen organisasjon rir Norge på den ideologiske forutsetningen om at vedlikeholdet blir bedre og billigere bare private gjør jobben. Denne forutsetningen har så langt ikke kunnet dokumentere noen gevinster.

Fellesforbundet Marinestasjonens Fagforening mener Forsvaret, ved å privatisere støttevirksomheten, får sterkt redusert kontroll over eget materiell, redusert operativ evne, kompetansen i egen organisasjon svekkes og kostnadene øker. For at Forsvaret skal ha egen kapasitet og kompetanse mener vi at Forsvarets behov for støttetjenester, herunder vedlikehold, i all hovedsak skal ivaretas av Forsvarets eget personell. Det blir billigere, opprettholder kompetanse og kapasitet i egen organisasjon og gir best operativ evne.

Fellesforbundet Marinestasjonens Fagforening mener ut fra et forsvarsmessig, økonomisk og samfunnsmessig perspektiv, ikke er tatt en riktig beslutning vedrørende flytting av MPA flyene P3 Orion og P8 Poseidon fra Andøya til Evenes. Vi forventer derfor at flertallet på Stortinget sikrer opprettholdelse av Andøya Flystasjon. Dette for å sikre det unike kompetansemiljøet for Kystovervåking, Miljøovervåking, Fiskeriovervåking, Søk/Redning og etterretning av Nordområdene, som er bygd opp siden etablering av Andøya Flystasjon i 1957 og som har meget stor betydning for Norge og NATO. Når nå behovet for luftvern ikke lenger er så viktig, mener vi at Andøya må videreføres, det er der Fellesforbundet har medlemmer som må ivaretas.

Den senere tids opplysninger om kapasitetsutfordringene med Forsvarets nye NH 90 helikoptre, og Forsvarssjefens prioritering av helikoptrene til Fregattene fremfor Kystvakten kan etter vårt syn sette nordområdepolitikken i fare. Utfordringene er senest bekreftet i Forsvarssjefens fremlegging av årsrapporten for 2018. Etter vårt syn viser at det i Forsvarets politiske og faglige ledelse ikke har tilstrekkelig vilje til å sikre og overvåke våre havområder, samt stille tilgjengelig helikopterkapasitet til sivil beredskap for skipsfarten og fiskeriene. Det kan få alvorlige konsekvenser for sikkerheten til havs.

Fellesforbundet Marinestasjonens Fagforening forventer at privatiseringen av støttetjenestene i Forsvaret reverseres. Samtlige politiske partier på Stortinget må følge opp egne lovnader fra siste valgkamp om en opptrapping av bevilgningene til 2 % av BNP senest innen 2024. Det er å ta ansvar for nasjonens sikkerhet og utvikling og vise lederskap.

F-4112 Avd. 118 - Hardanger Sunnhordland

Fellesforbundet må fortsette å jobbe mot den økende privatiseringen i forsvarets tekniske verksteder.

Begrunnelse:

Forsvaret har gjennom langtidsplanen fått i oppgave å spare inn ca 200 millioner kr innen 2020. I stedet for å rydde opp i egne staber blir oppgaven blir løst ved å sette vekk arbeider til private aktører og til andre land. Dette fører til en senket forsvarsevne da spisskompetansen på forsvarets materiell forsvinner.

F-4113 Avd. 670 - Fellesforbundet

Privatisering av Forsvaret

Nei til privatisering av det norske forsvaret.

Begrunnelse:

Vi ser en stadig økende bortsetting av arbeidet fra forsvarets verksteder til private aktører. Renholdstjenester er allerede privatisert. Nå planlegges privatisering av deler av IT systemene i forsvare. Dette er en del av den langsiktige planen til den sittende regjeringen, som ønsker å privatisere mest mulig av offentlig virksomhet. Over tid vil miste sårbar kompetanse som igjen fører til svekkelse av forsvarsevnen.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2 (2), 6 (2), 7 (3), 8, 23, 50, 53, 100, 118 og 670.

Forslagene omfatter bortsetting/privatisering av vedlikeholdsoppgaver i Forsvaret, gjenkjøp/offset, langsiktige kontrakter i forsvarsindustrien, forutsigbarhet i eksportregelverket, videreføre Andøya, ivareta Norges sikkerhetsinteresser, og produksjon av strategisk forsvarsmateriell i Norge.

Representantskapets vurdering:

Forsvarets operative evne er avhengig av økte økonomiske ressurser for å kunne ivareta våre nasjonale interesser. Representantskapet støtter derfor målsetting om at 2 % av vårt bruttonasjonalprodukt avsettes til forsvarsformål.

Representantskapet mener at det av sikkerhets- og beredskapshensyn er viktig at Forsvaret bidrar til en høy selvforsyningsgrad når det gjelder produksjon og vedlikehold av forsvarsmateriell. Strategisk offentlig eierskap i forsvarsindustrien med norsk hovedkontor og et tett samarbeid med Forsvaret vil også være av avgjørende betydning for det sikkerhetsmessige aspektet, som bl.a. etter Russlands annektering av Krim er bli blitt stadig mer utfordrende.

Representantskapet viser ellers til LOs næringspolitiske uttalelse fra kongressen i 2017 om Forsvar og industrielle samarbeidsavtaler, hvor det står:

"Sikkerhets- og beredskapshensyn tilsier at det norske Forsvaret må ha høy selvforsyningsgrad når det gjelder produksjon og vedlikehold av forsvarsmateriell, som en integrert del av Forsvaret selv, og i form av samarbeidsavtaler med strategisk nasjonal forsvarsindustri. Norge må inngå industrielle samarbeidsavtaler om gjenkjøp ved internasjonale anskaffelser."

Representantskapet deler LOs syn og vil understreke betydningen av at ved anskaffelser utenfor landets grenser må norske myndigheter sikre industri-

samarbeidsavtaler i form av gjenkjøp og andre ordninger som bidrar til nasjonal verdiskaping, utvikling og teknologioverføring. Representantskapet ber forbundet jobbe aktivt for at Forsvaret utvikler og produserer strategisk forsvarsmateriell i Norge.

En viktig forutsetning for å kunne opprettholde Forsvarets operative evne er tilgang på nødvendig kompetanse for teknologisk utvikling og produksjon av forsvarsmateriell, samt å kunne gjennomføre vedlikehold, reparasjoner og oppgraderinger av materiellet. Forsvaret vil ikke selv kunne besitte all den teknologiske kompetanse som er nødvendig. I den gjeldende "Langtidsplanen for Forsvaret" slutter et enstemmig storting seg til at Forsvaret også skal lene seg på private aktører gjennom bortsetting av oppgaver der det er kostnadseffektivt og hensiktsmessig. Det er en politisk realitet vi må forholde oss til.

Representantskapet mener derfor at industrielle og teknologiske miljøer i norsk forsvarsindustri må benyttes for å oppnå gode og langsiktige løsninger. Da er det viktig at Forsvaret bidrar til at disse bedriftene sikres gode rammebetingelser og størst mulig grad av kontinuitet og stabilitet i sitt utviklingsarbeid. Forsvaret bør derfor benytte sitt handlingsrom til å inngå langsiktige kontrakter som gir bedriftene gode betingelser for kompetanseutvikling og fast ansatte medarbeidere.

Samtidig må det være en mest mulig avklart arbeidsdeling mellom hva Forsvaret skal ha av egen vedlikeholdskapasitet, og hva som best kan løses i samarbeid med industrien. Ikke minst må beredskapshensyn veie tungt i en slik vurdering.

Representantskapet oppfordrer myndighetene og Forsvaret selv om å ha en tydelig og langsiktig strategi for anskaffelse og vedlikehold av Forsvarets materiell. Slik situasjonen er nå bortsettes vedlikeholdsoppgaver stykkevis og delt, uten en helhetlig plan. Forsvaret vil, slik Representantskapet vurderer det, løpe en viss risiko ettersom ansvar for vedlikeholdet da vil bli stadig mer pulverisert, fragmentert og uoversiktlig. Det vil kunne skade Forsvarets operative evne på sikt, i tillegg til risikoen for at det blir dyrere, bl.a. gjennom stadig økning i Forsvarets egne staber for å håndtere alle avtalene fremfor i egen produksjon.

Representantskapet viser til at Fellesforbundet, Norges offisers- og spesialistforbund (NOF), NTL Forsvaret og LO i forrige landsmøteperiode har bedt Forsvarsdepartementet om å utrede modeller som på best mulig måte kan ivareta et helhetlig vedlikeholdsansvar i Forsvaret. Det er svært viktig at bortsetting/privatisering av vedlikeholdsoppgaver stanses i den perioden utredning pågår og inntil man har tatt stilling til hvilken modell som gir best resultat mht. kompetanse, sikkerhet og beredskap og totaløkonomi for Forsvaret. Dersom dette ikke skjer, frykter Representantskapet at vi vil kunne oppleve at en fortsatt fragmentering av vedlikeholdsoppdrag vil gi uopprettelig skade og umuliggjøre en helhetlig løsning. Representantskapet forventer også at viktige oppgaver som nå er bortsatt vil reverseres dersom det viser seg å gi bedre beredskap og økonomi for Forsvaret.

Representantskapet mener at det er bra at Norge har et av verdens strengeste eksportregelverk for forsvarsmateriell. For at norsk forsvarsindustri skal kunne konkurrere på likeverdige vilkår er det viktig med forutsigbarhet for at det innenfor rammen av våre allierte i NATO praktiseres et felles regelverk og en felles norm for sluttbrukerdokumentasjon ved kjøp og salg av forsvarsmateriell.

Representantskapet er enig i at nordområdene er et strategisk satsingsområde for verdiskaping og har en sterk nasjonal interesse. Forsvarets rolle i nord er av vital betydning for vår nasjonale suverenitetshevdelse og overvåking. Derfor må Forsvaret ha hovedaktiviteter og sterke operative baser her. Representantskapet er ikke overbevist om at det utfra et forsvarsmessig, økonomisk og samfunnsmessig perspektiv er tatt en riktig beslutning om Andøya flystasjon og mener den må videreføres. Våpengrenene må ha økt fysisk tilstedeværelse i den nordlige landsdelen for å kunne ivareta nasjonale forvaltnings- og sikkerhetspolitiske interesser i nordområdene. Representantskapet mener Heimevernet må styrkes gjennom å få tilgang til mer moderne utstyr slik at de er i stand til å møte det trusselbildet Norge står overfor.

I-4114 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING: **Intensjonen i forslagene tiltres.**

8.5.4 Treindustri

F-4115 Avd. 103 - Ringsaker

Næringspolitikk – Det grønne skiftet.

Alt som kan lages av olje kan lages av tre; er en konklusjon fra Norsk Forskningsråd. Bioøkonomi blir av EU definert som bærekraftig produksjon og bearbeiding av biomasse til matvarer, helse- og fiberprodukter, industrielle produkter og energi. Norge har sterke kompetansemiljøer og industri som ligger i front på å utnytte biobaserte ressurser. En nasjonal satsing på bioøkonomi må videreutvikle eksisterende kompetansemiljøer og utvikle nye klynger av bedrifter og forskningsmiljøer innen utnyttelse av bioressursene. Innlandet har store skogressurser og har fortsatt en stor industri innenfor foredling og bearbeiding av tre. Med en sterk jord- og skogbrukstradisjon bør Innlandet gis samme rolle i utvikling av den trebaserte Bioøkonomien, som Stavangerregionen fikk innenfor olje- og gassutviklingen.

Innlandet har for lengst startet «det grønne skiftet». BioSmia på Hamar er etablert for at Innlandet skal bli en motor i utvikling av ny bioindustri. Innlandet har miljøer med stor kompetanse på industriutvikling, innovasjon og biologi, som Arena Heiner – bedriftene, skogsindustrien i Innlandet, Høgskolene, NTNU, Kunnskapsparken mfl.

Det må være et mål å legge ny bioindustri til områder nært ressursgrunnet. Dette fordi det er en kjensgjerning at transport av biomasse innebærer at man også frakter mye vann. Dette er ikke gunstig hverken miljømessig eller bedriftsøkonomisk.

Bioindustrien kan utvikles med utgangspunkt i jordbruk og skogbruk, men også basert på restråstoffer og blå bioøkonomi, for eksempel landbasert fiskeoppdrett.

Målet med BioSmia er å samle miljøer og aktører til et attraktivt samarbeid som sammen skaper innovasjonskraft.

Norwegian Wood Cluster er etablert i Innlandet for å utvide samarbeid i verdikjeden, skog, industri og bygg, for å kunne være en leden næringsklynge for industrielt, bærekraftig trebyggeri. Verdens høyeste trebygning er satt opp i Innlandet. En rekord som må ha som målsetting at den skal slås og være innovativ for utvikling av kunnskap om bruk av tre.

Fellesforbundet må kreve at det fra nasjonalt hold gis tilgang til risikokapital til satsing på industriprosjekter innen skog- og trenæringen, samt at skog og naturressurser prioriteres til utvikling av industri i Norge.

Norsk landbruk må styrkes og mer mat må lages på norske ressurser, med et klart mål om økt selvforsyning. Landbruket har vist seg som en innovativ næring, men det må fortsatt satses på forskning og kompetanseutvikling, og på gode muligheter for etterutdanning. Landbruket må også sikres gode inntektsvilkår. Noe som også er viktig for å kunne ha gode lønns- og arbeidsvilkår, for de som jobber i næringen. Automatisering av landbruket med autonome kjøretøy vil på lik linje med løsdriftsfjøs effektiviser og endre landbruket. Fellesforbundet har interesse av at denne utviklingen også skal bidra til å skape gode arbeidsforhold.

Forslag:

Et grønt skifte i det norske samfunn er avhengig av at alle grønne resurser tas i bruk. I utvikling av en grønn økonomi vil bioøkonomien være viktig, og avhengig av alt fra gode forskningsmiljøer til en innovativ industri. Fellesforbundet vil jobbe for en sterkere satsing på utvikling av nye næringer innenfor Bio, samt en styrket satsing på utvikling av bioenergi og biovarme, Innlandet vil være sentralt i satsingen på den trebaserte bioøkonomien. Satsingen på virkemiddelapparatene for teknologiutvikling og forskning må styrkes, samt skog og naturressurser prioriteres til utvikling av industri i Norge. Norsk Landbruk må gis rammer og muligheter for øke landets selvforsyning, som også vil sikre eksisterende og nye arbeidsplasser.

F-4116 Avd. 461 - Nordenfjelske Papirarbeiderforening

Treforedlingsindustri og øvrig eksportindustri

Begrunnelse

Fellesforbundet skal fortsatt arbeide for å sikre framtida for norsk treforedling og eksportindustri. Dette er en kampsak for Fellesforbundets medlemmer og tillitsvalgte som har sitt virke i industrien.

Fellesforbundets medlemmer og fremste tillitsvalgte må delta aktivt til å bidra for å snu denne trenden med nedleggelse av industribedrifter i fastlands-Norge generelt og treforedling spesielt.

Norge er i for stor grad avhengig av produksjon basert på ikke-fornybare ressurser. Norske myndigheter og industrieiere må satse på utvikling av ny miljøteknologi og industriproduksjon som baseres på våre fornybare ressurser, for eksempel skogressursene. Fellesforbundet skal fortsette arbeidet for å utvikle treforedlingsindustrien, og ny industri, som er basert på skogen som fornybar ressurs.

Forslag til vedtak

1. Konkurransedyktig kraftregime på pris.
2. Støtte med videreutvikling av virkemiddelpakker fra myndighetenes som er innrettet på bransjen. Innretting av virkemidler både for utvikling av ny miljøteknologi/industri og videreutvikling av eksisterende virksomhet. Utvide rammer for bransjen når det gjelder prosjektstøtteordninger, forskningsmidler og midler til kompetansebygging.
3. Statlige investeringer i bransjen. Treforedlingsindustrien blir stadig mindre. Flere bedriftsstrukturer er økonomisk presset og er uten evne til på egen hånd å investere, det være seg kortsiktig eller langsiktig. Fellesforbundet må være pådriver for statlige investeringer i en bransje som er truet, men som er strategisk viktig både for mange norske lokalsamfunn, skognæringen og det norske samfunnet. Industriell videreforedling av skogen som fornybar ressurs er i sannhet framtidsretta miljøpolitikk.

F-4117 Avd. 647 - Glåmdal Fagforening

Teknologisk og grønt skifte

Vi vil ha et forbud av salg av fullverdig industriflis til fjernvarme- og biobrenselanlegg.

Begrunnelse:

Fjernvarme- og biobrenselanlegg bygger på ideen om å bruke energi som er til overs i samfunnet, og ville gått til spille i hvis ikke anleggene hadde tatt energien i bruk.

Problemet med dette er at de ofte bruker fullverdig «industriflis» til oppvarming, dette fører til prispress på flis og negative miljøeffekter i forhold til Spon- og trefiberplateproduksjon. Denne produksjonen er klimavennlig, da de binder CO₂ i platene i snitt i 50 år. Samtidig skaper den mange arbeidsplasser i forhold til fjernvarmeanlegg.

Ut i fra statistikk fra SSB ser vi her hvor mye bruken av flis har økt i fjernvarmeanlegg fra 2012.

Forbruk av brensel til bruttoproduksjon av fjernvarme. GWh

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
I alt	6396,1	6713,9	6471	7067,3	7424,8	7510,2
Gass-/dieseloljer, tunge fyringsoljer	181,7	159,9	93,1	87,1	101,1	67,8
Bark, flis og tre ¹	1591,2	1573,4	1522	1879,6	2104,1	2133,3
Biooljer	..	79	38	35,2	56,5	40,1
Avfall	3223,4	3559,3	3554,4	3835,9	3724,6	3831,4
Elektrisitet	927,8	884,3	823,6	842,4	965	976
Spill varme	202,5	206,4	200,7	181,1	184	178,8
Gass	269,4	251,6	239,2	205,8	289,5	282,8
Memo: Ikke utnyttet avfall	873	841,1	1199,6	1031	1101,8	1136,2
1 Bioolje var inkludert i tallene for bark, flis og tre frem til og med 2012						

Kilde: Statistisk sentralbyrå

Vi vil ha et forbud av salg av fullverdig industriflis til fjernvarme- og biobrenselanlegg.

F-4118 Avd. 850 - Oslo Grafiske Fagforening

Papir – Emballasje – Miljø

Fellesforbundet må ta initiativet til å sikre og styrke Norsk papir og grafisk industri for fremtiden med naturlige samarbeidspartnere som Norsk Industri og skogeiere.

Miljøsaken er mer aktuell enn noen gang, og plastforurensing i naturen blitt et stort problem. For å redusere CO₂-utslipp og plastsøppel fra naturen må papir prioriteres som emballasjeprodukt og medium.

Transport står for en stor del av klimautslippene i Norge (20-25 prosent ifølge Cicero). I dag produseres en stor del av grafiske produkter i utlandet, for deretter å transporteres til Norge. Dette er problematisk med tanke på lønns- og arbeidsvilkår i flere av våre bransjer: transport, papp- og papirfabrikker, og grafisk bransje.

Grafisk bransje er fortsatt betydelig i Norge, og i omsetning mer enn dobbelt så stor som musikkbransjen! Ved å legge til rette for lokal produksjon av papp/papir, emballasje og andre grafiske produkter vil miljøskadelig plastforbruk reduseres, arbeidsplasser sikres og CO₂-avtrykk forbundet med transport minimeres.

Design og førtrykk må også ta sin del av ansvaret, og gjøre designvalg som bidrar til mindre svinn og størst mulig resirkuleringsgrad. Denne helt sentrale kompetansen sitter hos de faglærte, og ikke hos hobbydesignere! Opplæring med tanke på miljøvennlig design må likevel få større plass i kompetanseutviklingen.

Fellesforbundet må ta en aktiv rolle for å sikre og utvikle arbeidsplasser som bidrar til miljøvennlig produksjon lokalt.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 103, 461, 647 og 850.

Forslagene omhandler satsing på grønn sektor og treforedlingsindustri. Det er forslag om forbud av salg av fullverdig industriflis til fjernvarme- og biobrenselanlegg.

Representantskapets vurdering:

Norge har store skogressurser, og skog- og trenæringen er en av få komplette verdikjeder i Norge. Skogen spilte en stor rolle for fremveksten av norsk industri, den gir i dag stor verdiskaping og sysselsetting i store deler av landet, og vil i fremtiden spille en enda større rolle i vårt næringsliv. Representantskapet mener at verdikjeden skog og tre må være et satsingsområde i næringspolitikken.

Representantskapet betrakter skog og tre som en ressurs både til energi, byggemateriale og som råstoff til industri. Potensialet for vekst i hele den skogbaserte verdikjeden er stort. Fellesforbundet tok, sammen med LO, del i den store regjeringsoppnevnte strategiprosessen Skog 22, som anslår at hele verdikjeden kan firedoble sin omsetning fra dagens 43 milliarder til 180 milliarder om tretti år.

Representantskapet vil også understreke den store betydningen skogen har i klimasammenheng. Et veldrevet og aktivt skogbruk vil både kunne gi høyere avvirkning og et høyt opptak og lagring av CO₂. Økt bruk av skogsråstoff som erstatning for fossile kilder fjerner dermed utslipp. Representantskapet minner om at alt som kan lages av olje, kan i prinsippet også lages av skog. Bruk av tre i bygg gir enda større utslippsreduksjon, ved at det i tillegg til å spare CO₂-belastningen fra andre byggematerialer varig lagrer 0,8 tonn CO₂ pr. kubikkmeter tre. Skogen er kort og godt en nødvendig del av løsningen dersom vi skal oppfylle Klimaforliket og nå FNs klimamål.

Verdikjeden skog og tre har vært gjennom store omstillinger de siste 10-årene. Særlig treforedlingsindustrien har blitt bygget kraftig ned og antall arbeidsplasser innen treforedling er mer enn halvert. Skogbruket har behov for nye industrielle avtakere av virke. I dag eksporteres mye av tømmeret ubearbeidet ut fra Norge. Det er ingen varig verdiskapende strategi. Hele verdikjeden trenger impulser til utvikling og vekst. Alle ledd i verdikjeden er utsatt for internasjonal konkurranse, det er derfor avgjørende at rammevilkårene er konkurransedyktige i forhold til vilkårene i Sverige og Finland, og at utviklingen skjer på produktområder der vi kan være konkurransedyktige i Norge.

For at ambisjonene i Skog 22 skal virkeliggjøres må aktørene i næringen samarbeide tettere, og myndighetene må bidra med konkurransedyktige rammevilkår i hele verdikjeden, inkludert transport. Det er nødvendig med mer forskning og utviklingsarbeid for å få opp kunnskap og erfaringer i bruk av tre på flere områder. Det er også nødvendig at staten medvirker på tiltakssiden med risikokapital og prosjektstøtte. Representantskapet forventer at ambisjonsnivået og forslagene i Skog 22 følges opp. Regjeringen har levert stortingsmelding om skognæringen, strategi om bioøkonomi og rapporter, men hittil har det avstedkommet lite politisk handling som resultat.

Representantskapet viser til at oppskriften allerede foreligger med tiltaksforslagene i Skog 22. Flere av forslagene kan gjennomføres nå. Representantskapet vil påpeke at det er ingen tid å miste dersom vi skal bevare nødvendig strategisk kompetanse i hele verdikjeden.

Skogbruket er viktig i seg selv, men er også en viktig del av landbruket. Landbruket trenger fortsatt videreutvikling, og er viktig for sysselsetting i distriktene og i næringsmiddelindustrien. Framtidens næringsliv vil i større grad være en bioøkonomi, som i enda større grad utnytter råvareressursene i landbruket. Det vil også innebære produksjon av varer og energibærere som erstatter for fossile råvarer. Et viktig eksempel er biodrivstoff, som kan produseres bærekraftig på basis av skog.

Når det gjelder forslagene fra avd. 461 viser representantskapet til innstillingen på energipolitikk hvor viktigheten av kraft til industrien vektlegges. Under generelle rammevilkår for næringslivet er treffsikre virkemidler løftet fram. Hensynet til denne næringen vil også bli inkludert i arbeidet med oppfølgingen av gjennomgangen regjeringen har satt i gang for virkemiddelapparatet. I tillegg vil representantskapet fremføre at kompetanse er en av hovedsakene for fagbevegelsen framover. Når det gjelder statlige investeringer i bransjen er eierskapsinstrumentet, beskrevet under kapittelet om statlig eierskap relevant også her.

Representantskapet har forståelse for forslaget til avd. 647 om at foredling av naturressurser som skogens råstoff bør foredles for å skape mest mulig verdier og arbeidsplasser. Derfor er det viktig at det blir en satsing på skogsindustrien framover slik at trenden med stadig økende eksport av tømmer kan snus. Slik også forslaget fra avd. 850 fremfører. Dette må til om ambisjonene fra Skog22 skal nås. Representantskapet mener imidlertid at et forbud mot salg av industriflis til fjernvarme- og biobrenselanlegg ikke bør gjennomføres. Flisen må i stedet brukes i Norge, inkludert bio-anlegg, heller enn å eksportere den til Sverige slik det i stor grad blir gjort i dag. Slik utviklingen er med utbygging av fornybar energi vil situasjonen kunne påvirke markedet for flis framover.

Representantskapet støtter følgelig avd. 103 sitt forslag om satsing på å ta i bruk de grønne ressursene, inkludert potensialet i innlandet for økt verdiskaping innenfor sektoren. Satsing på virkemiddelapparatet for forskning og teknologiutvikling vil kunne bidra til denne industribyggingen. Samtidig kan satsingen bidra til å sikre eksisterende og utvikle nye arbeidsplasser innenfor landbruket. Når det gjelder økt selvforsyning av mat vises det til følgende punkt i forbundets prinsippprogram i avsnitt 88:

"At norsk matproduksjon må sikres på dagens nivå."

I-4119 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslaget fra avd. 647 og den delen av forslaget fra avd. 103 som omhandler økt selvforsyning tiltres ikke.

Intensjonen i øvrige forslag tiltres.

8.6 Samferdsel og bompenger

F-4120 Avd. 1 - Oslo - Akershus

Vei og jernbaneutbygging må finansieres over statsbudsjettet. Fellesforbundet må arbeide for at vei og jernbaneutbyggingen i Norge finansieres over statsbudsjettet og ikke over den enkelte brukers lommebok. De fleste veiprojekter delfinansieres med bompenger og det gjør at de som må bruke veiene og bilen, blir unødvendig økonomisk belastet. Når stortinget vedtar at vei og jernbaneprosjekter skal settes i gang må stortinget også stå for finansieringen.

Begrunnelse:

Når staten bygger vei og jernbane lempes en langt større kostnad over på forbrukerne som i noen tilfeller så faller dette svært uheldig ut for dette rammer i større grad de som har lav lønn, all slik finansiering skal gå over statsbudsjetter.

F-4121 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Samferdsel

Nei til bompengefinansiering på alle riks- og fylkesveier, det er statens ansvar.

Begrunnelse:

Når staten bygger nye veier, blir størstedelen av kostnadene lempet over på brukerne, og i noen tilfeller faller dette svært uheldig ut. Dette rammer særlig de med lav lønn og andre utsatte svake grupper, noe som er usosialt, og dette burde tas over skatteseddelen.

F-4122 Avd. 6 - Fellesforbundet

Samferdsel

Nei til bompengefinansiering av alle veiprojekt.

Begrunnelse:

Når staten bygger nye veier blir nå en langt større andel av kostnadene lempet over på bruker, og i noen tilfeller faller dette svært uheldig ut. Dette rammer særlig de med lav lønn og andre utsatte grupper, og dette burde tas over skatteseddelen.

F-4123 Avd. 44 - Sandnes & Omegn

Bompenger finansiering av vei.

Fellesforbundet må arbeide for å endre dagens utvikling med mer og mer bompengefinansiering av veier og infrastruktur i de største byene, dette slår spesielt hardt ut for våre medlemmer i lavtlønnede yrker. Dette oppfattes som en veldig usosial ordning. Rushtids avgift forsterker denne belastningen, spesielt for de som arbeider i lavlønns bransjer. Nødvendig vei og infrastruktur må være det offentlige sitt ansvar og dekkes over statsbudsjettet.

F-4124 Avd. 57 - Nord-Rogaland

Jernbanepakke 4

Fellesforbundet krever at Stortinget reserverer seg mot Jernbanepakke 4, videre krever Fellesforbundet at de uheldige sidene av Jernbanereformen reverseres.

F-4125 Avd. 57 - Nord-Rogaland

Kabotasje

Fellesforbundet skal arbeide for at yrkestransportlovens §10 (3) skjerpes og gjøres tydeligere slik at uklarheter som får til følge at sosial dumping oppstår ved kabotasje av godstransport i Norge unngås.

Statens Vegvesen uttrykker at slike uklarheter eksisterer og at det derfor foregår midlertidig kabotasje som er lovlig. Bakgrunnen for regelverket angis å være næringens ønske om en mer liberal holdning til praktisering av godstransport som en internasjonal tjeneste. For fagforeningene er det ikke akseptabelt at arbeidstakerne skal utsettes for en internasjonalisering som leder til at sosial dumping legaliseres.

Det er viktig at norsk lov har forrang på området fremfor internasjonale forordninger.

F-4126 Avd. 143 - Helgeland

Bilavgifter.

Fellesforbundet Helgeland ser positive tendenser og endringer til hvilke kjøretøy og transportmidler som velges. Det er i overkant av 2.2 millioner personbiler i Norge. Av disse er ca 200.000 elektrisk.

Fellesforbundet Helgeland mener nå det er viktig å la den politikken som er ført og den teknologiske utviklingen få virke. Norge skal ta en «grønn omstilling» og her spiller selvsagt samferdselssektoren og bilisten en viktig rolle. Ønsker vi oss et samfunn med «frihet, muligheter og trygghet for alle», må vi ha en forutsigbarhet i bilavgiftspolitikken som for bilistene innebærer at dagens nivå på bil- og bruksavgifter ikke økes.

For en arbeidstaker som er avhengig av bilen i hverdagen så har økningen i drivstoffavgiftene, bompenger og kutt i pendlerfradraget gått ut over familieøkonomien. Det må ikke bli slik at Fylker med stor avstander og dårlig kollektivtransport blir ekstra rammet pga høye drivstoffavgifter og redusert pendlerfradrag.

Forslag:

- Fellesforbundet må arbeide aktivt mot det politiske Norge, for å sikre hverdagen for medlemmene med et avgiftsnivå på fossilt drivstoff likt dagens nivå eller lavere.
- Fellesforbundet må jobbe for at det blir satt et maksbeløp pr måned på bompenger.
- Fellesforbundet må jobbe for å få redusert egenandelen på pendling.

F-4127 Avd. 185 - Flyarbeidernes Forening

Biodrivstoff i lufttransporten

Fellesforbundet må jobbe for å øremerke flypassasjeravgiften til videreutvikling og foredling av restavfall etter jord og skogbruk i Norge til biodrivstoff for lufttransport i Norge.

Begrunnelse:

For å sikre spredt bosetting i Norge og mulighetene for utvikling av lokalt næringsliv, er man avhengig av ett operativt kort og langbanenett for lufttrafikk i Norge. Dette samtidig som man har fokus på å nå de miljømål og forpliktelser som man er bundet av.

F-4128 Avd. 185 - Flyarbeidernes Forening

Næringspolitikk

Fellesforbundet skal arbeide for at det sivile flytekniske fagmiljøet i Norge settes på den politiske dagsorden ved at det utarbeides en helhetlig handlings - og aktivitetsplan for å sikre det flytekniske fag- og utdanningsmiljøet fremtid i Norge. Det er naturlig at dette søkes gjennomført i samarbeid med forsvaret, og/eller forswarets flytekniske foretak.

F-4129 Avd. 185 - Flyarbeidernes Forening

Kontrollmyndighet

Godkjenning, kontroll og kvalitetssikring av selskapene ansvarlig for bakketjenestene på norske lufthavner må utføres av luftfartstilsynet eller annet myndighetsorgan eller myndighetsutnevnt tilsynsorgan.

Begrunnelse

I dag er det ingen kontrollmyndighet eller tilsynsorgan som godkjenner, verifiserer, utfører ettersyn eller kvalitetsikrer selskap som tilbyr, eller ønsker å tilby flyselskapene bakketjenester på norske lufthavners sikkerhetsregulerte områder.

F-4130 Avd. 650 - Fellesforbundet

Forslag: God nettilgang i hele landet

Begrunnelse:

Det skal være statens ansvar å få en god nettilgang i hele landet
På samme måte som offentlige har bygg el. nett og vannforsyning.

F-4131 Avd. 650 - Fellesforbundet

Forslag: Rettferdig beskatning av veiutbygging i Norge.

Begrunnelse:

Bompenger rammer i dag skjevt både geografisk og sosialt.

Forbruker andel skal ikke være mer en max 50% av anleggskostnaden.

Innkrevning av bompenger skal driftes av det offentlige.

F-4132 Avd. 670 - Fellesforbundet

Veifinansiering

Nei til bompengefinansiering av alle veiprojekt.

Begrunnelse:

Når staten bygger nye veier blir nå en langt større andel av kostnadene lempet over på bruker, og i noen tilfeller faller dette svært uheldig ut. Dette rammer særlig de med lav lønn og andre utsatte grupper. Veifinansiering bør tas over skatteseddelen.

F-4133 Avd. 850 - Oslo Grafiske Fagforening

Postombæring og mediepolitikk

Vi er opptatt av at det norske samfunnet er bygget opp rundt noen distriktpolitiske prinsipper. Leveranse av strøm og telefoni til hele landet er blant de viktigste oppgavene. Post er en del av dette. Hvis man ikke er i stand til å ta vare på noe så grunnleggende, går man mot et klassesdelt samfunn, hvor det ikke vil være mulig å bo i distriktene uten å være en eremitt.

En kraftig reduksjon av antall dager med postombæring slår ulikt ut i by og land. For lokalaviser som kommer ut fem eller seks dager i uka, og for riksdekkende aviser som Nationen, Vårt Land eller Klassekampen, vil forslaget innebære en dramatisk reduksjon av muligheten til å nå ut med deler av produktet til sine lesere. Det vil ramme cirka 200.000 abonnenter.

Det er særlig innbyggere i Distrikts-Norge som vil rammes og få et dårligere medietilbud enn i dag. Kulturministeren var ved framleggelsen av mediemeldingen opptatt av omfordeling til små, lokale aviser for å dekke hvite flekker på mediekartet. Det er fare for at en samlet konsekvens av forslagene til kulturministeren og samferdselsministeren når det gjelder støtte til og distribusjon av norske medier fremover er vel så egnet til å skape hvite flekker på det norske mediekartet som å dekke dem.

Vi er opptatt av gode rammevilkår for norsk presse slik at pressefolk kan utføre samfunnsoppdraget sitt på en god måte. Det er en stor fare for at avisene vil miste abonnenter som følge av at leveringskvaliteten vil gå betydelig ned. De avisene som nå blir rammet, er de litt større avisene i distriktene. Aviser som står for 70–80 prosent av leserne av landets lokalaviser. Det er også her de største arbeidsplassene i avisene er, og det vil få dramatiske følger for abonnentene og de ansatte i avisene.

Fellesforbundet må jobbe for at det skal være en demokratisk rett til å motta post og aviser uansett om du bor på Frogner i Oslo eller i Indre Salten i Nordland.

Forslag fra NTFs foreninger

F-4134 Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark

Vi vil arbeide for:

- at det blir påbudt å bruke sjåførkort i all yrkeskjøring også i de tilfeller der man ikke er underlagt kjøre-og hviletidsbestemmelsene

F-4135 Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark

Vi vil arbeide for:

- at det bygges ut et tilstrekkelig antall døgnhvileplasser

F-4136 Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark

Vi vil arbeide for:

- at antallet drosjeløyver i de uregulerte områdene (de største byene) reduseres, slik at det blir lettere for sjåførene å oppnå en akseptabel inntekt innenfor arbeidsmiljølovens bestemmelser om arbeidstid

F-4137 Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark

Vi vil arbeide for:

- å sikre like konkurransevilkår mellom nasjonale og internasjonale selskaper innen gods-og persontrafikk

F-4138 Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark

Vi vil arbeide for:

- at anbud avvikles som konkurranseform i persontrafikken

F-4139 Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark

Vi vil arbeide for:

- at samferdselslovgivninga skal demme opp mot at uregulerte aktører som baserer seg på applikasjonsteknologi skal få operere på samme marked som de løyvereregulerte drosjene. All persontransport mot vederlag skal foretas av kvalitetssikrede transportbedrifter med løyve.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 1, 2, 6, 44, 57 (2), 143, 185 (3), 650(2), 670, 850 og Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark (6).

Forslagene omhandler godkjenning av selskaper som driver bakketjenester innenfor sivil luftfart, og satsing på avansert biodrivstoff. Statsfinansiert jernbaneutbygging og at Stortinget skal reservere seg mot Jernbanepakke 4, samt reversere Jernbanereformen. Det reises forslag om at yrkestransportlovens må skjerpes for å unngå kabotasje, samt postombæring og god nettilgang i hele landet. Videre foreslås det påbudt bruk av sjåførkort og at det må sikres like konkurransevilkår mellom nasjonale og internasjonale transportselskaper. Det er også forslag om å regulere applikasjonsteknologi-aktører, redusere antallet drosjeløyver i de uregulerte områdene, antall døgnhvileplasser, samt avvikle anbud som konkurranseform i persontrafikken. Det foreslås også å avvikle eller redusere bomfinansieringen.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet mener gode transportløsninger er en forutsetning for høy sysselsetting, god distriktsutvikling og verdiskaping i industri, næringsliv og offentlig sektor. Transportpolitikken skal legge til rette for utvikling av trygge og gode arbeidsplasser med fokus på kvalitet og kompetanse. En helhetlig samferdselspolitikk der alle transportformene ses i sammenheng må ligge til grunn for utvikling av norsk samferdselspolitikk. Representantskapet mener at mer av infrastrukturen knyttet til transport og samferdsel må være basert på hensynet til en god næringsutvikling i hele landet.

Representantskapet mener derfor forbundet skal arbeide for en helhetlig samferdselspolitikk som både skal bidra til gode transportløsninger for industri, varehandel og persontransport, høy sysselsetting innenfor et seriøst arbeidsliv, og stadig mer klimavennlige transportløsninger som kan bidra til nullutslipp av klimagasser i transportsektoren innen 2050.

Transportsektoren påvirkes av den teknologiske utviklingen med digitalisering. Mange av yrkene innenfor transportsektoren kan etter hvert bli helt eller delvis automatisert. Dette vil stille store krav til omstilling. Fellesforbundet skal arbeide aktivt for å ivareta medlemmenes behov for omskolering gjennom en aktiv nærings- og arbeidsmarkedspolitikk der både bedrifter og politiske myndigheter må legge til rette for at de ansatte kan videreutvikle sin kompetanse til beste for den angjeldende bedriften, den enkelte arbeidstaker og samfunnet for øvrig i tråd med rettferdig omstilling.

LOs handlingsprogram 2017-2021 stadfester at:

"Effektive og trygge transportløsninger er en forutsetning for å skape næringsutvikling både i distriktene og i sentrale strøk. Transportsystemet har stor betydning for næringslivets konkurransekraft, og satsingen framover må inneholde en økt prioritering av transportkorridorer mellom landsdeler og regioner, samt ut av landet."

Transport står for over 30% av norske klimagassutslipp. Transportomfanget er økende, spesielt i og rundt de største byene. En sterk satsing på kollektive, klimavennlige transportløsninger særlig i og rundt de store byene er en forutsetning for å kutte utslippene fra transport. Et nytt CO₂-fond må innrettes slik at det fremmer bruk av energiformer som også har lave utslipp av svovel, partikler og NO_x.

Luftfarten er av stor samfunnsmessig betydning for Norge, og en viktig næring som sikrer trygg og effektiv infrastruktur, skaper arbeidsplasser – direkte og indirekte, samt sikrer bosetting og gir økonomisk vekst. Dagens luftfart er en globalisert og svært konkurranseutsatt bransje. Veksten i luftfarten vil føre til økte klimautslipp, og tiltak som begrenser utslipp må derfor stimuleres. Det må også utvikles og tas i bruk ny teknologi for å innføre fornybart drivstoff i luftfarten, samt forbedre kapasiteten for produksjon og distribusjon, ved at det legges til rette for etablering av produksjonsanlegg med tilstrekkelig produksjonsvolum i nær tilknytning til de største lufthavnene.

Representantskapet mener at det må sikres like konkurransevilkår for de selskapene som tilbyr sine tjenester i luftfarten, også for bakketjenesten. Styrket godkjenning og kontroll med de selskapene som utfører sitt arbeid innen bakketjenester vil være en styrking av kvaliteten og sikkerheten av dem som etablerer seg, og av de som allerede er etablert innen bakketjenester i dag. En bedrift som godkjennes for å drive bakketjenester innen sivil luftfart har selv tilpasning og opplæringsansvar for dette, og dermed kan det bli forskjell på hvordan kvaliteten blir på de forskjellige selskap. Det blir en minimumsstandard som blir malen og dermed forskjellig sluttkvalitet. Dagens regelverk, der selskapene i kontraktene med Luftfartstilsynet selv er pålagt å føre tilsyn må endres. Representantskapet legger til grunn at forbundet arbeider for at dette blir gjennomført når det i 2020 vil komme en ny forskrift der Luftfartstilsynet blir pålagt å føre tilsyn av bakketjenestene.

Forbundet har gjennom Europeisk Transport Federasjon (ETF) jobbet for at bakketjenester opptas under EASA's regelverk. Arbeidet pågår, og EASA har gitt positive signaler til dette.

Representantskapet legger til grunn at forbundsledelsen følge opp disse sakene gjennom forbundets deltakelse i Samarbeidsutvalget for flyfagene og i Faglig råd elektro, samt utvalget LO Luftfart.

Situasjonen er bekymringsfull når det gjelder tilgang til flyteknisk personell. I de senere år er kapasiteten i Forsvaret redusert. Kombinert med få flytekniske skoler gjør behovet for økt tilgang til flyteknisk personell situasjonen utfordrende.

Under dagens regjering gjennomføres det en storstilt oppsplitting av jernbanen med pulverisering av ansvar som konsekvens. Representantskapet mener denne oppsplittingen forverrer jernbanetilbudet og de ansattes lønns- og arbeidsvilkår. I tillegg forverres situasjonen for godstransport på tog. Internasjonale erfaringer tilsier at jernbanens kompleksitet er avhengig av tette bånd mellom infrastruktur og trafikk.

For å nå målene i både samferdsels- og klimapolitikken, vil behovet for en effektiv kollektivtransport og godstransport på jernbane stå helt sentralt. Det må satses betydelige ressurser på jernbanen, for sikre en fortsatt vekst i person- og godsmarkedet, samt gjøre jernbanen til et attraktivt og godt alternativ til privatbil i og rundt byene. Representantskapet frykter at konkurranseutsetting og oppsplitting av drifts- og vedlikeholdsoppgaver på infrastruktur vil undergrave

oppbygging og videreføring av fagkompetanse. Representantskapet ønsker en annen utvikling av jernbanen enn den konkurranse- og anbudsutsettingen som er iverksatt gjennom jernbanereformen. Denne politikken er først og fremst et resultat av nasjonale valg foretatt av dagens borgerlige regjering. LO vedtok på kongressen i 2017 å gå i mot innføring av EUs Jernbanepakke IV. Dersom reglene i denne pakken gjør det umulig å ta tilbake jernbanen til offentlig regi dersom vi ønsker det, vil representantskapet anbefale landsmøtet å avvise Jernbanepakke IV.

Representantskapet er av den oppfatning at Fellesforbundet må bli mer synlig i sitt arbeid for en rettferdig klimaomstilling. Representantskapet slutter seg til ambisjonene om en betydelig reduksjon av klimautslippene innenfor ikke-kvotepliktig sektor, hvor bla. transport, landbruk og bygg inngår, innen 2030. Disse tiltakene vil i stor grad påvirke den enkelte forbrukers, og våre medlemmers, handlingsvalg. Både bruk av bil, flyreiser, kosthold og valg av energieffektive løsninger i husholdningene vil bli påvirket. Slike endringer er nødvendige, men virkemidlene som skal brukes for å nå målene må i langt større grad enn i dag ta hensyn til den enkeltes betalingsevne. Når bomsatsene øker med ti-kroner, slår det hardere ut for de fattige enn for de rike. Når det gis store avgiftslettelser til el-biler, vil gevinsten oftest tilfalle de husholdningene som har råd til to biler. Når el-avgiften settes opp, vil nye og energieffektive løsninger være lettere å finansiere for de med god råd. Slike dårlige fordelingsvirkninger skaper ikke oppslutning om nødvendige klimatiltak. Representantskapet slutter seg til prinsippet om at forurensere skal betale for utslippene, men også for klimaløsninger må regelen være at betalingen skal skje etter evne.

Det er fremmet en lang rekke forslag som går imot den økte bruken av bomfinansiering. Representantskapet vil ikke avvise muligheten for å bomfinansiere deler av nødvendige og samfunnsøkonomisk lønnsomme veiprosjekter. Representantskapet mener at finansiering av vei og infrastruktur bør inkludere en form for brukerbetaling. Men mener det må foretas en gjennomgang av hvor mye som skal skattefinansieres og hvor mye som bør brukerfinansieres. Dagens politikk har imidlertid gått for langt. Selv om representantskapet mener brukerne fortsatt må være med på å betale for veien de kjører på må det statlige bidraget økes og det bør utredes en ny modell for brukerbetaling som har en mer sosial profil. Utredningen bør vurdere mekanismer som antall kilometer, inntekt og bosted.

Representantskapet er av den oppfatning at regjeringens skattepolitikk har gjort det umulig å finne en slik fornuftig balanse mellom brukerbetaling og skattefinansiering av veiprosjekter. Ved å redusere omfordelende inntektsskatter og formuesskatt betydelig har den blå-blå regjeringen redusert skatteinntektene vesentlig. I samme periode har innkrevingen av bomavgifter økt betydelig. I praksis synliggjør dette hvordan Høyre/Frp-regjeringen har foretatt en omlegging i fra utjevnen skatter til en flat skatt som treffer alle likt uavhengig av inntekt.

Nasjonal transportplan for perioden 2018 til 2029 er en ekspansiv infrastrukturplan på nær 1000 milliarder. Infrastrukturprosjektene som er lagt til slutten av perioden er heller ikke fullfinansiert. En slik betydelig kostnad for samfunnet vil nødvendigvis også måtte dekkes av innbyggerne og brukerne. Representantskapet mener det i større grad må utvises moderasjon rundt de enkelte prosjektene for å

holde kostnadene nede, samt at faglige vurderinger må legges til grunn for å få størst samfunnsnytte av midlene til infrastruktur. Det er lite trolig at en slik ekspansiv infrastrukturplan kan videreføres til neste NTP-periode uten at bilistene må bære en betydelig del av kostnaden. Representantskapet mener at i arbeidet med NTP for perioden 2022-2033 må sammenhengen mellom investering og inndekning tydeliggjøres for helheten og de større prosjektene.

Representantskapet mener at konkurransen mellom norske og utenlandske transportselskap skal skje på like vilkår. At all kommersiell transport mot vederlag underlegges bestemmelser om kjøre- og hviletid. Samtidig må utbyggingen av døgnhvileplasser for tungtransporten intensiveres slik at Vegvesenets handlingsplan oppfylles.

Anbudene i bussbransjen vektlegger i alt for stor grad pris og rutetilbudet, og er ofte lagt opp med så små tidsmarginer at det ikke er rom for nødvendige pauser for sjåførene. I praksis opptre de fylkeskommunale innkjøpsselskapene som arbeidsgiver, men dagens lov- og avtaleverk åpner ikke for forhandlinger eller drøftelser mellom de ansattes tillitsvalgte og innkjøpsselskapene. Turbussmarkedet er i ferd med å bli ødelagt på grunn av svært liberale kabotasjeregler. I tillegg til at norske turbusser blir utkonkurrert på pris innebærer dette også en klar svekkelse av sivil sikkerhet og beredskap ved større ulykker der det er behov for evakuering eller alternativ transport ved f.eks. togstans.

I dagens regelverk er adgangen til å utøve kabotasje hjemlet i en egen forordning. Denne kan ikke ensidig endres. Det er imidlertid rom for et nasjonalt rammeverk som regulerer. EU-domstolen har slått fast at innenrikstransport av gods på vei som utgangspunkt er forbeholdt nasjonale selskaper. I EUs forordning om kabotasje er innenrikstransport begrenset for utenlandske selskaper maksimalt tre fraktoppdrag i løpet av syv dager. Denne ordningen har blitt og blir imidlertid misbrukt. EU-domstolen slo også fast at uklarheter knyttet til reglene i forordningen gjør at det enkelte land har rom til å lage egne forskrifter på hvordan dette kan reguleres. Representantskapet mener kontroller for å avdekke ulovlig kabotasje må intensiveres og at man må bruke reglene om medvirkeransvar og øke kontrollene av allmenngjort lønn.

EUs mobilitetspakke er omfattende og delt opp i tre deler. Den første delen inkluderer: kjøre- og hviletid, Utstasjoneringsdirektivet, kontrolldirektivet og kabotasjebestemmelser for lastebil. Denne lansert kommisjonen i mai 2017 og var på flere områder en tilnærmet full liberalisering av dagens lovverk. Norske myndigheter valgte å samarbeide med de fleste vest-europeiske land i The Road Alliance og som ikke ønsket en ytterligere liberalisering av transportsektoren. Da EU-parlamentet behandlet denne delen 4. april ble kommisjonens opprinnelige forslag strammet inn og resultatet ble et betydelig framskritt sammenlignet med kommisjonens opprinnelige forslag. For denne delen gjenstår da triolog-forhandlingene gjenstår. Når det gjelder del 2 som bl.a. inneholder buss-sektoren er ingenting avklart. Representantskapet mener det er viktig å følge opp mobilitetspakken videre med særlig vekt på implementeringen.

Representantskapet går imot regjeringens politikk for ytterligere liberalisering av taxibransjen. Samferdselslovgivningen må demme opp mot at uregulerte aktører

som baserer seg på applikasjonsteknologi skal få operere på samme marked som de løyvereregulerte drosjene. All persontransport mot vederlag skal foretas av kvalitetssikrede transportbedrifter med løyve. Næringen må fortsatt underlegges en nasjonal regulering som ivaretar både sjåførene og et godt drosjetilbud til befolkningen. Innenfor drosjenæringen ser man at større enheter i tilknytning til formidlingssentralene kan gi bedre lønns- og arbeidsvilkår for sjåførene og et billigere og bedre tilbud til kundene. Dette må skje gjennom reguleringer innenfor dagens lovverk.

Innen persontrafikk (buss, bil og ferge) har anbud i lang tid vært brukt som løsning for å løse behovet. Ulike løsninger og anbudskontrakter har opp gjennom årene skapt betydelig usikkerhet både for forbrukerne av tjenestene og de ansatte som utfører tjenestene på vegne av oppdragsgiver. Representantskapet mener persontrafikken må ha et anbudsregime som i langt større grad enn i dag vektlegger kvalitet, arbeidsvilkår og HMS i anbudsvilkårene. Anbudsutsatte områder må driftes helt i tråd med innarbeidede arbeidstakerrettigheter. Oppdragsgivere må klarere forpliktes etter arbeidsmiljølovens bestemmelser og annet gjeldende avtaleverk i anbudsutsatte virksomheter.

Anbudsreglene må forbedres innen kollektivtransporten, slik at de ivaretar grunnleggende lønns- og arbeidsvilkår, miljø og trafikksikkerhet. Der hvor kollektivtransport settes ut på anbud, må det, i tråd med Yrkestransportloven være krav om at selskapene som konkurrerer om anbudet skal ha landsdekkende tariffavtale for bussarbeidere. Samme krav skal også gjelde for underleverandører. Vi må også bevare yrkestransportlovens bestemmelser vedrørende ansattes beskyttelse ved bruk av anbud, samt å få endret loven til også å gjelde ansatte hos undertransportører. Representantskapet mener at en slik beskyttelse gjennom lovgivning, også på lik linje må gjelde for andre anbudsutsatte bransjer vi organiserer.

Tillitsvalgte må sikres reell innflytelse på utforming av anbudsutlysningene. Dette omfatter også eventuelle underleverandører. Videre må arbeidsgiveransvaret plasseres hos de som har den faktiske styringsretten over sjåførenes arbeids- hverdag, slik at vi sikrer at tillitsvalgte får reell innflytelse hos oppdragsgivere som er de som faktisk legger premissene for det som normalt skal være arbeidsgivers og tillitsvalgt ansvar. Vi må i tillegg sikre at anbudene ikke utformes slik at det undergraver mulighetene for fulle og hele stillinger. Dette må også gjelde for taxi- og turselskaper som legger inn anbud på skole, syke-/handikapkjøring.

En storstilt rekommunalisering er imidlertid ikke veien å gå for å løse utfordringene med anbud i kollektivtrafikken. Her må det i stedet stilles klarere krav ved anbudene, slik at aktørene i bransjen kan utføre tjenester for samfunnet samtidig som kompetanse, arbeidstakerrettigheter og verdiskapingen ivaretas på en best mulig og forsvarlig måte. Bruk av anbud i det enkelte tilfellet er et politisk valg. Med dette som bakgrunn mener representantskapet dette ikke skal innføres et generelt forbud mot anbud.

For den delen av forslaget til avd. 143 som omhandler fradrag for pendling vises det til 9.14.2 Inntektsfradrag for arbeidsreiser.

I-4140 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslagene fra avd. 1, 2, 6 og 670 som går imot enhver form for bomfinansiering, forslaget fra avd. 185 om handlings- og aktivitetsplan, den delen av forslaget fra Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark som omhandler avvikling av anbud som konkurranseform i persontrafikken, tiltres ikke.

Intensjonen i de øvrige forslag tiltres.

8.7 Skole, opplæring og utdanning

8.7.1 Skoletilbudet

F-4141 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Gratis varmt måltid i skolen

Alle elever burde få et varmt, gratis måltid på skolen, hver dag.

Begrunnelse:

Et gratis måltid vil løfte humøret, gi bedre konsentrasjon, og vil øke lærevilje.

F-4142 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Helsearbeider (helsesøster) i skolen

Fellesforbundet må jobbe for at skolehelsetjenesten på ungdoms- og videregående skoler utvikles og forbedres. Minste kravet må være at det er en helsearbeider på hver enkelt skole, minimum to hele dager i uken.

Begrunnelse:

Psykisk helse og ensomhet er blitt mer utpreget blant unge i dag. Sosialt press innen skole og sosial status er med på at ungdom i dag sliter med depresjoner og føler seg utenfor. På bakgrunn av dette bør det være et minstekrav til at det skal være en helsearbeider på hver enkelt skole som kan svare på elevenes spørsmål om fysiske, psykiske og sosiale forhold.

F-4143 Avd. 6 - Fellesforbundet

Gratis varmt måltid i skolen

Alle elever burde få et varmt, gratis måltid på skolen.

Begrunnelse:

Et gratis måltid vil løfte humøret, gi bedre konsentrasjon, og vil øke lærevilje.

F-4144 Avd. 6 - Fellesforbundet

Helsesøster i skolen

Fellesforbundet må jobbe for at skolehelsetjenesten på ungdoms- og videregående skoler utvikles og forbedres. Minste kravet må være at det er en helsesykepleier på hver enkelt skole, minimum to hele dager i uken.

Begrunnelse:

Psykisk helse og ensomhet er blitt mer utpreget blant unge i dag. Sosialt press innen skole og sosial status er med på at ungdom i dag sliter med depresjoner og føler seg utenfor. På bakgrunn av dette bør det være et minstekrav til at det skal være en helsesykepleier på hver enkelt skole som kan svare på elevenes spørsmål om fysiske, psykiske og sosiale forhold.

F-4145 Avd. 7 - Vestfold

Fellesforbundet skal jobbe politisk for at alle elever burde få et varmt, gratis måltid på skolen.

Begrunnelse:

Et gratis måltid vil løfte humøret, gi bedre konsentrasjon, og vil øke lærevilje.

F-4146 Avd. 7 - Vestfold

Fellesforbundet må jobbe for at skolehelsetjenesten på ungdoms- og videregående skoler utvikles og forbedres. Minste kravet må være at det er en helsesykepleier på hver enkelt skole, minimum to hele dager i uken.

Begrunnelse:

Psykisk helse og ensomhet er blitt mer utpreget blant unge i dag. Sosialt press innen skole og sosial status er med på at ungdom i dag sliter med depresjoner og føler seg utenfor. På bakgrunn av dette bør det være et minstekrav til at det skal være en helsesykepleier på hver enkelt skole som kan svare på elevenes spørsmål om fysiske, psykiske og sosiale forhold.

F-4147 Avd. 8 - Telemark

Alle elever burde få et varmt, gratis måltid på skolen.

Begrunnelse:

Et gratis måltid vil løfte humøret, gi bedre konsentrasjon, og vil øke lærevilje.

F-4148 Avd. 8 - Telemark

Fellesforbundet må jobbe for at skolehelsetjenesten på ungdoms- og videregående skoler utvikles og forbedres. Minstekravet må være at det er en helsesykepleier på hver enkelt skole, minimum to hele dager i uken.

Begrunnelse:

Psykisk helse og ensomhet er blitt mer utpreget blant unge i dag. Sosialt press innen skole og sosial status er med på at ungdom i dag sliter med depresjoner og føler seg utenfor. På bakgrunn av dette bør det være et minstekrav til at det skal være en helsesykepleier på hver enkelt skole som kan svare på elevenes spørsmål om fysiske, psykiske og sosiale forhold.

F-4149 Avd. 50 - Vestfold Nord

Alle elever burde få et varmt, gratis måltid på skolen.

Begrunnelse:

Et gratis måltid vil løfte humøret, gi bedre konsentrasjon, og vil øke lærevilje.

F-4150 Avd. 50 - Vestfold Nord

Fellesforbundet må jobbe for at skolehelsetjenesten på ungdoms- og videregående skoler utvikles og forbedres. Minste kravet må være at det er en helsesykepleier på hver enkelt skole, minimum to hele dager i uken.

Begrunnelse:

Psykisk helse og ensomhet er blitt mer utpreget blant unge i dag. Sosialt press innen skole og sosial status er med på at ungdom i dag sliter med depresjoner og føler seg utenfor. På bakgrunn av dette bør det være et minstekrav til at det skal være en helsesykepleier på hver enkelt skole som kan svare på elevenes spørsmål om fysiske, psykiske og sosiale forhold.

F-4151 Avd. 670 - Fellesforbundet

Gratis Måltid I Skolen

Alle elever burde få ett gratis måltid på skolen.

Begrunnelse:

Ett gratis måltid vil løfte humøret, gi bedre konsentrasjon, og vil øke lærevilje.

F-4152 Avd. 670 - Fellesforbundet

Helsesøster I Skolen

Fellesforbundet må jobbe for at skolehelsetjenesten på ungdoms- og videregående skoler utvikles og forbedres. Minste kravet må være at det er en helsesykepleier på hver enkelt skole, minimum to hele dager i uken.

Begrunnelse:

Psykisk helse og ensomhet er blitt mer utpreget blant unge i dag. Sosialt press innen skole og sosial status er med på at ungdom i dag sliter med depresjoner og føler seg utenfor. På bakgrunn av dette bør det være et minstekrav til at det skal være en helsesykepleier på hver enkelt skole som kan svare på elevenes spørsmål om fysiske, psykiske og sosiale forhold.

Oppsummering:

Det er forslag fra avdelingene 2 (2), 6 (2), 7 (2), 8 (2), 50 (2) og 670 (2)

De foreslår for det første at skoleelevene skal få et gratis måltid varm mat hver dag. For det andre vil avdelingene ha innført en god og tilgjengelig skolehelsetjeneste i ungdomsskolen og i videregående skole. Hver skole bør ha en ansatt med helsefaglig kompetanse tilgjengelig minst to dager i uken.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet er opptatt av at den offentlige fellesskolen gir elevene gode rammer for læring. Forslaget om gratis varm mat på skolen begrunnes i at det vil øke konsentrasjonen og trivselen. Det vil også kunne virke utjevnende for elevene som har ulike forutsetninger for å få nok og riktig mat hjemmefra.

Forslaget om bedre tilgang på helseressurser i skolen begrunnes ut fra at elevene er i en sårbar alder og utsatt for mye press. Det er derfor et stort behov for helsefaglig støtte blant annet for ivaretagelse av elevenes psykiske helse.

Ifølge opplæringslovens § 9 A-2 har alle elever "rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring." Kommunene er pålagt krav om helsestasjons- og skolehelsetjeneste til barn og ungdom fra 0–20 år i henhold til forskrift med hjemmel i kommunehelsetjenesteloven.

Regelverket stiller ingen krav om helseressurser på den enkelte skole. Slik vi tolker intensjonen i forslaget, er det ønskelig. En slik ressurs vil gi et bedre og mer tilgjengelig tilbud for elevene.

I-4153 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslagene fra avd. 2, 6, 7, 8, 50 og 670 om gratis varm mat og tilgjengelig helseressurs på skolene, tiltres.

8.7.2 Generelle forslag om skole og utdanning

F-4154 Avd. 1 - Oslo - Akershus

Studiefinansiering.

Både elever på videregående skoler og studenter på universiteter må i dag spe på økonomien sin med deltidsjobbing fordi at stipendene er for lave. Når så mange elever/studenter tvinges til å jobbe ved siden av studiene utgjør dette for dem, et ufrivillig trykk på de faste ansattes lønns og arbeidsvilkår. I mange tilfeller går jobbingen ut over studiene slik at den totale studietiden blir lengre.

Fellesforbundet må kreve økning i studiefinansieringen

F-4155 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Leksefri Skolegang

Vi må jobbe for å fjerne alle lekser på barne-, ungdom-, og videregående skole.

Begrunnelse:

Finland burde gå foran som et foregangsland når det gjelder skolesystem. I Norge har vi prøvet og feilet mye når det kommer til skolesystemet, og om vi innfører det samme som i Finland, vil vi ha et skolesystem som fungerer uten at vi trenger å feile mer på elevenes bekostning. Etter 8-timers skoledag vil enda mer skolearbeid etter skoletid føre til en negativ innstilling blant elevene til skolen. Elevene klarer ikke å prestere like bra etter 8-timers læring.

F-4156 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Fagbevegelsen og skolen

Fellesforbundet må jobbe for at fagbevegelsen får innpass på skolene, i pensum og få en forståelse for hvordan arbeidslivet fungerer. Videre er det viktig at skolene gir fagbevegelsen innpass og bruker oss aktivt i undervisningen. Derfor må:

- Arbeiderbevegelsens historie få større plass i pensum i samfunnsfag og historie.
- Opplæring på hva den norske modellen er og hvordan den fungerer, med et trepartssamarbeid og høy organisasjonsgrad.
- Avdelinger i Fellesforbundet ha større fokus på å utføre skolebesøk og bidra til å øke forståelsen for arbeidslivet i skolene lokalt.
- Øke forståelsen til elevene når det gjelder offentlig økonomi og personlig økonomi.

Begrunnelse:

Det er viktig at barn og unge lærer om det organiserte arbeidslivet og om trepartssamarbeidet allerede på barne- og ungdomskolenivå, for tidlig å kunne gi de en god forståelse om hvordan arbeidslivet og samfunnet fungerer.

Unge i dag sitter ikke med god nok informasjon når det kommer til hvordan økonomien fungerer i AS Norge, fra kommunalt nivå og opp til statlig nivå. De har også mangler når det kommer til personlig økonomi. Mange unge pådrar seg for mye gjeld og har det vanskelig med å se «det større bildet» når det kommer til økonomi. Det er også mange unge som ikke har muligheten til å få informasjon om personlig økonomi fra sine foreldre.

For at Fellesforbundet skal få videreformidle fagbevegelsens historie og rettigheter og plikter i arbeidslivet bør det settes krav til at alle av Fellesforbundets avdelinger aktivt jobber med å oppsøke skoler og utfører skolebesøk. Når skoleklasser får besøk av Fellesforbundet får ungdommen et positivt kjennskap til Fellesforbundet, og det blir lettere å rekruttere dem til forbundet både under besøket og når de kommer ut i arbeidslivet. Fellesforbundet må jobbe aktivt for at alle avdelingen skal utføre skolebesøk, og det må settes et krav til hva skolebesøkene skal inneholde.

F-4157 Avd. 5 - Fellesforbundet

Fagforeningshistorie.

Fellesforbundet bør jobbe for å få fagforenings historie inn i skolen.

Begrunnelse:

I dag blir snakk om fagforenings temaer ansett som politikk. Fellesforbundet bør jobbe med å få skille mellom fagforeningsarbeid og politikk. Vi meiner at det i det er en del av norsk arbeiderhistorie, som er viktig for å vise korleis vårt velferdssamfunn er bygd opp.

F-4158 Avd. 5 - Fellesforbundet

Fagforeningshistorie.

Fellesforbundet bør jobbe med fremme fagforeningshistorie.

Begrunnelse:

Fagforeninger har en lang og stolt historie i Norge og Skandinavia, men den blir dessverre ikke fremhevet nok i skole og i resten av det offentlige. Dette bør jobbes med å fremheve historien og viktige hendelser som har definert dagens arbeidsliv. Ettersom at skolen ikke tillater partipolitikk, altså den må være nøytral, inn i pensum må vi delta på skolen utenfra. Eksempelvis med foredrag og debatt.

F-4159 Avd. 6 - Fellesforbundet

Leksefri skolegang

Vi må jobbe for å fjerne alle lekser på barne-, ungdom-, og videregående skole.

Begrunnelse:

Finland burde gå foran som et foregangsland når det gjelder deres skolesystem. I Norge har vi prøvet og feilet mye når det kommer til skolesystemet, og om vi innfører det samme som i Finland, vil vi ha et skolesystem som fungerer uten at vi trenger å feile mer på elevenes bekostning. Etter 8-timers skoledag vil enda mer skolearbeid etter skoletid føre til en negativ innstilling blant elevene til skolen. Elevene klarer ikke å prestere like bra etter 8-timers læring.

F-4160 Avd. 6 - Fellesforbundet

Økonomisk opplæring

Elever på skolen må få opplæring i personlig økonomi. Vi vil ha dette inn i pensum så tidlig som mulig, og hvert fall fra ungdomskolen.

Begrunnelse:

Unge i dag sitter ikke med god nok informasjon når det kommer til personlig økonomi. Mange unge pådrar seg for mye gjeld og har det vanskelig med å se «det større bildet» når det kommer til økonomi. Det er også mange unge som ikke har muligheten til å få informasjon om personlig økonomi fra sine foreldre.

F-4161 Avd. 6 - Fellesforbundet

Arbeiderbevegelsens historie i skolen

Fagbevegelsens historie og den Norske modellen må inn i pensum på ungdomsskolen.

Begrunnelse:

Det er viktig at ungdommen lærer om det organiserte arbeidslivet og om trepartssamarbeidet allerede på ungdomsskolen for å tidlig kunne gi de en god forståelse om hvordan arbeidslivet og samfunnet fungerer.

F-4162 Avd. 7 - Vestfold

Vi må jobbe for å fjerne alle lekser på barne-, ungdom-, og videregående skole.

Begrunnelse:

Finland burde gå foran som et foregangsland når det gjelder deres skolesystem. I Norge har vi prøvet og feilet mye når det kommer til skolesystemet, og om vi innfører det samme som i Finland, vil vi ha et skolesystem som fungerer uten at vi trenger å feile mer på elevenes bekostning. Etter 8-timers skoledag vil enda mer skolearbeid etter skoletid føre til en negativ innstilling blant elevene til skolen. Elevene klarer ikke å prestere like bra etter 8-timers læring.

F-4163 Avd. 7 - Vestfold

Fellesforbundet må jobbe for at elever på skolen må få opplæring i personlig økonomi. Vi vil ha dette inn i pensum så tidlig som mulig, og hvert fall fra ungdomskolen.

Begrunnelse:

Unge i dag sitter ikke med god nok informasjon når det kommer til personlig økonomi. Mange unge pådrar seg for mye gjeld og har det vanskelig med å se «det større bildet» når det kommer til økonomi. Det er også mange unge som ikke har muligheten til å få informasjon om personlig økonomi fra sine foreldre.

F-4164 Avd. 7 - Vestfold

Fellesforbundet må jobbe politisk for at fagbevegelsens historie og den Norske modellen kommer inn i pensum på ungdomsskolen.

Begrunnelse:

Det er viktig at ungdommen lærer om det organiserte arbeidslivet og om trepartssamarbeidet allerede på ungdomsskolen for å tidlig kunne gi de en god forståelse om hvordan arbeidslivet og samfunnet fungerer.

F-4165 Avd. 8 - Telemark

Vi må jobbe for å fjerne alle lekser på barne-, ungdom-, og videregående skole ved å innføre heldagsskole.

Begrunnelse:

Finland burde gå foran som et foregangsland når det gjelder deres skolesystem. I Norge har vi prøvd og feilet mye når det kommer til skolesystemet, og om vi innfører det samme som i Finland, vil vi ha et skolesystem som fungerer uten at vi trenger å feile mer på elevenes bekostning. Etter 8-timers skoledag vil enda mer skolearbeid etter skoletid føre til en negativ innstilling blant elevene til skolen. Elevene klarer ikke å prestere like bra etter 8-timers læring.

F-4166 Avd. 8 - Telemark

Elever på skolen må få opplæring i personlig økonomi. Vi vil ha dette inn i pensum så tidlig som mulig, og hvert fall fra ungdomskolen.

Begrunnelse:

Unge i dag sitter ikke med god nok informasjon når det kommer til personlig økonomi. Mange unge pådrar seg for mye gjeld og har det vanskelig med å se «det større bildet» når det kommer til økonomi. Det er også mange unge som ikke har muligheten til å få informasjon om personlig økonomi fra sine foreldre.

F-4167 Avd. 8 - Telemark

Fagbevegelsens historie og den Norske modellen må inn i pensum på ungdomsskolen.

Begrunnelse:

Det er viktig at ungdommen lærer om det organiserte arbeidslivet og om trepartssamarbeidet allerede på ungdomsskolen for å tidlig kunne gi de en god forståelse om hvordan arbeidslivet og samfunnet fungerer.

F-4168 Avd. 10 - Fellesforbundet

Fellesforbundet må jobbe for å få trepartssamarbeidet og viktigheten av fagbevegelsen og tariffavtaler inn i pensum i grunnskolen.

Begrunnelse:

Trepartsmodellen er under hardt press. Mange vet lite eller ingenting om arbeiderbevegelsens betydning for det arbeidslivet vi har i dag, og mangler forståelse for betydningen av et fagforeningsmedlemskap. Å få dette på pensum vil gjøre rekrutteringen lettere, føre til et bedre arbeidsliv, og ikke minst bidra til at et valg om å være eller ikke være medlem av en fagforening er et informert valg. Videre vil økt kunnskap føre til at arbeidsgivere som ansetter førstegangsarbeidere ikke lenger kan tute og kjøre frem som de vil.

F-4169 Avd. 50 - Vestfold Nord

Fellesforbundet må Jobbe for en leksefri heldagsskole.

Begrunnelse:

Alle elever bør ha like muligheter og likt utgangspunkt til læring og oppfølging. Læring og oppfølging bør skje på skolen med godt kvalifiserte lærere og pedagoger. Etter 8-timers skoledag vil enda mer skolearbeid etter skoletid føre til en negativ innstilling til skolen blant elevene. Elevene klarer ikke å prestere like bra etter 8-timers læring.

F-4170 Avd. 50 - Vestfold Nord

Elever på skolen må få opplæring i personlig økonomi. Vi vil ha dette inn i pensum så tidlig som mulig, og hvert fall fra ungdomskolen.

Begrunnelse:

Unge i dag sitter ikke med god nok informasjon når det kommer til personlig økonomi. Mange unge pådrar seg for mye gjeld og har det vanskelig med å se «det større bildet» når det kommer til økonomi. Det er også mange unge som ikke har muligheten til å få informasjon om personlig økonomi fra sine foreldre.

F-4171 Avd. 50 - Vestfold Nord

Fagbevegelsens historie og den Norske modellen må inn i pensum på ungdomsskolen.

Begrunnelse:

Det er viktig at ungdommen lærer om det organiserte arbeidslivet og om trepartssamarbeidet allerede på ungdomsskolen for å tidlig kunne gi de en god forståelse om hvordan arbeidslivet og samfunnet fungerer.

F-4172 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Forslag til ny læreplan i samfunnsfag

Fellesforbundet uttrykker sterk skuffelse over det nye forslaget til læreplan i Samfunnsfag, der det ikke er nevnt en eneste gang om fagbevegelsen eller trepartssamarbeid. Ungdommen i Fellesforbundet har i mange år etterlyst mer lære om det organiserte arbeidslivet og den norske modellen i skolen gjennom det rådgivende dokument. Å lære om det organiserte arbeidslivet før du går ut av skolen blir ekstra viktig med den nye AFP-ordningen som skal tre i kraft, der taperne av ordningen blir ungdom uten kunnskap om å være organisert. Dette kombinert kan bli katastrofalt for kommende generasjoner med unge arbeidstakere. Se dette i sammenheng med at Høyre har et landsmøtevedtak på å anerkjenne de som sier nei til å organisere seg, og de går nå inn i læreplanene for å fjerne det lille som var om det organiserte arbeidslivet. Dette gir de lærerne som er imot fagforeninger en sterkere grunn til å nekte oss innpass til klasserommet og skolene. Vi trenger større synlighet både på skolen og i læreplanene! Kunnskap er makt, gi det til ungdommen!

F-4173 Avd. 54 - Gjøvik Jern og Metall

Fellesforbundet må jobbe mer opp med unge ansatte for å informere og bevisstgjøre viktigheten av en god pensjonsordning. Bedre informasjon i både skole og fagforeninger.

Begrunnelse:

Pensjon er politikk som er stadig under forandring, men som er utrolig viktig arbeiderpolitikk, denne bør både unge og eldre arbeidstakere få mye bedre informasjon om gjennom skole og fagforening.

F-4174 Avd. 54 - Gjøvik Jern og Metall

Fellesforbundet skal jobbe politisk for å få inn arbeiderhistorie i undervisningsplanen til ungdoms- og videregående skoler.

Begrunnelse:

Det er alt for få av elevene som vet hva en fagorganisasjon er og hvilke organisasjoner som var med på å bygge landet, både før og etter krigen. Det er viktig at arbeiderhistorien blir tatt inn i læreplaner på lik linje som 1&2 verdenskrig etc. Da f.eks. arbeidstakerorganisasjoner også hadde en innvirkning på historien i f.eks. 2 verdenskrig.

F-4175 Avd. 74 - Nord Hålogaland

Uttalelse:

Fellesforbundet uttrykker sterk skuffelse over det nye forslaget til læreplan i Samfunnsfag, der det ikke er nevnt en eneste gang om fagbevegelsen eller trepartssamarbeid. Ungdommen i Fellesforbundet har i mange år etterlyst mer lære om det organiserte arbeidslivet og den norske modellen i skolen gjennom det rådgivende dokument. Å lære om det organiserte arbeidslivet før du går ut av skolen blir ekstra viktig med den nye AFP-ordningen som skal tre i kraft, der taperne av ordningen blir ungdom uten kunnskap om å være organisert. Dette kombinert kan bli katastrofalt for kommende generasjoner med unge arbeidstakere. Se dette i sammenheng med at Høyre har et landsmøtevedtak på å anerkjenne de som sier nei til å organisere seg, og de går nå inn i læreplanene for å fjerne det lille som var om det organiserte arbeidslivet. Dette gir de lærerne som er imot fagforeninger en sterkere grunn til å nekte oss innpass til klasserommet og skolene. Vi trenger større synlighet både på skolen og i læreplanene! Kunnskap er makt, gi det til ungdommen!

F-4176 Avd. 103 - Ringsaker

Lederutdanningen i Norge

Vi opplever bedriftsledere som åpenbart har lav kunnskap og forståelse for avtaleverket i Norge. Tillitsvalgte opplever at ledere ser på avtaleverket som unødvendig og bortkastet tid.

Den Norske modellen, samarbeid mellom fagforeninger, arbeidsgiverorganisasjoner og staten, har vært en suksessfaktor i utviklingen av det norske arbeidsliv og næringsutvikling. Derfor er det viktig at befolkningen generelt og ledere spesielt, har kunnskap om hvorfor og hvordan modellen fungerer for å videreutvikle denne delen av samfunnet.

I grunnskole og videregående skole bør det tydeliggjøres i læreplanen forventninger om at elevene skal ha kjennskap til hvordan arbeidslivet i det norske samfunnet fungerer. Da er det viktig med større bevisstgjøring av betydningen og bakgrunnen for den Norske arbeidslivsmodellen blant lærere, gjennom lærerutdanningen.

I lederutdanningen på Bachelor- og Mastergradsnivå må den norske modellen innen arbeidslivet få større fokus. Utdanningen i Norge har alt for lenge lagt vekt på Amerikanske teorier som ikke nødvendigvis passer inn i det norske arbeidslivet. Dette medfører at vi utdanner ledere som opparbeider seg teorier og praksis som ikke passer inn i den norske arbeidsliv.

Forslag:

Fellesforbundet skal jobbe for større fokus på den norske modellen i grunnskolen og i lederutdanningen.

F-4177 Avd. 118 - Hardanger Sunnhordland

Fellesforbundet bør jobbe for å få fagforeningshistorie inn i skolen.

Fagbevegelsens sentrale rolle i oppbyggingen av vår velferdsstat må formidles videre til kommende generasjoner.

F-4178 Avd. 143 - Helgeland

Læreplanene

Fellesforbundet uttrykker sterk skuffelse over det nye forslaget til læreplan i Samfunnsfag, der det ikke er nevnt en eneste gang om fagbevegelsen eller trepartssamarbeid. Ungdommen i Fellesforbundet har i mange år etterlyst mer lære om det organiserte arbeidslivet og den norske modellen i skolen gjennom det rådgivende dokument. Å lære om det organiserte arbeidslivet før du går ut av skolen blir ekstra viktig med den nye AFP-ordningen som skal tre i kraft, der taperne av ordningen blir ungdom uten kunnskap om å være organisert. Dette kombinert kan bli katastrofalt for kommende generasjoner med unge arbeidstakere. Se dette i sammenheng med at Høyre har et landsmøtevedtak på å anerkjenne de som sier nei til å organisere seg, og de går nå inn i læreplanene for å fjerne det lille som var om det organiserte arbeidslivet. Dette gir de lærerne som er imot fagforeninger en sterkere grunn til å nekte oss innpass til klasserommet og skolene. Vi trenger større synlighet både på skolen og i læreplanene! Kunnskap er makt, gi det til ungdommen!

F-4179 Avd. 185 - Flyarbeidernes Forening

Studiefinansiering.

Fellesforbundet må kreve økning i studiefinansieringen.

Begrunnelse:

Både elever på videregående skoler og studenter på universiteter må i dag spe på økonomien sin med deltidsjobbing fordi at stipendene er for lave. I mange tilfeller går jobbingen ut over studiene slik at den totale studietiden blir lengre.

F-4180 Avd. 670 - Fellesforbundet

Arbeiderbevegelsens Historie I Skolen

Arbeiderbevegelsens historie og den Norske modellen må inn i pensum på ungdomsskolen.

Begrunnelse:

Det er viktig at ungdommen lærer om det organiserte arbeidslivet og om trepartssamarbeidet allerede på ungdomsskolen for å tidlig kunne gi de en god forståelse om hvordan arbeidslivet og samfunnet fungerer.

F-4181 Avd. 670 - Fellesforbundet

Bedre studiefinansiering.

Fellesforbundet må kreve økning i studiefinansieringen.

Begrunnelse:

Både elever på videregående skoler og studenter på universiteter må i dag spe på økonomien sin med deltidsjobbing fordi at stipendene er for lave. Når så mange elever/studenter tvinges til å jobbe ved siden av studiene utgjør dette for dem, et ufrivillig trykk på de faste ansattes lønns og arbeidsvilkår. I mange tilfeller går jobbingen ut over studiene slik at den totale studietiden blir lengre.

F-4182 Avd. 670 - Fellesforbundet

Innføre Haldagsskolen

Vi må jobbe for å fjerne alle lekser på barne-, ungdom-, og videregåendescole, og gi elevene «leksehjelp» innenfor skoletiden.

Begrunnelse:

Etter en lang skoledag vil enda mer skolearbeid etter skoletid føre til en negativ innstilling blant elevene til skolen. Elevene klarer ikke å prestere like bra etter en lang skoledag. Foreldre har forskjellig forutsenting for å bistå med leksehjelp. Dette påvirker elevenes prestasjoner i skolen, og videre utvikling gjennom hele livet.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 1, 2 (2), 5 (2), 6 (3), 7 (3), 8 (3), 10, 50 (3), 53, 54 (2), 74, 103, 118, 143, 185 og 670 (3).

Det er forslag om leksefri haldagsscole, kunnskap om trepartssamarbeid og fagbevegelsens historie inn i skolens læreplanverk. Forslag om at Fellesforbundet bør besøke skoler for å øke forståelsen for arbeidslivet. Mer kunnskap om den norske modellen og partssamarbeidet i lederutdanningen. Mer kunnskap om personlig økonomi i skolen. Økt kunnskapen om pensjonssystemet blant unge gjennom skole og foreningsarbeid. Styrking og økning av studiefinansieringen i skole og utdanning.

Representantskapets vurdering:

Avd. 2, 6, 7, 8, 50 og 670 foreslår leksefri haldagsscole.

Forslaget om leksefri haldagsscole begrunnes ut fra et likhetshensyn der elevene i ulik grad får støtte og oppfølging hjemmefra. Innføring av en haldagsscole vil kreve store ressurser, blant annet i form av mange flere lærerstillinger. Gjennom skolefritidsordningen (SFO) er det i dag et tilbud i regi av skolen som varer til kl. 16.30, eller kl. 17.00. Ordningen gjelder imidlertid kun til og med fjerde trinn. Den er heller ikke gratis, og har mer preg av lek enn en arena for læring. Mange skoler tilbyr gratis leksehjelp.

Representantskapet mener at en bedre samordning mellom skolen og skolefritidsordningen vil kunne gi samme effekt som en leksefri haldagsscole. Det kan

oppnås gjennom en utvidet skolefritidsordning kombinert med et tilbud om leksehjelp. Gratisprinsippet bør gjelde her.

Avd. 2, 5, 6, 7, 8, 10, 50, 53, 54, 74, 118, 143 og 670 ønsker kunnskap om trepartssamarbeid og fagbevegelsens historie inn i skolens læreplanverk. Representantskapet deler avdelingenes bekymring for et samfunn som mangler kunnskap om fagbevegelsens historie og partssamarbeidet. Arbeidet med fagfornyelsen slutføres til skolestart 2020. Prosessen til nå indikerer ikke at kunnskap om partssamarbeid og fagbevegelsens historie får noen fremtredende plass. Trepartssamarbeidet har historisk hatt innflytelse på næringspolitikken, arbeidslivspolitikken og utdanningspolitikken. Lønnsforhandlinger og tariff er dessuten helt avgjørende for samfunnsøkonomien.

I det gjeldende rammeplanverket for skolen fremgår det at bedriftene spiller en viktig rolle som opplæringsarena i fag- og yrkesopplæringen. Det står også at "trepartssamarbeidet har lang tradisjon for å utvikle fag- og yrkesopplæringen i fellesskap". For øvrig står det ingenting om arbeidslivets organisasjoner, deres betydning for verdiskapingen i arbeidslivet, fellesskapet og samfunnet – det som vi ofte betegner som den norske modellen.

Avd. 103 hevder at mange ledere ikke forstår betydningen av tillitsvalgte. Det skyldes at de ikke kjenner godt nok til hvorfor vi har et organisert arbeidsliv, og hvilken ressurs klubben kan være for bedriften. Ved å bevisstgjøre dette tydeligere i utdanningene, kan vi sikre at ledere forstår og verdsetter avtaleverket på arbeidsplassene bedre. Representantskapet mener at den norske modellen er sårbar og trues fra alle kanter. Kunnskapsløshet og historieløshet er kanskje den fremste trusselen. Det er derfor viktig at denne kunnskapen implementeres på alle utdanningsnivåer der det er naturlig.

Avd. 2, 5, 7, 8 og 58 vil ha mer kunnskap om personlig økonomi i skolen. Representantskapet er enig i avdelingenes anmodning om at unge bør tilegne seg kunnskap om personlig økonomi tidlig. Innholdet i skolen er allerede ganske fullt. Kompetansemål i økonomi i grunnopplæringen kan neppe opprettes som eget fag, og bør i så fall implementeres i andre fag, eksempel samfunnsfag.

Avd. 1, 185 og 670 ønsker styrking av studiefinansieringen i skole og utdanning og foreslår økning av denne. Når det gjelder styrkingen av studiefinansieringen er Lånekassen for utdanning i støpeskjeen for å kunne tilby mer fleksible finansieringsordninger. De vil i større grad tilpasses voksne i og utenfor arbeidslivet. Gjennom å øke stipendandelen til skoleelever og studenter, vil den personlige økonomien kunne styrkes slik at elever og studenter kan konsentrere seg bedre om opplæring og studier.

I-4183 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING: Intensjonen i forslagene tiltres.

8.7.3 Fagopplæring generelt

F-4184 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Yrkesfagutdanning.

Fellesforbundet må jobbe for å styrke yrkesfagutdanningen slik at våre ungdommer skal få et godt yrke å leve av. Fellesforbundet må jobbe aktivt for at forholdene legges til rette for at våre ungdommer skal sikres yrkesfaglig utdanning. Dagens skoleungdom må konkurrere med «halve» Øst-Europa om lærlingeplasser og jobber. Fortsetter det slik vil mange flere yrkesskoler måtte legges ned.

De økonomiske rammene for yrkesfagene må økes kraftig slik at skolene er i stand til å følge den teknologiske utviklingen i fagene.

Det må følge lærlingeplass med studieplass til yrkesfagene.

Statusen på yrkesfag må gis et stort løft for å hindre at våre ungdommer faller ut av yrkesskolene. Teoritrøtte ungdommer som ellers ville falle ut av skolen må gis spesielle muligheter til yrkesutdanning.

Begrunnelse:

Det er blant gruppa av menn fra 25 år og oppover med lav eller ingen utdanning som arbeidsledigheten er høyest. Tidligere var det denne gruppen som ble tatt opp i bygg og industrifagene. Det må lages utdanningsløp med praktisk vei til fagbrev for elever som ikke greier å tilpasse seg videregående opplæring på skole.

Det er også viktig å sette skolene i stand til å lære opp elever i tråd med den teknologiske utviklingen i fagene. Det må også innføres en lærlingegaranti i utdanningsløpet.

F-4185 Avd. 25 - Fellesforbundet

Fagopplæring og kompetanse

Yrkesfag er en av de viktigste forutsetninger for verdiskaping i Norge – når rekrutteringen til yrkesfag reduseres trues videreføring av vår industrielle arv. At industrien trenger rekruttering ser man i antallet utenlandske ufaglærte bransjene benytter seg av. Store industrielle utbygginger i fremtiden trenger fagfolk. Derfor trenger yrkesfagopplæringen et løft for å styrke kvaliteten i norsk industri og arbeidsliv. Siden Reform 1994 har rekrutteringen til håndverksfag blitt dramatisk forverra. Reform 94 og 97 og seinere endringer legger ensidig vekt på teoretiske fag også i den videregående utdanning. Reform 94 ødela også muligheten for å gjøre lærlingelønna til et grunnlag for rekruttering. Resultatet ser vi i dag med en skrikende mangel på kvalifiserte fagfolk samtidig som hver tredje elev i videregående oppfatter sin skolesituasjon som meningsløs og uten relevanse for yrkesvalg. Norge driver sløseri med ungdommen sine talenter og undertrykker deres virkefrang.

Fellesforbundet vil:

- Oppheve Reform 94 sine bestemmelser om lønn til lærlinger.
- Heve satsene i Overenskomstene tilbake til nivået før Reform 94. Videre må også lærlingenenes lønn kunne forbedres ved lokale forhandlinger på linje med andre lønnsatser.

- Heve status og offentlige tilskuddsordninger for en opplæringskurve der man etter fagbrev og yrkespraksis kan videreutdanne seg. Ett eksempel som har elementer av en slik ordning er TAF (Tekniske og allmenne fag) tilknyttet videregående skole.

F-4186 Avd. 50 - Vestfold Nord

Skolering med praktiske, ikke teoretiske krav.

Begrunnelse:

Mange av våre medlemmer er praktikere, ikke akademikere. Derfor skal Fellesforbundet arbeide for at medlemmer og elever så langt som mulig skal bli vurdert under praktiske krav.

F-4187 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Yrkesfag og lærlinger

Analysen fra SSB viser at det i framtiden vil bli stor mangel på fagarbeidere, og behovet vil forsterke seg i tida framover. Godt utdannet faste ansatte fagarbeidere som tar et stort ansvar og bedrifter som bidrar til opplæring er et viktig grunnlag for Norges konkurransekraft. I dag slutter om lag en av tre elever som begynner på yrkesopplæring før de har oppnådd fageller svennebrev, og tusenvis av kvalifiserte kandidater får ikke lære plass. Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms mener at vi må styrke samarbeidet mellom arbeidslivet, fylkeskommunene og staten for å sikre bedre fag- og yrkesopplæring og nok arbeidsplasser. Frafallet er størst på yrkesfagene, og spesielt mellom guttene. Det forteller oss at vi i større grad må legge til rette for elever som ønsker å satse på praktiske fag. Det er minst like bra med mesterbrev som mastergrad. Ungdom må få teste ut ulike yrker tidlig, slik at de har mulighet til å finne ut hva de ønsker å jobbe med.

F-4188 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Det må satses mer på yrkesutdanning

Dersom det norske samfunnsmaskineriet skal fungere i tiden fremover må det satses enda sterkere på utdanning av fagarbeidere i framtida. En slik kompetanse må få økt anerkjennelse og status.

Å satse på yrkesutdanning for å møte næringslivets og samfunnets behov er med på å sikre vår nasjonale konkurransekraft.

Med fagbrev åpner det seg store muligheter for videre og høyere utdanning. Ungdom som velger denne utdanningsveien er de mest attraktive på arbeidsmarkedet.

Yrkesfag er en fullverdig utdanning over 4 år, der skole og arbeidsliv samarbeider om å formidle og samordne teori og praksis. Å føre ungdom til å bli selvstendige fagarbeidere som skal oppleve stolthet, identitet og status i sitt yrkesvalg, må være gull verdt for norsk samfunns- og arbeidsliv.

Derfor må næringslivet og det offentlige styrke samarbeidet om å utdanne tilstrekkelig med fagutdannet personell tilpasset samfunnets behov.

F-4189 Avd. 57 - Nord-Rogaland

Fagopplæring og yrkesfag.

LO og NHO er blant de tyngste aktørene i norsk arbeidsliv med kjennskap til arbeidslivet på et meget bredt plan. Nå når regjeringen setter ned utvalg for å konkurrere med LO og NHO om hvordan forme framtidens yrkesfag er dette noe fellesforbundet ser på med stor skepsis da LO og NHO sine uttalelser, basert på brei og lang erfaring fra arbeidslivet, blir tidsidesatt for regjeringens "Ekspert grupper" for å få gjennom regjeringens politikk. Trepertssamarbeidet i den norske modellen gjør seg også gjeldene på utdanningssiden for at man sammen skal forme framtidens arbeidsliv. Det norske arbeidslivet er i konstant utvikling som baseres på forskning og ny teknologi. For at lærere skal være best skikket til å følge med på utviklingen som skjer i det norske arbeidslivet er ikke mer rapportering og målstyring det som skal til. Lærere på yrkesfag må ut å hospitere i bedriftene for å holde tritt med utviklingen som skjer i arbeidslivet.

Fellesforbundet krever:

- At trepartssamarbeidet rundt utformingen av det norske arbeidslivet, samt utdanning, fremdeles skal ha forrang foran "ekspert grupper".
- Yrkesfaglærere tilbys hospitering med 4-5 års mellomrom ute i bedrifter.
- Norge har et stort behov for fagarbeidere i fremtiden. Det er viktig at det jobbes aktivt for å heve statusen til yrkesfagene. Dyktige fagarbeidere er kunnskapssamfunnets viktigste ressurs.

F-4190 Avd. 176 - Dalane Fagforening

Fellesforbundet må jobbe for en styrking av status for Fagarbeidere. I dagens samfunn er det et stadig press på ungdom om å ta lange utdannelser. Dette er vel og bra men det resulterer indirekte i at utdanning som Fagbrev blir tilsidesatt som noe mindre verdifullt. Fellesforbundet bør sammen med arbeidsgiverorganisasjonene og styresmakter jobbe aktivt med å verdsette fagarbeideren

F-4191 Avd. 650 - Fellesforbundet

Forslag: Studiepoeng for endt læringsløp:

Begrunnelse:

Det må gis studiepoeng for fullført fag/svennebrev som utdanning.

F-4192 Avd. 650 - Fellesforbundet

Forslag: Yrkesutdanninga må strykes.

Begrunnelse:

Allerede i grunnskolen må fag som er av mer praktisk art komme sterkere inn i opplæringa. Dette blant annet for at barn og unge skal føle mestring og lettere se

mulighetene for å ta en yrkesfagutdanning. Rådgivere i skolen må ha relevant kunnskap om mulighetene innen yrkesfag, slik at de også kan hjelpe elevene til å se mulighetene som finnes som fagarbeider, ikke bare ha fokus på det akademiske utdanningsløpet.

F-4193 Avd. 650 - Fellesforbundet

Yrkesfag må styrkes

Begrunnelse:

Det er stadig større mangel på faglært arbeidskraft her i landet. Dette er det flere årsaker til, blant annet innleieproblematikken. Fellesforbundet sammen med LO må jobbe politisk og på andre måter for å gjøre det å ta en fagutdanning mer attraktiv, både med tanke på utdanning og arbeid i bransjene. I dag er det for stort fokus på akademikere og akademisk utdanning allerede i det man jobber med læreplaner for grunnskolen.

F-4194 Avd. 670 - Fellesforbundet

Stipendordning for lærlinger.

Opprette stipendordning for lærlinger.

Begrunnelse:

Mange lærlinger sliter i dag økonomisk, spesielt de som ikke bor hjemme hos sine foreldre. Derfor bør det opprettes en stipendordning som de kan søke på i tillegg til den vanlige lærlingelønnen.

F-4195 Avd. 730 - Fellesforbundet

Fagopplæring og yrkesfag.

LO og NHO er blant de tyngste aktørane i norsk arbeidsliv med kjennskap til arbeidslivet på et meget bredt plan. Nå når regjeringa setter ned utvalg for å konkurrere med LO og NHO om hvordan forme framtidens yrkesfag er dette noe fellesforbundet ser på med stor skepsis da LO og NHO sine uttalelser, basert på brei og lang erfaring fra arbeidslivet, blir tidsidesatt for regjeringas "Ekspert grupper" for å få gjennom regjeringas politikk. Trepertssamarbeidet i den norske modellen gjør seg også gjeldende på utdanningssiden for at man sammen skal forme framtidens arbeidsliv. Det norske arbeidslivet er i konstant utvikling som baseres på forskning og ny teknologi. For at lærere skal være best skikket til å følge med på utviklingen som skjer i det norske arbeidslivet er ikke mer rapportering og målstyring det som skal til. Lærere på yrkesfag må ut å hospitere i bedriftene for å holde tritt med utviklingen som skjer i arbeidslivet.

Fellesforbundet krever:

- At trepartssamarbeidet rundt utformingen av det norske arbeidslivet, samt utdanning, fremdeles skal ha forrang foran "ekspert grupper".
- Yrkesfaglærere tilbys hospitering med 4-5 års mellomrom ute i bedrifter.

- Norge har et stort behov for fagarbeidere i fremtiden. Det er viktig at det jobbes aktivt for å heve statusen til yrkesfagene. Dyktige fagarbeidere er kunnskapssamfunnets viktigste ressurs.

F-4196 Avd. 762 - Rørleggernes Forening

Sløydsaler på skoler

Fellesforbundet skal jobbe politisk med å lovfeste sløydsaler i alle nye barne og ungdomsskoler.

Begrunnelse:

I dag finnes det ingen krav til sløydsaler på skolene. ved endring kan dette motivere flere til å velge praktiske retninger.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2, 25, 50, 53 (2), 57, 176, 650 (3), 670, 730 og 762.

Forslagene omhandler:

- Generell styrking av yrkesfagenes posisjon i samfunnet
- Øke satsene i overenskomstene for å heve lærlinglønnen
- Styrkingen av praktiske fag, håndverk og teknologi i skolen
- Styrking av partenes innflytelse på yrkesutdanningen
- Styrkingen av samarbeidet mellom skolen og næringslivet
- Innføring av læreplassgaranti
- Stipendordning for lærlinger
- Studiepoeng for fag-/svennebrev

Representantskapets vurdering:

Representantskapet mener at yrkesfagenes posisjon i samfunnet må styrkes ytterligere i årene som kommer for å møte kompetansebehovet i arbeidslivet. Det er viktig at vi som representerer arbeidslivets parter tar en sterk rolle i dette arbeidet. Det handler om å gi yrkesfagene gode rammevilkår gjennom økonomiske tilskudd og investeringer i moderne utstyrsparke. Det handler også om å forvalte og utvikle lærefagene og yrkesutdanningen gjennom nasjonale rammer og godt trepartssamarbeid mellom aktørene i regionene.

Forslag fra avdeling 25 om å heve satsene for lærlinglønnen gjennom overenskomstene oversendes det nye forbundsstyret og vurderes i en helhet i forbindelse med den ordinære forslagsbehandlingen til tariffoppgjøret 2020.

Det er bred enighet om at de praktiske fagene i grunnopplæringen må styrkes for å forberede skoleelevene for arbeidslivet. Skolen er i dag først og fremst tilrettelagt for videre akademisk utdanning. De praktiske fagene lider under dette regimet. Avdelingene tar opp temaet på flere måter, men ønsker å styrke de praktiske fagenes posisjon i skolen.

Med den store grunnskolereformen L-97 forsvant de tradisjonelle håndverksfagene i skolene, som tresløyden, heimkunnskap, forming med videre. I stedet ble fagene Kunst og håndverk og Mat og helse opprettet. Samtidig eksponeres stadig

færre oppvoksende barn for bruk av verktøy og praktisk utfoldelse på ulike materialer på fritiden. For å sette det på spissen, er det vel i dag et fåtall av barn som vet hvordan man skal bruke skrujern, hammer og spiker. Vi må her se på hele samfunnsoppdraget til skolen. Det handler om noe mer enn kun å lære opp barna i de teoretiske basisferdigheter som å lese, skrive og regne.

Representantskapet mener at man må se på mekanisk utøvelse og bruk av moderne teknologi i sammenheng. Klassisk håndverksutøvelse har en universell verdi som handler om motorisk kontroll og kommunikasjon mellom hode og hender som er tidløs kunnskap. Derfor er det så viktig at barna får utfolde seg fysisk og praktisk tidlig.

Representantskapet mener at verdien av praktisk læring i skolen er så viktig at det må tydeliggjøres i forbundets prinsippprogram og innstiller derfor på et tillegg om dette.

Tillegg avsnitt 97 i prinsippprogrammet (ny tekst understreket og kursiv):

"Skolen har mange viktige funksjoner. Den skal gi barn og unge et godt grunnlag for å velge videre utdanning og yrkeskarriere. Skolen er også en viktig arena for inkludering og utjevning av sosiale forskjeller. Skolen må legge til rette for at praktisk kunnskap, ikke bare teoretisk, blir verdsatt. Elever i ungdoms- og videregående skole må få informasjon om arbeidslivet, fagbevegelsens rolle og videre utdanningsmuligheter. Skolen skal være offentlig, gratis og tilgjengelig for alle."

Ellers har det vært en vedvarende tendens til at de yrkesfaglige programområdene på de videregående skolene lider under mangel på investeringer i nytt og moderne utstyr, materialer og lærerkompetanse. Her mener representantskapet det trengs en stor innsats og synlige midler på statsbudsjettene i årene som kommer.

Representantskapet deler avdelingenes bekymring for at partene i arbeidslivet, både på arbeidstaker- og arbeidsgiversiden har fått mindre innflytelse på utdanningspolitikken. En klar tendens er at regjeringen setter ned sine egne utvalg med såkalte eksperter til fortrengsel for partenes egne organer, som de faglige rådene, Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) og fylkenes yrkesopplæringsnemnder.

Det er alvorlig fordi arbeidslivets stemme og legitimitet da mangler i kunnskapsgrunnlaget for viktige beslutninger om organiseringen og innholdet i opplæringen. Det er også i strid med lovverket der partenes medvirkning er utførlig regulert i opplæringsloven med forskrifter. Dette følger også av ILO-konvensjonen nr. 142. Partene investerer store ressurser i fagopplæringen gjennom blant annet forvaltningen av læreplanene, opplæringen i bedrift og representasjonen i ulike råd og organer som prøvenemndene. Dette mener vi må synliggjøres og verdsettes.

Representantskapet mener Fellesforbundet, sammen med LO sentralt og arbeidsgiversiden, må reagere mot en uheldig praksis i regi av myndighetene som huler ut trepartssamarbeidet. Dette henger også sammen med et sviktende

kunnskapsgrunnlag om partens rolle i samfunnet blant mange politikere og myndighetsorganer.

Norsk fagutdanning holder høy kvalitet. Noe av årsaken til at mange regioner lykkes i næringsutviklingen, er lokal rekruttering av motiverte elever til lokale bedrifter. Det handler også om en god dimensjonering av skoletilbudet som svarer til bedriftenes kompetansebehov. Interaksjon mellom skole og bedrift er helt avgjørende. Desto tidligere og desto større omfang samarbeidet omfatter, desto bedre. Det er også en stor fordel med formalisert samarbeid som skaper forutsigbarhet og robuste strukturer som står seg over tid.

Representantskapet støtter forslaget om mer hospitering av lærere til bedrifter. Dette bør skje i stor skala og gå begge veier. Ansatte i bedrifter må ønskes velkommen til skolen for å gi elevene kunnskap fra produksjonen de ellers ikke ville fått. Vi mener også det er et godt forslag at samarbeidet mellom bedriftene og ungdomsskolen blir tettere fordi det er i denne aldersgruppen de store valgene skal tas. Bruk av teknologi i karriereveiledningen, som AR (artificial reality) og VR (virtual reality), vil kunne gi både nyttig kunnskap til den moderne industrien og gi motivasjon til å velge på grunnlag av interesse. I denne sammenheng bør valgfagene i ungdomsskolen brukes aktivt slik at både lærere og elever bli kjent med arbeidslivet.

Flere avdelinger påpeker mangel på læreplasser som utfordring. Det foreslås i den sammenheng at det innføres en lærlinggaranti. Representantskapet tolker det som en garanti for læreplass. Enkelte bransjer og regioner praktiserer dette i dag, men da på vilkår om bestått i alle fellesfag, karakter 3 eller bedre i programfagene og moderat fravær. Ordningen gir gode resultater, men kan virke ekskluderende på noen. Representantskapet mener man skal ha rett til yrkesfaglig skoleplass helt til man har fått tilbud om læreplass. Noe av utfordringen er manglende samsvar mellom skoleplasser og tilgjengelige læreplasser. Dette kan løses gjennom bedre dimensjonering.

Etter Reform 94 ble det påpekt at tilskuddet til lærebedriftene skulle svare til det en yrkesfaglig skoleplass koster. Regjeringen har økt tilskuddet de senere årene uten at det har medført veldig mange flere læreplasser og lærlinger. Noe effekt kan det likevel ha hatt. Særlig små håndverksbedrifter opplyser at tilskuddet har betydning. Avdeling 670 foreslår en egen stipendordning for lærlinger. I dag dekker Lånekassen for utdanning også lærlinger slik at de har rett til lån og stipend.

Representantskapet er opptatt av likeverd mellom yrkesfaglig og akademisk utdanning. Reglene for opptak til høyskoler og universiteter er i liten grad tilpasset søkere med yrkesfaglig bakgrunn. Det gjør seg blant annet utslag i Forskrift om opptak til høyere utdanning § 7-11, der for eksempel folkehøyskole og avtjent militær og sivil førstegangstjeneste gir ekstra studiepoeng, noe avlagt fag-/svenneprøve ikke gjør.

Forslaget fra avdelingene om at man skal få studiepoeng etter avlagt fag-/svennebrev støtter oppunder prinsippet om likeverd mellom akademisk og yrkesfaglig utdanning, i den grad det her menes tilleggspoeng ved opptak til

universitetsutdanning. Studiepoeng er poeng man tilegner seg ved avlagt grad på høyskole, universitet eller fagskole. Det er ikke relevant for fag-/svennebrev eller vitnemål fra videregående opplæring.

I-4197 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslag fra avd. 25 om å heve satsene for lærlinglønnen gjennom overenskomstene oversendes det nye forbundsstyret til behandling i forbindelse med utarbeidelse av krav til tariffoppgjøret i 2020.

Forslaget fra avd. 2 om innføring av en generell læreplassgaranti, 650 om studiepoeng for avlagt fag-/svenneprøve, tiltres ikke.

Forslaget fra avd. 670 om stipendordning for lærlinger anses dekket gjennom Statens lånekasse for utdanning.

Intensjonen i forslag fra avdeling 2, 25, 53, 57, 176, 650 og 730 om en generell styrking av yrkesfagene, 50, 650 og 762 om styrking av praktiske fag, 57 og 730 om styrking av partenes innflytelse på yrkesutdanningen, styrkingen av samarbeidet mellom skole og bedrift, 57 og 730 om styrking av samarbeidet mellom skolen og næringslivet, 650 om tilleggspoeng til opptak til universitetsutdanning etter avlagt fag-/svenneprøve, tiltres.

Tillegg avsnitt 97 i prinsippprogrammet (ny tekst understreket og kursiv):

"Skolen har mange viktige funksjoner. Den skal gi barn og unge et godt grunnlag for å velge videre utdanning og yrkeskarriere. Skolen er også en viktig arena for inkludering og utjevning av sosiale forskjeller. Skolen må legge til rette for at praktisk kunnskap, ikke bare teoretisk, blir verdsatt. Elever i ungdoms- og videregående skole må få informasjon om arbeidslivet, fagbevegelsens rolle og videre utdanningsmuligheter. Skolen skal være offentlig, gratis og tilgjengelig for alle."

8.7.4 Rekruttering til yrkesfagene

F-4198 Avd. 7 - Vestfold

Flere fagarbeidere:

Fellesforbundet må legge til rette for at flere velger en utdanning som genererer fagbrev. Og at fagbrevet får større verdi.

Begrunnelse:

Det må tilrettelegges for at bedrifter tar i mot lærlinger i større grad enn i dag. Etterutdanning er også et viktig element som det må tilrettelegges mer for. Dette er viktig for at frontfagene i Norge skal være ledende i de fleste sektorer. Det må gis høyere tilskudd til bedrifter som tar inn lærlinger, men en del av summen bør holdes tilbake til lærlingen har bestått fagprøven.

F-4199 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Rekruttering av fagutdannet personell til landsdelen

Fellesforbundet Nordre Nordland og Sør-Troms registrerer at alt for mange av de nyutdannede fagarbeiderne reiser ut av landsdelen for å få faste interessante og utfordrende jobbtillbud. Dette svekker mange bransjer i kampen om verdifull arbeidskraft.

Det er nå viktig at våre politikere, bedriftene, fylke og stat tar fatt i disse utfordringene som her er nevnt. Det må settes i gang tiltak slik at vi kan få styrket yrkesutdanningen, ha fokus på kvalitet og gi lærekontrakter for alle som trenger og ønsker det. Rådgivningstjenesten i grunnskolen må også styrkes og forbedres for å rekruttere ungdom til fagutdanningen.

Modellen fra Nordland Fylkeskommune med garanti for læreplass er positivt og fortjener støtte fra næringslivet for å lykkes. Det er også viktig at fagarbeiderne i alle fag viser stolthet av sitt yrkesvalg.

Sammen kan vi alle bidra til å være med å løfte statusen for fagarbeideren. Vi må møte hele arbeidslivet sitt behov for faglært arbeidskraft med å utdanne enda flere dyktige fagarbeidere.

F-4200 Avd. 53 - Nordre Nordland og Sør-Troms

Fagarbeideren er grunnfjellet i arbeidslivet

Det må satses enda sterkere på fagarbeidere i framtida, slik at denne kompetansen får større anerkjennelse, økt status og får mer synliggjordt denne viktige arbeidskraften for hele arbeidslivet.

Å satse på yrkesutdanning for å møte næringlivets behov er med på å sikre konkuransekraften. Med fagbrev åpner det seg store muligheter for videre og høyere utdanning. Ungdom som velger denne utdanningsveien er de mest attraktive på arbeidsmarkedet.

Yrkesfag er en helskapelig utdanning over 4 år der skole og arbeidsliv samarbeider om å formidle og samordne teori og praksis. Å føre ungdom til å bli selvstendige fagarbeidere som skal oppleve stolthet, identitet og status i sitt yrkesvalg, må være gull verdt for norsk arbeidsliv.

Det er også utfordringer i fagopplæringen. Undersøkelser viser blant annet til mangelfull oppfølging og svakheter i det statlige tilsynet og forvaltning av læreplaner. Læreplaner oppleves ofte som omfattende i mange fag og målene kan være uklare. I noen fagområder er det også et problem med å få lærekontrakt. Så har vi problemet med forfall, spesielt innen yrkesfag, der for mange av ungdommene slutter etter påbegynt opplæring.

Det er også lærlingeundersøkelser, som viser at de fleste som har valgt yrkesveien er svært godt fornøyd med sin opplæring og yrkesvalg, noe som igjen bekrefter at vi har ungdommer som er både engsjerte og motiverte. Dette viser også at både de videregående skolene og bedriftene gjør en god jobb i å utdanne ungdom til interessante og viktige jobber i arbeidslivet.

Nå ser vi at alt for mange av de nyutdannede fagarbeiderne reiser ut av landsdelen, noe som svekker mange bransjer i kampen om verdifull arbeidskraft. Det er nå viktig at våre politikere, bedriftene, fylke, og stat tar fatt i disse utfordringene som her er nevnt og setter i gang tiltak slik at vi kan få ned forfallet, styrke yrkesutanningen, ha fokus på kvalitet og gi lærekontrakter for alle som trenger og ønsker det. Det er også viktig at fagarbeiderne i alle fag viser stolthet av sitt yrkesvalg.

Sammen kan vi alle bidra til å være med å løfte statusen for fagarbeideren. Vi må møte hele arbeidslivet sitt behov for faglært arbeidskraft med å utdanne enda flere dyktige fagarbeidere.

F-4201 Avd. 143 - Helgeland

Rekruttering av fagutdannet personell til landsdelen

Fellesforbundet Helgeland registrerer at alt for mange av de nyutdannede fagarbeiderne reiser ut av landsdelen for å få faste interessante og utfordrende jobbtillbud. Dette svekker mange bransjer i kampen om verdifull arbeidskraft.

Det er nå viktig at våre politikere, bedriftene, fylke og stat tar fatt i disse utfordringene som her er nevnt. Det må settes i gang tiltak slik at vi kan få styrket yrkesutdanningen, ha fokus på kvalitet og gi lærekontrakter for alle som trenger og ønsker det. Rådgivningstjenesten i grunnskolen må også styrkes og forbedres for å rekruttere ungdom til fagutdanningen.

Modellen fra Nordland Fylkeskommune med garanti for læreplass er positivt og fortjener støtte fra næringslivet for å lykkes. Det er også viktig at fagarbeiderne i alle fag viser stolthet av sitt yrkesvalg.

Sammen kan vi alle bidra til å være med å løfte statusen for fagarbeideren. Vi må møte hele arbeidslivet sitt behov for faglært arbeidskraft med å utdanne enda flere dyktige fagarbeidere.

F-4202 Avd. 603 - Oslo Bygningsarbeiderforening

Rekruttering til byggfagene

Norge har et skrikende behov for faglært arbeidskraft. Ungdom som velger yrkesfag får ikke fullført utdannelsen blant annet på grunn av mangel på læreplasser.

Ungdomsskoleelever blir i dag i mange tilfeller frarådet fra å søke seg til yrkesfag fordi de i følge enkelte rådgivere er for «smarte». Ofte blir elevene rådet til å ta et akademisk utdanningsløp.

Flere steder i landet har lokale bedrifter invitert seg selv inn på ungdomsskolene og fremsnakkert yrkesfagene. Flere bedrifter har lyktes i å sikre seg fremtidige lærlinger ved å starte rekrutteringen tidlig i ungdomsskolen.

Skal vi lykkes med å levere nok faglært arbeidskraft til byggfagene må rekrutteringen starte tidlig, ja kanskje allerede på barneskolen. Det er gledelig å registrere at sløyd igjen er på timeplanen i barneskolen.

Slik det er i dag så rekrutteres det fra «bare» 50% av befolkningen. Jenter må få samme mulighet til å velge yrkesfag/byggfag og her må det gjøres en langt større innsats enn det vi ser i dag.

Lærebedrifter som har gjort en god jobb med oppfølging av sine lærlinger, og som har en god læreplan for sine lærlinger må i større grad brukes i et rekrutteringsperspektiv. Opplæringskontorene må også bidra til dette arbeidet.

Når vi ser den digitale utviklingen innen byggfagene, vil vi fremover ha et stort behov høykompetent faglært arbeidskraft.

Som kvinnelig håndverker så er du kjempe tøff, eller så blir du kjempe tøff, eller så forsvinner du. - i fremtiden bør det ikke være slik, for målet er å normalisere kvinners plass i byggebransjen.

F-4203 Avd. 605 - Rørleggernes Fagforening

Rekruttering til byggfagene

Norge har et skrikende behov for faglært arbeidskraft. Ungdom som velger yrkesfag får ikke fullført utdannelsen blant annet på grunn av mangel på læreplasser.

Ungdomsskoleelever blir i dag i mange tilfeller frarådet fra å søke seg til yrkesfag fordi de i følge enkelte rådgivere er for «smarte». Ofte blir elevene rådet til å ta et akademisk utdanningsløp.

Flere steder i landet har lokale bedrifter invitert seg selv inn på ungdomsskolene og fremsnakket yrkesfagene. Flere bedrifter har lyktes i å sikre seg fremtidige lærlinger ved å starte rekrutteringen tidlig i ungdomsskolen.

Skal vi lykkes med å levere nok faglært arbeidskraft til byggfagene må rekrutteringen starte tidlig, ja kanskje allerede på barneskolen. Det er gledelig å registrere at sløyd igjen er på timeplanen i barneskolen.

Slik det er i dag så rekrutteres det fra «bare» 50% av befolkningen. Jenter må få samme mulighet til å velge yrkesfag/byggfag og her må det gjøres en langt større innsats enn det vi ser i dag.

Lærebedrifter som har gjort en god jobb med oppfølging av sine lærlinger, og som har en god læreplan for sine lærlinger må i større grad brukes i et rekrutteringsperspektiv. Opplæringskontorene må også bidra til dette arbeidet.

Når vi ser den digitale utviklingen innen byggfagene, vil vi fremover ha et stort behov høykompetent faglært arbeidskraft.

Som kvinnelig håndverker så er du kjempe tøff, eller så blir du kjempe tøff, eller så forsvinner du. - i fremtiden bør det ikke være slik, for målet er å normalisere kvinners plass i byggebransjen.

F-4204 Avd. 765 - Trondheim

Rekruttering til byggfagene

Norge har et skrikende behov for faglært arbeidskraft. Ungdom som velger yrkesfag får ikke fullført utdannelsen blant annet på grunn av mangel på læreplasser.

Ungdomsskoleelever blir i dag i mange tilfeller frarådet fra å søke seg til yrkesfag fordi de ifølge enkelte rådgivere er for «smarte». Ofte blir elevene rådet til å ta et akademisk utdannelsesløp.

Flere steder i landet har lokale bedrifter invitert seg selv inn på ungdomsskolene og fremsnakkert yrkesfagene. Flere bedrifter har lyktes i å sikre seg fremtidige lærlinger ved å starte rekrutteringen tidlig i ungdomsskolen.

Skal vi lykkes med å levere nok faglært arbeidskraft til byggfagene må rekrutteringen starte tidlig, ja kanskje allerede på barneskolen. Det er gledelig å registrere at sløyd igjen er på timeplanen i barneskolen.

Slik det er i dag så rekrutteres det fra «bare» 50% av befolkningen. Jenter må få samme mulighet til å velge yrkesfag/byggfag og her må det gjøres en langt større innsats enn det vi ser i dag.

Lærebedrifter som har gjort en god jobb med oppfølging av sine lærlinger, og som har en god læreplan for sine lærlinger må i større grad brukes i et rekrutteringsperspektiv. Opplæringskontorene må også bidra til dette arbeidet.

Når vi ser den digitale utviklingen innen byggfagene, vil vi fremover ha et stort behov høykompetent faglært arbeidskraft.

Som kvinnelig håndverker så er du kjempe tøff, eller så blir du kjempe tøff, eller så forsvinner du. - i fremtiden bør det ikke være slik, for målet er å normalisere kvinners plass i byggebransjen.

F-4205 Avd. 768 - Trondheim Bygning

Rekruttering til byggfagene

Norge har et skrikende behov for faglært arbeidskraft. Ungdom som velger yrkesfag får ikke fullført utdannelsen blant annet på grunn av mangel på læreplasser. Ungdomsskoleelever blir i dag i mange tilfeller frarådet fra å søke seg til yrkesfag fordi de ifølge enkelte rådgivere er for «smarte». Ofte blir elevene rådet til å ta et akademisk utdannelsesløp.

Flere steder i landet har lokale bedrifter invitert seg selv inn på ungdomsskolene og fremsnakkert yrkesfagene. Flere bedrifter har lyktes i å sikre seg fremtidige lærlinger ved å starte rekrutteringen tidlig i ungdomsskolen.

Skal vi lykkes med å levere nok faglært arbeidskraft til byggfagene må rekrutteringen starte tidlig, ja kanskje allerede på barneskolen. Det er gledelig å registrere at sløyd igjen er på timeplanen i barneskolen. Slik det er i dag så rekrutteres det fra «bare» 50% av befolkningen. Jenter må få samme mulighet til å velge yrkesfag/byggfag og her må det gjøres en langt større innsats enn det vi ser i dag.

Lærebedrifter som har gjort en god jobb med oppfølging av sine lærlinger, og som har en god læreplan for sine lærlinger må i større grad brukes i et rekrutteringsperspektiv.

Opplæringskontorene må også bidra til dette arbeidet.

Når vi ser den digitale utviklingen innen byggfagene, vil vi fremover ha et stort behov høykompetent faglært arbeidskraft.

Som kvinnelig håndverker så er du kjempe tøff, eller så blir du kjempe tøff, eller så forsvinner du. - i fremtiden bør det ikke være slik, for målet er å normalisere kvinners plass i byggebransjen.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 7, 53 (2), 143, 603, 605, 765 og 768.

Det er forslag om:

- Økt lærlingtilskudd til bedrifter der deler av summen holdes tilbake til gjennomført læreløp
- Synliggjøre yrkesfagene som attraktiv karrierevei
- Styrking av rådgivningen/karriereveiledningen i skolen
- Mere målrettet og systematisk rekruttering av jenter til byggfag/(tekniske fag)
- styrke rekrutteringen lokalt samt styrke yrkesfagenes posisjon i Nord-Norge
- Målrettet og systematisk arbeid for rekruttering av ungdommer til bedriftene i Nord-Norge (distriktene)

Representantskapet vurdering:

Representantskapet mener det må satses systematisk på å sikre god rekruttering til yrkesfagene. Noe av utfordringen er og har vært at denne innsatsen gjerne er avgrenset til de ulike bransjene. Noen bransjer har vært flinkere enn andre i sitt rekrutteringsarbeid. Det kan også påvirkes av geografiske forskjeller, samt mangel på avklaring om ansvaret for rekrutteringen mellom skolene, bedriftene, fylkeskommunen, organisasjonene og opplæringskontorene.

Avd. 7 foreslår økt lærlingtilskudd, men at deler av tilskuddet tilbakeholdes til gjennomført læretid. Representantskapet tror det viktigste er å støtte opp under lærebedriftenes totale rammevilkår slik at det blir økonomisk lønnsomt å være lærebedrift. Økonomiske incentiver kan være markedsregulerende tiltak, som for eksempel lærlingklausulen i offentlige anskaffelser, eller de kan ha en direkte karakter som tilskuddordninger. Økt tilskudd gir ikke nødvendigvis flere lærebedrifter. Økonomisk tilskudd bør ikke være den viktigste motivasjonsfaktoren for å være lærebedrift.

Den senere tiden ser vi effekter av økt oppmerksomhet og positiv synlighet av yrkesfagene i samfunnet generelt. I 2018 markerte vi yrkesfagenes år. Det er bra at yrkesfagene kan sette dagsorden. Dette må vi forsterke ytterligere. Samtidig må vi bli flinkere til å sette yrkesfagene inn i en større sammenheng, både som næringspolitisk virkemiddel, og som en viktig faktor for å styrke det seriøse arbeidslivet. Lærebedriftene har ofte en langsiktig kompetansekultur som fremmer seriøsitet og soliditet. Gjennom seriøsitetsbestemmelser og skjerping av krav til anskaffelser, blir det mer attraktivt å være lærebedrift med faglært arbeidskraft.

Lokal rekruttering er viktig for distriktene, noe flere avdelinger påpeker. Store deler av verdiene i landet skapes langs kysten og i innlandet, innen oljeservice, havbruk, fiskeri, skipsfart, industri osv. Mange steder sliter bedriftene med å få dekket sitt kompetansebehov. Det kan innebære tapte oppdrag og tapt produksjon (ref. NHOs Kompetansebarometer). Dessuten påvirkes mange kommuner av fraflytting der de unge drar til byene for å jobbe kortsiktig eller studere. Noe av det kanskje viktigste tiltaket er å synliggjøre de attraktive karrieremulighetene i bransjene i distriktene. Trygge og spennende jobber vil aldri gå ut på dato. Til dette trengs mobilisering fra en rekke aktører.

Flere avdelinger er opptatt av at karriereveiledningen i skolen ikke er god nok. Ofte blir yrkesfagene nedprioritert og sett på som et tilbud for skolesvake. Partene har jobbet for en profesjonalisering av karriereveiledningen gjennom en årrekke. Tilbudet er enda ikke godt nok. Særlig i ungdomskolen må det finnes ressurser tilgjengelig for skolene med kunnskap om mulighetene innen yrkesfagene. Nettsider med informasjon om karrierevalg er nyttige, men det er ikke nok. Partene har i denne forbindelse foreslått at skolene kan bruke karriereveiledningssentrene i fylkene som supplement til sin egen rådgivningstjeneste. Også NAV kan bidra.

Representantskapet mener det er viktig at vi lykkes med å rekruttere flere jenter til mannsdominerte bransjer og de tekniske fagene. Vi trenger en målrettet og koordinert innsats fra flere aktører. Bransjene må selv gå foran. Erfaringer viser at kampanjer, ambassadører og jentenettverk kan ha positiv effekt. Likevel virker det ikke som det er nok til å snu trenden. Det er også en tendens til at kampanjer kan ha en umiddelbar effekt, men at den avtar etter kort tid.

Vi mener det er komplekse årsaker til kjønnsbalansen i enkelte bransjer. For å lykkes med å snu trenden tror vi det må jobbes langsiktig med å gripe tak i underliggende faktorer i bransjene, der arbeidsplassene må legge til rette for at jenter trives og føler seg inkludert i arbeidsfellesskapet.

I-4206 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslag fra avdeling 7 om å holde tilbake deler av tilskudd til gjennomført fagprøve tiltres ikke.

Intensjonen i øvrige forslag tiltres.

8.7.5 Lærlingordningen

F-4207 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Lærlinger

Fellesforbundet må jobbe for å endre lovverket, slik at en lærling har mulighet til å ta svenneprøven/fagprøven på nytt innen seks måneder om lærlinger har strøket på førstegangs-fagprøve.

Begrunnelse:

I forskriften til Opplæringsloven og i Fellesoverenskomsten framgår det at det kan avtales en frivillig forlengelse av læretiden dersom lærlingen stryker ved førstegangs-fagprøve. En slik forlengelse er noe de fleste lærebedrifter tilbyr, men det hender fortsatt at lærlinger ikke får en mulighet til forlenget lærlingtid og muligheten til å ta fagprøven på nytt. De kan melde seg opp til ny prøve selv, men sjansen for å bestå er naturlig nok liten dersom de ikke får være i arbeid i tiden mellom prøvene. Lov- og avtaleverk må endres slik at det ved ikke-bestått fagprøve må kontrakten lærlingen har med bedriften forlenges, dersom lærlingen ønsker det.

F-4208 Avd. 5 - Fellesforbundet

Uttalelse lærlinger

Lærlingordningen blir misbrukt. Andelen verdiskapning lærlinger i dag leverer, harmonerer ikke med det modellen ble bygd opp etter! Man er tidligere selvstendig samt man får mye mindre lønn i forhold til hva man burde. Det er på tide å studere effekten av dette, da mange bedrifter utnytter dette som billig arbeidskraft, kan det fort bli den “nye sosial dumping”

F-4209 Avd. 5 - Fellesforbundet

Opplæring.

Det må innføres strengere straff til bedriftene som ikke gir den opplæring og oppfølging som lærlingene har krav på.

Begrunnelse:

Med strengere straff mener vi at bedriftene må ta ansvar, og brudd på dette medfører alvorlige konsekvenser for bedriften.

På bakgrunn av lærling patruljens arbeid med å avdekke lærlingene sitt arbeidsforhold, er det avdekket mange forhold som er uforsvarlig i hensyn til opplæringsprogrammet. Samt at lærlingene blir utnyttet og brukt som billig arbeidskraft. Dette er så alvorlig at det er lærlinger som kan stryke på fagprøven eller droppe ut i arbeidsledighet, det er bekymringsverdig når det er registrert så stor misnøye fra lærlingene som opplever dette på arbeidsplassen. Det er meget viktig at det blir tilrettelagt for at lærlingene får den opplæringen de trenger, for å ha ett godt arbeidsliv i det yrket de trives i og er stolt av.

- F-4210 Avd. 5 – Fellesforbundet**
Arbeidsmarkedsbedrifter
Kompetansebevis må konkretiseres.

Begrunnelse:

Det må legges til rette for å gjennomføre et kompetansebevis med innhold for de som ikke klarer å gjennomføre et helt løp med fagprøve. I dag er det slik at kandidatene som gjennomfører et kompetansebevis, ikke får konkretisert hva det er de har kompetanse på, bare hvilket fag de har tatt kompetansebevis i.

- F-4211 Avd. 6 - Fellesforbundet**
Lærlinger

Fellesforbundet må jobbe for å endre lovverket, slik at en lærling har mulighet til å ta svenneprøven/fagprøven på nytt innen seks måneder om lærlinger har strøket på førstegangs-fagprøve.

Begrunnelse:

I forskriften til Opplæringsloven og i Fellesoverenskomsten framgår det at det kan avtales en frivillig forlengelse av læretiden dersom lærlingen stryker ved førstegangs-fagprøve.

En slik forlengelse er noe de fleste lærebedrifter tilbyr, men det hender fortsatt at lærlinger ikke får en mulighet til forlenget lærlingtid og muligheten til å ta fagprøven på nytt. De kan melde seg opp til ny prøve selv, men sjansen for å bestå er naturlig nok liten dersom de ikke får være i arbeid i tiden mellom prøvene.

Lov- og avtaleverk må endres slik at det ved ikke-bestått fagprøve må kontrakten lærlingen har med bedriften forlenges, dersom lærlingen ønsker det.

- F-4212 Avd. 25 - Fellesforbundet**
Fellesforbundet vil:

- Arbeide for et skolesystem der man etter endt ungdomsskole har et reelt valg mellom skole og yrkesopplæring gjennom arbeid.

- F-4213 Avd. 50 - Vestfold Nord**

Fellesforbundet må jobbe for å endre lovverket, slik at en lærling har mulighet til å ta svenneprøven/fagprøven på nytt innen seks måneder om lærlinger har strøket på førstegangs-fagprøve.

Begrunnelse:

I forskriften til Opplæringsloven og i Fellesoverenskomsten framgår det at det kan avtales en frivillig forlengelse av læretiden dersom lærlingen stryker ved førstegangs-fagprøve. En slik forlengelse er noe de fleste lærebedrifter tilbyr, men det hender fortsatt at lærlinger ikke får en mulighet til forlenget lærlingtid og muligheten til å ta fagprøven på nytt. De kan melde seg opp til ny prøve selv, men sjansen for å bestå er naturlig nok liten dersom de ikke får være i arbeid i tiden mellom prøvene. Lov- og avtaleverk må endres slik at det ved ikke-bestått fagprøve må kontrakten lærlingen har med bedriften forlenges, dersom lærlingen ønsker det.

F-4214 Avd. 670 - Fellesforbundet

Lærlinger

Fellesforbundet må jobbe for å endre lovverket, slik at en lærling har rett til forlenget læretid fram til ny svenneprøve/fagprøve innen seks måneder om lærlinger har strøket på førstegangs svenneprøve/fagprøve.

Begrunnelse:

I forskriften til Opplæringsloven og i Fellesoverenskomsten framgår det at det kan avtales en frivillig forlengelse av læretiden dersom lærlingen stryker ved førstegangs-fagprøve. En slik forlengelse er noe de fleste lærebedrifter tilbyr, men det hender fortsatt at lærlinger ikke får en mulighet til forlenget lærlingtid og muligheten til å ta fagprøven på nytt. De kan melde seg opp til ny prøve selv, men sjansen for å bestå er naturlig nok liten dersom de ikke får være i arbeid i tiden mellom prøvene. Lov- og avtaleverk må endres slik at det ved ikke-bestått fagprøve må kontrakten lærlingen har med bedriften forlenges, dersom lærlingen ønsker det.

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 2, 5, 6, 25, 50 og 670.

Det er forslag om strengere straffesanksjoner ved misbruk, tydeligere faglig innhold i kompetansebevis, forslag om et skolesystem der man kan velge yrkesopplæring rett etter ungdomsskolen, og forslag om mulighet til å gjenoppta fag-/svenneprøve innen seks måneder, gjennom lovverket.

Representantskapet vurdering:

Representantskapet deler avdelingenes vurdering av at lærebedriftene ikke følges opp godt nok slik at misbruk kan avdekkes og sanksjoneres. Vi mener dette er fylkeskommunenens ansvar som ansvarlig myndighet. Praksis må i fylkene må her skjerpes slik at bedrifter som misbruker ordningen mister godkjenningen som lærebedrift. Er det snakk om lovbrudd må det forfølges strafferettslig.

Det er i dag et stort handlingsrom etter opplæringsloven til å tilpasse læreforholdene i bedriftene. Det er likevel få bedrifter som tilbyr lærekontrakt til elever som kommer rett fra ungdomsskolen. Dette har vært foreslått som et tiltak mot frafall. Ulike modeller kan tenkes, som et rent 0+4-løp, en form for vekslingsmodell, eller et tilbud som både gir tilgang til opplæring i bedrift tidlig i løpet, og som gir såkalt dobbeltkompetanse til fag-/svennebrev og vitnemål. Den siste modellen er bedre kjent som den såkalte TAF-modellen (tekniske og allmenne fag).

Representantskapet mener det bør legges mer til rette for at fylkene kan bruke handlingsrommet i loven slik at bedriftene kan tilby læreløp også rett etter ungdomsskolen. Det kan ha positiv effekt for elever som tidlig har en klar oppfatning om hvilket lærefag de ønsker fordypning i, samt for elever som ønsker en annen opplæringsarena enn klasseromundervisningen i Vg1 og Vg2. Uansett

vil sluttkompetansen og teorikravene være de samme for modellene, men innholdet og progresjonen kan tilpasses den enkelte.

Det foreslås tydeliggjøring av innholdet i kompetansebevis. Med kompetansebevis forstår vi her fortrinnsvis en delkvalifikasjon til lære kandidat eller praksisbrevkandidat. Ikke alle har forutsetninger til å ta fullt fag-/svennebrev. Da kan kompetansebevis være et alternativ, selv om full kvalifikasjon må være målet for så mange som mulig. Vi antar at det vil være kurant å tydeliggjøre kompetansemålet slik at arbeidsgiver lettere kan forstå kompetansegrunnlaget.

Det foreslås å endre lovverket slik at en lærling har rett til å ta fag-/svenneprøven på nytt innen seks måneder etter å ha strøket første gang. Representantskapet mener det er hensiktsmessig at lærlingen kan gjenoppta fagprøven så raskt som mulig. I henhold til forskrift til opplæringsloven § 3-59, kan dette avtales gjennom tariffavtaler, noe de fleste overenskomster gir adgang til.

For forslag fra avdeling 25 om generell styrking av yrkesfagene vises til I-4197 (kap. 8.7.3.)

I-4215 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslaget fra avd. 5 om å skjerpe sanksjonene mot lærebedrifter som misbruker ordningen, anses ivaretatt gjennom fylkeskommunenes tilsynsmyndighet.

Forslagene fra avd. 6, 25, 50 og 670 om mulighet til å gjenoppta fag-/svenneprøve innen seks måneder anses dekket gjennom eksisterende tariffbestemmelser.

Intensjonen i den delen av forslag fra avd. 5 som omhandler tydeligere faglig innhold i kompetansebevis og et skolesystem der man kan velge yrkesopplæring rett etter ungdomsskolen, tiltres.

8.7.6 Kvalitet i opplæringen

F-4216 Avd. 9 - Østre Agder

Fellesforbundet skal arbeide for å få et standardisert og obligatorisk kurs for faglige ledere og instruktører for å få godkjenning som lærebedrift som må fornyes hvert fjerde år.

Begrunnelse:

Dette vil føre til at alle lærlinger blir tatt imot av personer med den kunnskapen som er nødvendig. I dag varierer det mellom Fylkeskommunene hvilke krav det stilles til lærebedriftene. Eksempelvis stilles det i Trøndelag Fylkeskommune krav til kurs for nye faglige ledere og instruktører. I Møre og Romsdal er kurset kun et tilbud, ikke et krav. Vi ønsker at dette skal være ett krav over hele landet. Å stille krav til kursing av faglige ledere og instruktører vil bidra til å forbedre og kvalitetssikre opplæringen, oppfølgingen og arbeidshverdagen til lærlingene generelt.

F-4217 Avd. 23 - Raufoss Jern og Metall

Skole, utdanning, yrkesfag og lærlingeordninga

Fellesforbundet må jobbe for at informasjon om pensjon, fagbevegelse, arbeidsliv, psykisk helse, personlig økonomi og rett og slett livslære blir del av skoleverkets pensum.

Yrkesveiledning:

Som ledd i yrkesveiledningen må det benyttes mer utplassering fra u-skole på videregående skole og i bedrift, slik at man får mer kunnskap om de forskjellige yrkesretningene. Med digitaliseringsrevolusjonen, må det også bli slik at VR/AR-teknologi benyttes, som del av yrkesveiledninga.

Lærlingeordninga:

Det må lages en sertifiseringsordning med nasjonale krav til faglige ledere og instruktører. Det er viktig at klubbene velger tilsynsrepresentanter for lærlingene. Klubben må få større makt over yrkesfaglige utdanningen på den enkelte arbeidsplass. Fagforeningene må aktivt bidra til prøvenemndene i de forskjellige lærefagene.

F-4218 Avd. 28 - Steinkjer og Stjørdal Fagforening

Styrkning av ordningen med opplæring i bedrift

Dagens ordning med opplæringskontor / opplæringsringer må evalueres sammen med fylkesopplæringskontor og de kontroll funksjonene de har.

Begrunnelse:

Yrkesfag opplæringen er en offentlig oppgave.

For å sikre enhetlig god opplæring gis fylkeskommunen ansvaret for oppfølging av lærlinger. Deler av lærlingetilskuddet ønsket brukt på en styrking av en offentlig oppfølging av lærlingeordningen.

Slik ordningen i dag fungerer med oppfølgingen av lærlinger er det for tette bånd mellom bedrifter og opplæringskontor.

Bedriftenes eierskap til opplæringskontorene setter lærlingene i en svak posisjon. Mangelfull opplæring og tvister i arbeidsforholdet blir ikke håndtert på en god måte.

For de læringene som ikke er tilsluttet opplæringskontor er det en fylkeskommunal oppgave å sørge for oppfølgingen. Det finnes i dag ikke ressurser til å gi en god oppfølging av disse bedriftene.

F-4219 Avd. 54 - Gjøvik Jern og Metall

Lærlinger:

Fellesforbundet må jobbe opp mot opplæringskontorer og fylkeskommuner eller gjennom tariffavtaler for å få på plass et krav om at veileder for lærlingene kan bli mer frikjøpt til å bedrive opplæring.

Begrunnelse:

Veiledere i flere bedrifter må jobbe mer med produksjon enn å kunne bidra med mer veiledning og tid til å ta seg av lærlingene. En lærling lærer ikke av å se personen som skal lære en opp står og produserer hele tiden. Det er et stort problem særlig i små bedrifter at veileder ikke har god nok tid til og kunne ta seg av lærlingen.

F-4220 Avd. 54 - Gjøvik Jern og Metall

Fellesforbundet må jobbe politisk slik at det blir et standardisert kurs for alle faglige ledere og instruktører innen samme yrkesgruppe. Kurset må være obligatorisk for å få godkjenning som lærebedrift og må fornyes hvert fjerde år. Da vil alle lærlinger bli tatt imot av personer med den kunnskapen som er nødvendig.

Begrunnelse:

I dag varierer det mellom Fylkeskommune0ne hvilke krav det stilles til lærebedriftene. Eksempelvis stilles det i Trøndelag Fylkeskommune krav til kurs for nye faglige ledere og instruktører på nye lærebedrifter fra 1.1.2018. Det samme kravet gjelder ikke bedrifter som har hatt godkjenningen før dette tidspunktet. I Møre og Romsdal er kurset kun et tilbud, ikke et krav. Vi ønsker at dette skal være ett krav over hele landet. Kun to lærebedrifter i Norge har mistet godkjenningen som lærebedrift i de to siste årene (ref: NRK Her og Nå). Å stille krav til kursing av faglige ledere og instruktører vil bidra til å bedre og kvalitetssikre opplæringen, oppfølgingen og arbeidshverdagen til lærlingene generelt.

F-4221 Avd. 146 - Namdal Fagforening

Fellesforbundet må jobbe for at det blir laget et standardisert kurs for alle faglige ledere og instruktører innen samme yrkesgruppe. Kurset må være obligatorisk for å få godkjenning som lærebedrift og må fornyes hvert fjerde år for å opprettholde denne godkjenningen. Dette sørger for at alle lærlinger blir tatt imot av personer med den kunnskapen som er nødvendig.

Begrunnelse:

I dag varierer det mellom fylkeskommunene hvilke krav som stilles til lærebedriftene. Eksempelvis stilles det I Trøndelag Fylkeskommune krav til kurs for nye faglige ledere og instruktører på nye lærebedrifter fra 1.1.2018. Det samme kravet gjelder ikke bedrifter som har hatt godkjenningen før dette tidspunktet. I Møre og Romsdal er kurset kun et tilbud, ikke et krav. Vi ønsker at dette skal være et krav over hele landet. Kun to lærebedrifter I Norge har mistet godkjenningen som lærebedrift I de to siste årene (ref: NRK Her og Nå). Å stille krav til kursing av faglige ledere og instruktører vil bidra til å bedre og kvalitetssikre opplæringen, oppfølgingen og arbeidshverdagen til lærlingene generelt.

F-4222 Avd. 250 - Hotell, Restaurant og Reiseliv

Forslag 12.4 - Behov for en større etter- og videreutdanningsreform
(Nytt kulepunkt): Dagens ordning med opplæringskontor/opplæringsringer må overføres til fylkeskommunal regi.

Begrunnelse:

Yrkesfag opplæringen er en offentlig oppgave. For å sikre enhetlig god opplæring gis fylkeskommunen ansvaret for oppfølging av lærlinger. Deler av lærlingetilskuddet ønsket brukt på en styrkning av en offentlig oppfølging av lærlingeordningen. Slik ordningen i dag fungerer med oppfølgingen av lærlinger er det for tette bånd mellom bedrifter og opplæringskontor.

Bedriftenes eierskap til opplæringskontorene setter lærlingene i en svak posisjon. Mangelfull opplæring og tvister i arbeidsforholdet blir ikke håndtert på en god måte. For de lærlingene som ikke er tilsluttet opplæringskontor er det en fylkeskommunal oppgave å sørge for oppfølgingen. Det finnes i dag ikke ressurser til å gi en god oppfølging av disse bedriftene.

F-4223 Avd. 747 - Unionen Fagforening

Representasjon ved opplæringskontorene

Fellesforbundet skal jobbe for at opplæringsloven blir endret slik at arbeidstakerorganisasjonene får en reel innflytelse og påvirkningsmulighet i den lokale fagopplæringen når den organiseres utenfor bedriften.

Begrunnelse:

Fagopplæringen i Norge har lange tradisjoner som et partssamarbeid. På fylkesnivå er arbeidstakersidens medvirkning lovbestemt, og i de bedriftene som selv organiserer fagopplæringen har tillitsvalgte en reel påvirkning gjennom avtaleverket.

I «forskrift til opplæringslova, kapittel 11, særskilte reglar om fagopplæringa» er opplæringskontor og opplæringsringer definert. Der står det ingenting om partsamarbeid ved en slik organisering.

Dette medfører at det er veldig tilfeldig hvor inkludert arbeidstakersiden er i opplæringskontorene i ulike fag i ulike deler av landet.

F-4224 Avd. 764 - Malernes Forening

Styrkning av ordningen med opplæring i bedrift

Dagens ordning med opplæringskontor / opplæringsringer må overføres til fylkeskommunal regi.

Begrunnelse:

Yrkesfag opplæringen er en offentlig oppgave.

For å sikre enhetlig god opplæring gis fylkeskommunen ansvaret for oppfølging av lærlinger. Deler av lærlingetilskuddet ønsket brukt på en styrkning av en offentlig oppfølging av lærlingeordningen. Slik ordningen i dag fungerer med oppfølgingen av lærlinger er det for tette bånd mellom bedrifter og opplæringskontor.

Bedriftenes eierskap til opplæringskontorene setter lærlingene i en svak posisjon. Mangelfull opplæring og tvister i arbeidsforholdet blir ikke håndtert på en god måte. For de lærlingene som ikke er tilsluttet opplæringskontor er det en fylkes kommunal oppgave å sørge for oppfølgingen. Det finnes i dag ikke ressurser til å gi en god oppfølging av disse bedriftene.

F-4225 Avd. 765 - Trondheim

Styrkning av ordningen med opplæring i bedrift

Dagens ordning med opplæringskontor / opplæringsringer må overføres til fylkeskommunal regi.

Begrunnelse:

Yrkesfag opplæringen er en offentlig oppgave.

For å sikre enhetlig god opplæring gis fylkeskommunen ansvaret for oppfølging av lærlinger. Deler av lærlingetilskuddet ønskes brukt på en styrkning av en offentlig oppfølging av lærlingeordningen.

Slik ordningen fungerer i dag med oppfølgingen av lærlinger, er det for tette bånd mellom bedrifter og opplæringskontor.

Bedriftenes eierskap til opplæringskontorene setter lærlingene i en svak posisjon. Mangelfull opplæring og tvister i arbeidsforholdet blir ikke håndtert på en god måte.

For de lærlingene som ikke er tilsluttet opplæringskontor er det en fylkes kommunal oppgave å sørge for oppfølgingen. Det finnes i dag ikke ressurser til å gi en god oppfølging av disse bedriftene.

F-4226 Avd. 765 - Trondheim

Lærebedrifter.

Fellesforbundet må jobbe for at det blir laget et standardisert kurs i regi av Fylkeskommunene for alle faglige ledere og instruktører innen samme yrkesgruppe. Kurset må være obligatorisk for å få godkjenning som lærebedrift, og må fornyes hvert fjerde år.

Begrunnelse:

I dag varierer det mellom Fylkeskommunene hvilke krav det stilles til lærebedriftene. Eksempelvis stilles det i Trøndelag Fylkeskommune krav til kurs for nye faglige ledere og instruktører i nye lærebedrifter fra 01.01.2018. Det samme kravet gjelder ikke bedrifter som har hatt godkjenningen før dette tidspunktet. I Møre og Romsdal er kurset kun et tilbud, ikke et krav. Vi ønsker at dette skal være et krav over hele landet

F-4227 Avd. 768 - Trondheim Bygning

Styrkning av ordningen med opplæring i bedrift
Dagens ordning med opplæringskontor / opplæringsringer må overføres til fylkeskommunal regi.

Begrunnelse:

Yrkesfag opplæringen er en offentlig oppgave.

For å sikre enhetlig god opplæring gis fylkeskommunen ansvaret for oppfølging av lærlinger. Deler av lærlingetilskuddet ønskes brukt på en styrkning av en offentlig oppfølging av lærlingeordningen.

Slik ordningen fungerer i dag med oppfølgingen av lærlinger, er det for tette bånd mellom bedrifter og opplæringskontor.

Bedriftenes eierskap til opplæringskontorene setter lærlingene i en svak posisjon. Mangelfull opplæring og tvister i arbeidsforholdet blir ikke håndtert på en god måte. For de lærlingene som ikke er tilsluttet opplæringskontor er det en fylkeskommunal oppgave å sørge for oppfølgingen. Det finnes i dag ikke ressurser til å gi en god oppfølging av disse bedriftene.

F-4228 Avd. 768 - Trondheim Bygning

Lærebedrifter.

Fellesforbundet må jobbe for at det blir laget et standardisert kurs i regi av Fylkeskommunene for alle faglige ledere og instruktører innen samme yrkesgruppe. Kurset må være obligatorisk for å få godkjenning som lærebedrift, og må fornyes hvert fjerde år.

Begrunnelse:

I dag varierer det mellom Fylkeskommunene hvilke krav det stilles til lærebedriftene. Eksempelvis stilles det i Trøndelag Fylkeskommune krav til kurs for nye faglige ledere og instruktører i nye lærebedrifter fra 01.01.2018. Det samme kravet gjelder ikke bedrifter som har hatt godkjenningen før dette tidspunktet. I Møre og Romsdal er kurset kun et tilbud, ikke et krav. Vi ønsker at dette skal være et krav over hele landet

Oppsummering:

Det er kommet forslag fra avd. 9, 23, 28, 54 (2), 146, 250, 747, 764, 765 (2) og 768 (2).

Det er forslag om bedre kursing av faglig leder/instruktør i lærebedrift, gjennom standardiserte kurs. Opplæringskontorene foreslås overført til fylkeskommunene. Styrking av klubbens innflytelse på fagopplæringen på arbeidsplassene. Bruk av VR- og AR-teknologi i undervisningen på skolen. Evaluering av opplæringskontorenes rolle. Arbeidstakerorganisasjonene får representasjon i opplæringskontorene.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet mener god kvalitet i opplæringen avhenger av en langsiktig og dedikert satsing på kompetanse i bedriftene. Lærebedriftene er noe mer enn produksjonsbedrifter. De er også "utdanningsinstitusjoner". Den faglige lederen og instruktøren (veilederen) har et stort ansvar for at lærlingen får en god og forsvarlig opplæring i tråd med kompetansemål og læreplan. Derfor mener vi det er fornuftig å stille strenge krav til den faglige lederen og rammene for selve opplæringen. I dag stilles det få krav til den faglige lederen og instruktøren i lærebedriftene.

Kvaliteten i opplæringen er også avhengig av prøvenemndene. Fellesforbundet bør oppfordre sine medlemmer til å være medlemmer av slike nemnder. Den viktige jobben de gjør må synliggjøres og verdsettes.

Ved å innføre strengere kvalifikasjonskrav tror vi at kvaliteten på opplæringen vil øke. Samtidig vil fagopplæringen sannsynligvis få en sterkere forankring og økt bevissthet i bedriftene. Mange lærebedrifter får hjelp fra opplæringskontorene til å følge opp lærlingen, men det er produksjonsbedriftenes ansvar å påse at lærlingen får den oppfølgingen han/hun skal ha fra dag til dag. Representantskapet mener fylkeskommunene må føre en bedre oppfølging av lærebedriftene slik at de gir opplæring av god kvalitet. Faglig leder og instruktørens (veilederens) rolle og forutsetninger kan styrkes innenfor dagens handlingsrom. Dette må brukes.

Fylkeskommunenes ansvar for kvaliteten i fag- og yrkesopplæringen må tydeliggjøres og forsterkes i samarbeid med partene i arbeidslivet. Fylkeskommunen må ha et ansvar for hele opplæringsløpet til og med sluttvurderingen.

Representantskapet synes også det er riktig at klubben på arbeidsplassen sikres en sterk posisjon slik at de kan være med å sikre god opplæring i bedriften. En avdeling foreslår i denne sammenheng at lærlingene får en egen tilsynsrepresentant på arbeidsplassene. Det er viktig at alle lærlinger blir oppfordret på det sterkeste til å organisere seg i en fagforening slik at de kan få tilgang på klubbens ressurser.

Kvaliteten på fagopplæringen avhenger i stor grad av opplæringskontorene, men opplæringskontorene har likevel en udefinert rolle i det norske fagopplærings-systemet. Over 80 prosent av lærebedriftene er tilknyttet et opplæringskontor. Tendensen er at kontorene får flere oppgaver, som rekruttering og markedsføring av lærefagene. Samtidig er det tilnærmet fri etablering av kontorer. Det stilles få formelle krav og yrkesopplæringsnemndene setter sjelden ned foten når fylkeskommunene godkjenner nye opplæringskontorer. Igjen er det fylkeskommunes ansvar som godkjenningsmyndighet. Her må praksis endres. Samtidig er kontorene eiet av bedriftene. Dette må de ha et bevisst forhold til for å sikre god forankring og dedikert styrerepresentasjon.

Vedrørende partsrepresentasjon i opplæringskontorene avventes lovutvalget for opplæringslovens behandling. For øvrig er opplæringskontorenes rolle utførlig utredet de senere år. Kunnskapsgrunnlag for å vurdere endringer er godt.

Det vises blant annet til NIFU sin rapport om opplæringskontorene (Håkon Høst) fra 2014 og rapport fra Samarbeidsrådet for yrkesopplæring (SRY) fra 2016.

I-4229 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Intensjonen i forslagene om evaluering av opplæringskontorenes rolle anses dekket gjennom dagens kunnskapsgrunnlag.

Forslagene om å overføre opplæringskontorene til fylkeskommunene og om å standardisere egne kurs for faglig leder/instruktør, tiltres ikke.

Intensjonen i forslagene om å styrke kvaliteten på opplæringskontorenes virksomhet, om å styrke kvaliteten på faglig leder/instruktør, om bruk av VR- og AR-teknologi i undervisningen på skolen og styrking av klubbenes innflytelse på fagopplæringen på arbeidsplassene, og forslag om at arbeidstakerorganisasjonene bør få representasjon i opplæringskontorene, tiltres.

8.7.7 Etter- og videreutdanning og voksnes muligheter

F-4230 Avd. 1 - Oslo - Akershus

Fellesforbundet bør innarbeide et krav om at etter og videreutdanning i bedrifter som har høy grad av automatiserte og robotiserte prosesser gjøres tilgjengelig i overenskomsten. Dagens industri er i stadig utvikling for og imøtekomme konkurranse og kvalitetskrav. Dette har ført til at mange bedrifter automatiserer prosesser og innfører robotikk i sine bedrifter. I kjølvannet av det vil det også stilles stadig større krav til realkompetansen til de ansatte. Derfor bør Fellesforbundet arbeide for at man kan kreve etter og videreutdanning i industriooverenskomsten.

Begrunnelse:

Med fag- eller svennebrev vil det også være færre muligheter for å diskriminere kompetente fagfolk. Fellesforbundet må derfor arbeide for å sikre voksne arbeideres rett til å ta fagbrev. Forbundet må samtidig stille krav om ordninger som godkjenner realkompetansen som et ledd mot et fagbrev på en forsvarlig og rettferdig måte.

F-4231 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Etter og videreutdanning

Begrunnelse:

Det må innføres økonomiske insentiver for arbeidsgivere for å sørge for at utenlandske arbeidstakere i mye større grad avlegger norskprøve på så høyt nivå at de kvalifiserer for Fag/svennebrev. Videre bør det innføres ekstra støtte (utover normalt lærlingetilskudd) til de arbeidsgivere som tar ansvar og sørger for at utenlandske arbeidere også får tatt fagutdanning.

F-4232 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Alle må få muligheten til å ta fagbrev

Norsk arbeidsliv bygger på høy kompetanse hos de ansatte, og dette er et konkurransefortrinn som må ivaretas. I mange yrker er det fagbrevet som gir uttrykk for den formelle kompetansen som trengs. Mange kan imidlertid ha opparbeida seg en realkompetanse i arbeidslivet uten at denne er formalisert gjennom den formelle fagutdannelsen, dette er viktig å ivareta for å opprettholde et høyt nivå på fagutdanninga.

Begrunnelse:

Med fag- eller svennebrev vil det også være færre muligheter for å diskriminere kompetente fagfolk. Fellesforbundet må derfor arbeide for å sikre voksne arbeideres rett til å ta fagbrev. Forbundet må samtidig stille krav om ordninger som godkjenner realkompetansen som et ledd mot et fagbrev på en forsvarlig og rettferdig måte.

F-4233 Avd. 2 - Fredrikstad Fagforening

Alle må få muligheten til å ta fagbrev.

Fellesforbundet må arbeide for å sikre voksne arbeideres rett til å ta fagbrev. Forbundet må samtidig stille krav om ordninger som godkjenner utenlandsk fagutdanning

Begrunnelse:

Norsk arbeidsliv bygger på høy kompetanse hos de ansatte, og dette er et konkurransefortrinn som må ivaretas. I mange yrker er det fagbrevet som gir uttrykk for den formelle kompetansen som trengs. Mange kan imidlertid ha opparbeida seg en realkompetanse i arbeidslivet uten at denne er formalisert gjennom fag- eller svennebrev. Dette gjelder ikke minst mange av arbeidsinnvandrerne fra Øst-Europa. Mange av disse har også praksis og yrkesopplæring fra sine hjemland og trenger faglig påfyll. Den formelle fagutdannelsen er viktig å ivareta for å opprettholde et høyt nivå på fagutdanninga. Med fag- eller svennebrev vil det også være færre muligheter for å diskriminere kompetente fagfolk. Alle må få muligheten til å ta fagbrev, på en forsvarlig og rettferdig måte.

F-4234 Avd. 3 - Agder Fagforening

Arbeidstid og etter- og videreutdanning

Fellesforbundet skal starte arbeidet med å utrede en reform knyttet til etter- og videreutdanning og arbeidstidsreduksjon. Målet må være at man får på plass en ordning, enten lovfestet eller tariffert, som sikrer at hver enkelt ansatt har en «tidskonto» hvor man opparbeider seg rettigheter som kan tas ut på et senere tidspunkt til bruk for EVU. På denne måten kan man sikre at våre medlemmer får en reell mulighet til å ta EVU uten å måtte søke permisjon fra sitt ordinære arbeid. Tidskontoen må ha en foreldelsesfrist som gjør at opparbeidede rettigheter forfaller dersom de ikke brukes til EVU innen en gitt periode. Ordningen må sees i sammenheng med en eventuell arbeidstidsreduksjon.

Begrunnelse:

I debatten om hvordan vi skal handtere ny teknologi, digitalisering og robotisering, er svaret kompetanse. F.eks. er det behov for å tilføre digitaliseringskompetanse for over 100 000 bygningsarbeidere. Hvis vi ikke går inn i denne debatten for fullt, vil fort dette bli et spørsmål om fordeling og økte forskjeller. Det vil også utfordre vårt typiske konkurransefortrinn med selvstendige og kompetente arbeidstakere.

I debattene om den grønne omstillingen, hevder vi med rette, at den skal oppstå i det eksisterende arbeidsliv gjennom innovasjon og nyskaping. Igjen krever dette økt kompetanse, og igjen handler det om fordeling og økte forskjeller.

Vi har også debatten om arbeidstidsreduksjon og 6 timers-dagen. En omfattende etter- og videreutdanningsreform vil også kunne være en del av denne debatten. Med tanke på det fokus vi har på kompetanse som vår konkurransefordel i fremtiden, kan det være riktig å vurdere om en eventuell fremtidig arbeidstidsreduksjon skal tas ut i kompetanseheving i stedet for økt fritid.

Mange som forsøker å se inn i fremtiden peker på at mange jobber vil forsvinne og mange nye yrker vil oppstå. For at dette ikke skal gå galt er vi nødt til å løfte det som heter omstillingskompetanse på alle arbeidstakere, ikke bare for de med lengre utdanning.

Skal vi klare fremtidens konkurranse og kompetansekrav må vi løfte langt flere opp på fagarbeidernivå, og nivået må heves for de eksisterende fagarbeiderne. For at vi skal lykkes med de nødvendige omstillingene vi står ovenfor i arbeidslivet bør vi gjøre det på en slik måte at vi opprettholder velferdsstaten, ikke øker forskjellene og sikrer høy sysselsetting i alle arbeidstakergrupper i fremtiden.

Da må vi løse den utfordringen som ligger i at de som vil tape på endringene vi står overfor er de som ikke henger med på kompetanseutviklingen. De er i stor grad å finne blant våre nåværende og kommende medlemmer, og derfor må landsmøtet diskutere om vi skal fremme en reform som sørger for at dette ikke skjer.

F-4235 Avd. 5 - Fellesforbundet

Opplæring.

Dersom du må ha påfyll av kompetanse, dekker arbeidsgiver de 14 første dagene med utdannings permisjon m/lønn og utover dette skal det dekkes av det offentlige.

Begrunnelse:

Mye av etter- og videreutdanningen kan dekkes i bedriften, men i tilfeller der de ansatte blir økonomisk belastet grunnet kurs/skole utover de 14 dagene, bør staten bidra slik at den enkelte ansatte eller bedrift ikke får en unødvendig kostnad.

F-4236 Avd. 6 - Fellesforbundet

Alle må få muligheten til å ta fagbrev

Norsk arbeidsliv bygger på høy kompetanse hos de ansatte, og dette er et konkurransefortrinn som må ivaretas. I mange yrker er det fagbrevet som gir uttrykk for den formelle kompetansen som trengs. Mange kan imidlertid ha opparbeida seg en realkompetanse i arbeidslivet uten at denne er formalisert gjennom den formelle fagutdannelsen, dette er viktig å ivareta for å opprettholde et høyt nivå på fagutdanninga.

Begrunnelse:

Med fag- eller svennebrev vil det også være færre muligheter for å diskriminere kompetente fagfolk. Fellesforbundet må derfor arbeide for å sikre voksne arbeideres rett til å ta fagbrev. Forbundet må samtidig stille krav om ordninger som godkjenner realkompetansen som et ledd mot et fagbrev på en forsvarlig og rettferdig måte.

F-4237 Avd. 12 - Fellesforbundet

Etter og videreutdannings reform

Fellesforbundet skal jobbe for et kompetanseløft i arbeidslivet, som er fullfinansiert av staten.

Begrunnelse:

Den fjerde industrielle revolusjon har inntruffet oss for lengst i privatlivet og arbeidslivet. Vi er positiv til digitalisering og robotisering av arbeidslivet og mener det vil være meningsløst å kjempe mot teknologien.

Seriøse bedrifter som ikke blir med på utviklingen vil falle av i konkurransen mot de useriøse, noe som vil utfordre den norske arbeidslivsmodellen slik vi kjenner den.

På grunn av teknologien vil det selvfølgelig bli vanskelig å omstille mange av arbeidstakerne som har jobbet med manuelt arbeid et helt yrkesliv. Men arbeiderne må ivaretas. Mange har lav eller ingen utdanning, liten eller ingen annen yrkeskompetanse. Flere har høy alder, og mange har heller aldri vært på et jobbintervju, skrevet CV eller jobbsøknad. Det gjør at det vil bli vanskelig å møte det nye arbeidslivet med selvtillit for de som mister jobben. Mange av de med høyest alder vil også miste viktige AFP-rettigheter, og vil få det travelt med å få seg ny jobb i etterkant for å kunne gå av med AFP etter et langt arbeidsliv. Dette vil naturligvis være svært alvorlig for de det gjelder, og vi må sørge for at disse blir godt ivaretatt. Samfunnet må stille opp for å ivareta disse som blir rammet av den nye digitale hverdagen.

Det trengs både økonomi, lavterskel kompetansetilbud og etter- og videreutdanning. Dette må skje gjennom det offentlige, kommune, fylkeskommune og NAV, kommer tidlig på banen før omstilling og jobbtap.

F-4238 Avd. 23 - Raufoss Jern og Metall

Etter- og videreutdanning

Våre bransjer er i en brytningstid, med en stadig raskere utvikling der kompetansebehovet øker. Dette gir både muligheter og utfordringer. For å møte dette, må vi finne løsninger på tre områder:

1. Tilgangen til kompetanseheving må rettighetsfestes, i sterkere grad enn nå. Vi må sørge for større sosial mobilitet for våre medlemmer, slik at de også sikres lønn ved kompetansehevende tiltak.
2. Tariffavtalenes omfangsbestemmelser må utvides. Det vil være viktig for oss som forbund at våre medlemmer som fyller på med kompetanse, ikke videreutdannes ut av forbundet. Større fokus på E-en i EVU, og ytterligere bransjeprogrammer for etterutdanning av fagarbeidere. Det vil også være viktig at vi får ei hånd med på rattet i større geografiske enheter enn enkeltbedrifter, da mye av dette partssamarbeidet skjer i klyngestrukturer.
3. En lønnspolitikk som åpner for differensiering, samtidig som vi beholder kollektiv forhandlingsrett på denne differensieringen. Trynetillegg må unngås.

F-4239 Avd. 28 - Steinkjer og Stjørdal Fagforening

Etter og videreutdannings reform

Fellesforbundet skal fortsette å jobbe for et kompetanseløft i arbeidslivet, som er fullfinansiert av staten. Vi ser for oss en offentlig stipendordning for tapt inntekt ved studiepermisjon i 3 år, dette må også ha løsninger for deltidsstudier i seg.

Begrunnelse:

Med et arbeidsliv som stadig blir mer omskiftelig, og med stadig høyere krav til kompetanse, må personer i fast ansettelse motiveres til å ta kompetanseheving. I dag er det slik at personer som er ute av, eller i fare for å falle ut av arbeidslivet kan komme inn under ordninger med økonomisk støtte til videreutdanning og omskolering – dette er meget viktig og bra. Samfunnet er tjent med at personer i ordinært arbeid også deltar i kompetanseøkningen, og det må legges til rette for dette. Dagens ordning hvor man må helt ut av arbeidslivet, og over på arbeidsavklaring først, for å få støtte til videreutdanning er for usosial, og dekker ikke behovet.

F-4240 Avd. 43 - Øvre Buskerud Fagforening

Etter- og videreutdanning

Det er viktig at Fellesforbundet ser på en etter- og videreutdanningsreform for å sikre at eldre arbeidstakere kan fortsette på sin arbeidsplass da verden endres i form av mere teknologisk utvikling.

F-4241 Avd. 43 - Øvre Buskerud Fagforening

Etter- og videreutdanning

Styrke medlemmenes forståelse av teknologisk utvikling i form av skoling.

F-4242 Avd. 44 - Sandnes & Omegn

Etterutdanning

Fellesforbundet må jobbe for bedre individuelle tilbud til etterutdanning og kompetanseutvikling. Dette må gjøres for at dagens arbeidere kan henge med i teknologiutviklingen og dermed holde seg relevant på arbeidsmarkedet. Tiltak kan være bedre stipendordninger samt rådgivning og tilrettelegging fra organisasjonen. Medlemmet må være i stand til å gjennomføre etterutdanning både økonomisk og tidsmessig. Klubben mener dette kun kan gjennomføres med et samarbeid mellom Fellesforbundet og bedriftene via deres organisasjoner. Grunnen til dette er industribedrifter blir stadig mer automatisert, noe som krever kompetanseheving.

F-4243 Avd. 50 - Vestfold Nord

Skal arbeide for å sikre medlemmenes etter- og videreutdanning for å møte ny teknologi i arbeidslivet.

Begrunnelse:

Arbeiderpartiets landsmøte har vedtatt at det skal satses på etter- og videreutdanning for å møte ny teknologi i arbeidslivet. Derfor skal Fellesforbundet arbeide med arbeidsgiverforeningene for å tariffeste skoleringsavtale for å sikre skoloring ut i distriktene. Fagarbeidere i Norge skal fremdeles være nøkkelen til norske industriarbeidsplasser, da er det viktig at Fellesforbundet følger opp med påfyll av kompetanse.

F-4244 Avd. 176 - Dalane Fagforening

Vi går inn i en tid med mye digitalisering, også innenfor våre egne fagarbeideres forskjellige yrker. Fellesforbundet må jobbe for at vi sikrer en etter- og videreutdanning reform for den ordinære fagarbeider. Vi må få til en deling av kostnader til dette fra arbeidsgiver og myndigheter.

F-4245 Avd. 185 - Flyarbeidernes Forening

Videre og etterutdanning

Fellesforbundet bør innarbeide et krav om at etter og videreutdanning i bedrifter som har høy grad av automatiserte og robotiserte prosesser gjøres tilgjengelig i overenskomstene.

Begrunnelse:

Dagens produksjon er i stadig utvikling for å imøtekomme konkurranse og kvalitetskrav. Dette har ført til at mange bedrifter automatiserer prosesser og innfører robotikk i sine bedrifter. I kjølvannet av det vil det også stilles stadig større krav til realkompetansen til de ansatte. Derfor bør Fellesforbundet arbeide for at man kan kreve etter og videreutdanning i relevante overenskomster.

F-4246 Avd. 250 - Hotell, Restaurant og Reiseliv

Forslag 13.4 –Behov for en større etter- og videreutdanningsreform
(Nytt avsnitt): Fellesforbundet må jobbe for at det blir laget kurs i regi av Fylkeskommunene for alle faglige ledere og instruktører innen samme faggruppe. Kurset må være obligatorisk for å få godkjenning som lærebedrift, og må fornyes hvert fjerde år.

Begrunnelse:

I dag varierer det mellom Fylkeskommunene hvilke krav det stilles til lærebedriftene.

Eksempelvis stilles det I Trøndelag Fylkeskommune krav til kurs for nye faglige ledere og instruktører i nye lærebedrifter fra 01.01.2018. Det samme kravet gjelder ikke bedrifter som har hatt godkjenningen før dette tidspunktet. I Møre og Romsdal er kurset kun et tilbud, ikke et krav. Vi ønsker at dette skal være et krav over hele landet.

F-4247 Avd. 461 - Nordenfjelske Papirarbeiderforening

Kompetanseutvikling – videreutdanning

Med et arbeidsliv som blir stadig mer omskiftelig og med stadig høyere krav til kompetanse, må personer i fast ansettelse motiveres til å ta kompetanseheving. I dag er det slik at personer som er ute eller i fare for å falle ut av arbeidslivet kan komme inn under ordninger med økonomisk støtte til videreutdanning og omskolering. Dette er meget viktig og bra. Samfunnet er tjent med at personer i ordinert arbeid også deltar i kompetanse økningen, og må legge til rette for dette.

Forslag til vedtak

Fellesforbundet må jobbe for en offentlig stipendordning for tapt inntekt ved studiepermisjon i 3 år.

F-4248 Avd. 647 - Glåmdal Fagforening

Videreutdanningsreform

Avdelingen foreslår at en videreutdanningsreform må være et spleiselag mellom Staten og arbeidsgiverne, da det er de som vil nyte godt av resultatet for dette.

F-4249 Avd. 762 - Rørleggernes Forening

Etter og videreutdannings reform

Fellesforbundet skal jobbe for et kompetanseløft i arbeidslivet, som er fullfinansiert av staten.

Begrunnelse:

Den fjerde industrielle revolusjon har inntruffet oss for lengst i privatlivet og arbeidslivet. Vi er positiv til digitalisering og robotisering av arbeidslivet og mener det vil være meningsløst å kjempe mot teknologien.

Seriøse bedrifter som ikke blir med på utviklingen vil falle av i konkurransen mot de useriøse, noe som vil utfordre den norske arbeidslivsmodellen slik vi kjenner den.

På grunn av teknologien vil det selvfølgelig bli vanskelig å omstille mange av arbeidstakerne som har jobbet med manuelt arbeid et helt yrkesliv. Men arbeiderne må ivaretas. Mange har lav eller ingen utdanning, liten eller ingen annen yrkeskompetanse. Flere har høy alder, og mange har heller aldri vært på et jobbintervju, skrevet CV eller jobbsøknad. Det gjør at det vil bli vanskelig å møte det nye arbeidslivet med selvtillit for de som mister jobben. Mange av de med høyest alder vil også miste viktige AFP-rettigheter, og vil få det travelt med å få seg ny jobb i etterkant for å kunne gå av med AFP etter et langt arbeidsliv. Dette vil naturligvis være svært alvorlig for de det gjelder, og vi må sørge for at disse blir godt ivaretatt. Samfunnet må stille opp for å ivareta disse som blir rammet av den nye digitale hverdagen.

Det trengs både økonomi, lavterskel kompetansetilbud og etter- og videreutdanning. Dette må skje gjennom det offentlige, kommune, fylkeskommune og NAV, kommer tidlig på banen før omstilling og jobbtap.

F-4250 Avd. 764 - Malernes Forening

Etter og videreutdannings reform

Fellesforbundet skal jobbe for et kompetanseløft i arbeidslivet, som er fullfinansiert av staten.

Begrunnelse:

Den fjerde industrielle revolusjon har inntruffet oss for lengst i privatlivet og arbeidslivet. Vi er positiv til digitalisering og robotisering av arbeidslivet og mener det vil være meningsløst å kjempe mot teknologien.

Seriøse bedrifter som ikke blir med på utviklingen vil falle av i konkurransen mot de useriøse, noe som vil utfordre den norske arbeidslivsmodellen slik vi kjenner den.

På grunn av teknologien vil det selvfølgelig bli vanskelig å omstille mange av arbeidstakerne som har jobbet med manuelt arbeid et helt yrkesliv. Men arbeiderne må ivaretas. Mange har lav eller ingen utdanning, liten eller ingen annen yrkeskompetanse. Flere har høy alder, og mange har heller aldri vært på et jobbintervju, skrevet CV eller jobbsøknad. Det gjør at det vil bli vanskelig å møte det nye arbeidslivet med selvtillit for de som mister jobben. Mange av de med høyest alder vil også miste viktige AFP-rettigheter, og vil få det travelt med å få seg ny jobb i etterkant for å kunne gå av med AFP etter et langt arbeidsliv. Dette vil naturligvis være svært alvorlig for de det gjelder, og vi må sørge for at disse blir godt ivaretatt. Samfunnet må stille opp for å ivareta disse som blir rammet av den nye digitale hverdagen.

Det trengs både økonomi, lavterskel kompetansetilbud og etter- og videreutdanning. Dette må skje gjennom det offentlige, kommune, fylkeskommune og NAV, kommer tidlig på banen før omstilling og jobbtap.

F-4251 Avd. 765 - Trondheim

Etter og videreutdannings reform

Fellesforbundet skal jobbe for et kompetanseløft i arbeidslivet, som er fullfinansiert av staten.

Begrunnelse:

Den fjerde industrielle revolusjon har inntruffet oss for lengst i privatlivet og arbeidslivet. Vi er positiv til digitalisering og robotisering av arbeidslivet og mener det vil være meningsløst å kjempe mot teknologien.

Seriøse bedrifter som ikke blir med på utviklingen vil falle av i konkurransen mot de useriøse, noe som vil utfordre den norske arbeidslivsmodellen slik vi kjenner den.

På grunn av teknologien vil det selvfølgelig bli vanskelig å omstille mange av arbeidstakerne som har jobbet med manuelt arbeid et helt yrkesliv. Men arbeiderne må ivaretas. Mange har lav eller ingen utdanning, liten eller ingen annen yrkeskompetanse. Flere har høy alder, og mange har heller aldri vært på et jobbintervju, skrevet CV eller jobbsøknad. Det gjør at det vil bli vanskelig å møte det nye arbeidslivet med selvtillit for de som mister jobben. Mange av de med høyest alder vil også miste viktige AFP-rettigheter, og vil få det travelt med å få seg ny jobb i etterkant for å kunne gå av med AFP etter et langt arbeidsliv. Dette vil naturligvis være svært alvorlig for de det gjelder, og vi må sørge for at disse blir godt ivaretatt. Samfunnet må stille opp for å ivareta disse som blir rammet av den nye digitale hverdagen.

Det trengs både økonomi, lavterskel kompetansetilbud og etter- og videreutdanning. Dette må skje gjennom at det offentlige, kommune, fylkeskommune, og NAV kommer tidlig på banen før omstilling og jobbtap.

F-4252 Avd. 768 - Trondheim Bygning

Etter og videreutdannings reform

Fellesforbundet skal jobbe for et kompetanseløft i arbeidslivet, som er fullfinansiert av staten.

Begrunnelse:

Den fjerde industrielle revolusjon har inntruffet oss for lengst i privatlivet og arbeidslivet. Vi er positiv til digitalisering og robotisering av arbeidslivet og mener det vil være meningsløst å kjempe mot teknologien.

Seriøse bedrifter som ikke blir med på utviklingen vil falle av i konkurransen mot de useriøse, noe som vil utfordre den norske arbeidslivsmodellen slik vi kjenner den. På grunn av teknologien vil det selvfølgelig bli vanskelig å omstille mange av arbeidstakerne som har jobbet med manuelt arbeid et helt yrkesliv. Men arbeiderne må ivaretas. Mange har lav eller ingen utdanning, liten eller ingen annen yrkeskompetanse. Flere har høy alder, og mange har heller aldri vært på et jobbintervju, skrevet CV eller jobbsøknad. Det gjør at det vil bli vanskelig å møte det nye arbeidslivet med selvtillit for de som mister jobben. Mange av de med høyest alder vil også miste viktige AFP-rettigheter, og vil få det travelt med å få

seg ny jobb i etterkant for å kunne gå av med AFP etter et langt arbeidsliv. Dette vil naturligvis være svært alvorlig for de det gjelder, og vi må sørge for at disse blir godt ivaretatt. Samfunnet må stille opp for å ivareta disse som blir rammet av den nye digitale hverdagen.

Det trengs både økonomi, lavterskel kompetansetilbud og etter- og videreutdanning. Dette må skje gjennom at det offentlige, kommune, fylkeskommune, og NAV kommer tidlig på banen før omstilling og jobbtap.

F-4253 Avd. 851 - Østfold Fagforening

Finansiering av Etter og videreutdanningsreformen

Finansiering av etter- og videreutdanningsreformen (EVU) må bli ett av de sentrale spørsmålene under hovedoppgjøret våren 2020.

Reformen kan finansieres ved at det opprettes fond knyttet til tariffavtalen.

Begrunnelse:

EVU er viktig for utvikling av norske bedrifter og for den enkelte arbeidstaker.

Retten til permisjon har arbeidstakerne hatt lenge, men den blir lite brukt når det ikke følger med penger til livsopphold under utdanningspermisjonen.

Finansiering av reformen må bli et sentralt spørsmål i hovedoppgjøret 2020. En modell for finansiering kan være basert på en opparbeiding av økonomiske rettigheter i et fond knyttet til tariffavtalen, som administreres av partene i fellesskap. Uttak kan skje i forhold til hvor lenge den enkelte har vært knyttet til avtalen. En slik ordning kan komme på plass i hovedoppgjøret i 2020, ved at partene blir enig om en prosentandel av bedriftens totale lønnsmidler som skal tilføres et slikt fond. Det må på tilsvarende måte inngås en avtale med myndighetene om hvordan og hvor mye det offentlige skal bidra med når de ansatte skal ta ut permisjon. Sammen med myndighetene lages det retningslinjer for uttak av fondet. Ordningen må være knyttet til tariffavtalen.

Forslag fra NTFs foreninger

F-4254 Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark

Vi vil arbeide for:

- å sikre rett til etter- og videreutdanning, og til å få realkompetansen Dokumentert

F-4255 Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark

Vi vil arbeide for:

- at utgifter og lønn i forbindelse med yrkeskompetansebeviset dekkes av Arbeidsgiver

Oppsummering:

Det er forslag fra avd. 1, 2 (3), 3, 5, 6, 12, 23, 28, 43 (2), 44, 50, 176, 185, 250, 461, 647, 762, 764, 765, 768, 851 og Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark (2).

Det er stor interesse knyttet til etter- og videreutdanning blant avdelingene. Særlig er de opptatt av etterutdanning for fagarbeidere. Behovet fremheves som påkrevet som følge av den teknologiske utviklingen. Samtidig påpekes det at etterutdanningen er viktigere enn videreutdanningen. Det er ikke ønskelig at mange fagarbeidere utdanner seg ut av faget, arbeidsplassen og Fellesforbundet.

Avdelingene er samstemte om at det trengs en EVU-reform, selv om det er ulike synspunkter knyttet til finansieringen og organiseringen av tilbudet. Enkelte avdelinger mener det er statens ansvar. En satsing på EVU er også godt forankret i prinsippprogrammet.

Det påpekes også et ønske om at flere skal kunne ta fagbrev som voksne gjennom realkompetansevurdering. Det svarer også til prinsippprogrammet som sier at "alle skal ha rett til å få dokumentere sin realkompetanse".

Det er forslag om at utgifter og lønn i forbindelse med yrkeskompetansebevis dekkes av arbeidsgiver.

Representantskapets vurdering:

Representantskapet mener tiden er moden for en ny etter- og videreutdanningsreform. Vi vil jobbe for at man, gjennom trepartssamarbeidet, får på plass en reform som sikrer alle arbeidstakere rett til fri med full lønnskompensasjon for å gjennomføre etterutdanning.

Ordningen bør organiseres på en slik måte at alle ansatte får en reell mulighet til å gjennomføre etter- og videreutdanning. Virksomhetene må pålegges en plikt til å legge til rette for at alle kan delta i tiltak, og ordningen må organiseres slik at den motiverer alle ansatte til å ta den i bruk.

Behovet for en slik reform følger særlig av det teknologiskiftet arbeidslivet gjennomgår. Fagskolen må spille en sentral rolle som tilbyder av relevant utdanning knyttet til reformen. Det må utvikles tilbud med relevant innhold og omfang.

Representantskapet konstaterer at mange overenskomster allerede har bestemmelser som berører etter- og videreutdanning, som for eksempel Industrioverenskomsten. I hovedavtalen (NHO og LO) Kap XVIII, § 18-2, fremkommer også følgende:

"Både bedriften og den enkelte medarbeider har interesse for så vel etterutdanning som videreutdanning, og må derfor ta ansvar for utviklingen av slik kompetanse."

Gjennom å innarbeide mer detaljerte regler for gjennomføring og eventuelt finansiering av EVU i bedriftene, sikres bransjene, arbeidslivets parter og

bedriftene kontroll på bruk av sine ressurser. De vil også slippe å rapportere til offentlige myndigheter. Dette kan for eksempel gjøres gjennom å tillegge de tillitsvalgte (klubbene) et større ansvar for å organisere gjennomføringen i samarbeid med ledelsen. Avdeling 23 er inne på dette.

Avdelingene er i hovedsak av den oppfatning at det påligger arbeidsgiver å bekoste, og legge til rette for, EVU. Enkelte bransjer disponerer egne kompetansefond i dag som for eksempel Stiftelsen Norsk Maritim Kompetanse. Eksisterende stipendordninger kan i større grad legge til rette for etterutdanning.

Mange avdelinger begrunner kravet om at staten skal finansiere et tilstrekkelig etter- og videreutdanningstilbud, med at utdanning er et offentlig ansvar. Gratisprinsippet i norsk utdanning gjelder den skolebaserte og institusjonsbaserte utdanningen. I produksjonen stiller det seg annerledes. Bedriftene øker lønnsomheten gjennom å bedre produksjonen. Kompetansen til de ansatte er her avgjørende.

Fag- og svennebrev gir ansatte et trygt ståsted i arbeidslivet. Norge trenger flere fagarbeidere. Den mest umiddelbare løsningen på kompetansebehovet er å sørge for at flere ufaglærte får avlagt fagprøve til fag-/svennebrev. Det gjelder ikke minst arbeidsinnvandrere. I dag er yrkesutdanningen plassert på videregående opplærings nivå. Denne er begrenset til retten til videregående opplæring. Det innebærer at det ikke er en selvfølge at man kan få tatt fagbrev som voksen, eller at man kan ta flere fagbrev. Begge deler er det stort behov for.

Praksiskandidatordningen gir en god mulighet for ufaglærte til å få formalisert sin realkompetanse. Ulempen med denne ordningen er at den ikke synes fordi det ikke foreligger en formell lærekontrakt. Den utløser ikke lærlingtilskudd og kan heller ikke brukes der det er krav til kvalifikasjoner som lærlingklausulen ved offentlige anskaffelser på linje med formell lærekontrakt. For mange vil den likevel være å foretrekke fremfor en lærekontrakt på grunn av den lave lærlinglønnen som følger av tariffavtalene.

For mange bedrifter, særlig de små, er det problematisk å ta ansatte ut av produksjonen for å gi dem utdanning. I et høykostnadsland som Norge øker bevisstheten på at fastsettelsen av lønnsdannelsen kan og bør inneholde mer enn kroner og øretillegg. Tid og rett til kompetansepåfyll og utdanning er goder som kan tilegnes de ansatte, og som vil være i bedriftens interesse. Det kan gjennomføres ved at ansatte får tildelt en form for "tidskonto" i arbeidsavtalen, som de kan benytte til å tilegne seg formell utdanning, sikres både den ansatte og arbeidsgiver en forutsigbarhet. Tidstapet i produksjonen kan fort kompenseres gjennom at den ansatte får økt kompetanse og dermed blir mer produktiv.

Når det gjelder forslag fra avdeling 28, 762, 764, 765 og 768 om statlig finansiering av etter- og videreutdanning vises til prinsippprogrammet avsnitt 98, punkt 2:

At retten til etter- og videreutdanning følges opp med økonomiske rammer som sikrer den enkelte en reell mulighet til å delta.

Forslag fra Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark om at utgifter og lønn i forbindelse med yrkeskompetansebeviset dekkes av Arbeidsgiver oversendes det nye forbundsstyret og vurderes i en helhet i forbindelse med den ordinære forslagsbehandlingen til tariffoppgjøret 2020.

I-4256 REPRESENTANTSKAPETS INNSTILLING:

Forslag fra Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark om at utgifter og lønn i forbindelse med yrkeskompetansebeviset dekkes av Arbeidsgiver oversendes det nye forbundsstyret til behandling i forbindelse med utarbeidelse av krav til tariffoppgjøret i 2020.

Intensjonen i forslag fra avd. 28, 762, 764, 765 og 768 om statlig finansiering av etter- og videreutdanning tiltres og anses dekket av prinsippprogrammet avsnitt 98, punkt 2.

Intensjonen i forslaget fra avd. 461 om en offentlig stipendordning for å dekke studiepermisjon anses dekket av tilgjengelige stipendordninger.

Intensjonen i forslaget, fra avd. 1, 3, 5, 12, 23, 43, 44, 50, 176, 185, 250, 461, 647, 762, 764, 765, 768, 851 og Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark om systematisk og forpliktende etter- og videreutdanning i regi av partssamarbeidet, fra avd. 2, 6 og Transportarbeiderforeningen Vestfold-Telemark om bedre muligheter for voksne til å avlegge fag-/svennebrev, herunder gjennom realkompetansevurdering og fra avd. 2 om bedre muligheter for utenlandske arbeidstakere til å avlegge fag-/svennebrev, tiltres.

www.fellesforbundet.no

#FFLM2019

**STERKERE
SAMMEN**

Fellesforbundets 8. ordinære
landsmøte 11.-16. okt. 2019

